

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
SOCIĀLO ZINĀTŅU FAKULTĀTE
KOMUNIKĀCIJAS ZINĀTŅU NODAĻA

**LIEPĀJNIEKA IDENTITĀTES REPREZENTĀCIJA
LAIKRAKSTĀ „KOMUNISTS” 1988.GADĀ**

BAKALaura DARBS

Autore: **Nika Ķīnasta**

Studenta apliecības Nr.: nk12029

Darba vadītāja: Dr. sc. comm. Klīnta Ločmele

RĪGA 2015

ANOTĀCIJA

Bakalaura darba mērķis ir noskaidrot liepājnieka identitātes reprezentāciju laikrakstā „Komunists” 1988.gadā.

Teorijas daļā apskatītas reprezentācijas, identitātes un ideoloģijas teorētiskās izpratnes. Konteksta daļā aplūkots 1988.gada konteksts –Latvijas Tautas frontes izveidošanās, mediju vide 1988.gadā un sniegts laikraksta „Komunists” raksturojums.

Pētījuma veikšanai izmantota kvantitatīvā kontentanalīze un diskursa vēsturiskā analīze.

Rezultāti liecina, ka laikraksts „Komunists” 1988.gadā reprezentē pretrunīgu liepājnieka identitāti – LPSR pilsoņa un tajā pašā laikā Atmodas atbalstītāja. Avīze Liepājas iedzīvotāju reprezentē pozitīvā un negatīvā identitātes diskursa ietvaros.

Atslēgvārdi: liepājnieks, identitāte, reprezentācija, diskurss, „Komunists”, 1988.gads, Atmoda, padomju ideoloģija

ABSTRACT

The aim of the paper is to find out how the identity of Liepaja's resident was represented in the newspaper „Komunists” in 1988.

The theory of representation, identity, ideology has been explained in the theoretical part of the paper. For a better understanding of the context, there has been given a information aobut year 1988–Popular front of Latvia, media environment and information about newspaper „Komunists”.

The quantitative content analysis and historical discourse analysis has been used in order to conduct the research.

The results show that newspaper „Komunists” during the year 1988 represents Liepaja's resident as LPSR citizen who lives after the soviet laws and in the same time supports Awakening ideas.

Key words: Liepajas's resident, identity, representation, discourse, „Komunists”, year 1988, Awakening, soviet ideology

SATURS

APZĪMĒJUMU SARAKSTS	6
IEVADS	7
1.REPREZENTĀCIJA	9
2.IDENTITĀTE.....	13
2.1. Identitātes jēdziens.....	13
2.2. Sociālā identitāte.....	14
2.3. Lokālā un reģionālā identitāte.....	15
2.4. Identitāte un mediji	17
3.IDEOLOĢIJA.....	19
3.1. Ideoloģijas jēdziens.....	19
3.2. Mediji un ideoloģija.....	20
4.LAIKMETA RAKSTUROJUMS	22
4.1. 1988. gada vēsturiskais konteksts	22
4.2. Latvijas Tautas fronte	23
4.3. Latvijas mediju vide 1988. gadā	24
4.4. Laikraksts „Komunists” („Kurzemes Vārds”).....	26
5.PĒTĪJUMA METODEDES	28
5.1. Kvantitatīvā kontentanalīze	28
5.2. Kritiskā diskursa analīze	29
5.2.1. Diskursa vēsturiskā analīze	30
5.4. Pētījuma dizains	32
5.5. Tēmas izpētes pakāpe	33
6.LIEPĀJNIEKA IDENTITĀTES REPRESNETĀCIJA LAIKRAKSTĀ „KOMUNISTS” 1988.GADĀ.....	36
6.1. Liepājnieka identitātes reprezentējošo publikāciju vispārīgs raksturojums.....	36
6.2. Liepājnieka identitātes diskursi	45
6.2.1. Liepājnieka pozitīvās identitātes diskurss	45
6.2.1.1. Liepājnieka- strādnieka un kopienas biedra diskurss	48
6.2.1.2. Izglītotā un kultūras cienītāja/ veidotāja liepājnieka diskurss.....	52
6.2.1.3. Liepājnieka - padomju pilsoņa diskurss	57
6.2.1.4. Liepājnieka- Atmodas atbalstītāja diskurss.....	59
6.2.1.5. Liepājnieka- sportista un sporta atbalstītāja reprezentācijas diskurss.....	61

6.2.1.6. Ģimeniskā liepājnieka diskurss	62
6.2.2. Liepājnieka negatīvās identitātes diskurss	64
6.2.2.1. Liepājniekam piemītošo sociālo problēmu diskurss	65
6.2.2.2. Liepājnieka- nekvalitatīvā strādnieka diskurss	67
SECINĀJUMI	69
IZMANTOTIE AVOTI UN LITERATŪRA	72
PIELIKUMI.....	77
1. pielikums Kvantitatīvās kontentanalīzes kategorijas	78
2. pielikums Kvantitatīvās kontentanalīzes rezultātu apkopojums	80
3. pielikums Kvantitatīvās kontentanalīzes rezultāti	84

APZĪMĒJUMU SARAKSTS

DVA– Diskursa vēsturiskā analīze

KA– Kontentanalīze

KDA– Kritiskā diskursa analīze

LKP–Latvijas komunistiskā partija

LKP CK–Latvijas komunistiskās partijas Centrālā komiteja

PSKP– Padomju Savienības komunistiskā partija

PSR–Padomju Sociālistiskā Republika

PSRS–Padomju Sociālistisko Republiku Savienība

IEVADS

Mediju vēstures analīze ir svarīgs pētniecības aspekts, jo tā palīdz iepazīt un izprast arī mūsdienu mediju likumus un paradumus. Pētījuma tēma ir „liepājnieka identitātes reprezentācija laikrakstā „Komunists” 1988.gadā”. Šī pētījuma tēma ir būtiska, jo skaidro mediju ietekmi uz identitātes veidošanos 1988.gadā, kas vienlaikus uzlūkojams kā Trešās Atmodas sākuma konteksts, gan laiks, kad vēl atsevišķos medijos darbojas padomju laika žurnālistikas prakses.

1988.gadā Latvijas teritorija vēl bija Padomju Sociālistiskās Republikas Savienības (PSRS) sastāvā. Tomēr šis gads ievērojams ar dažādiem notikumiem, kuri virzīja Latviju uz neatkarības atgūšanu. Svarīgākais, ko šajā kontekstā var minēt, ir Latvijas Tautas frontes (LTF) dibināšana. Pirmā LTF nodaļa tika dibināta Rīgā, bet otrā Cēsīs. Lai arī Liepājas nodaļa tika nodibināta tikai 12.novembrī, tā bija lielākā nodaļa aiz Rīgas. LTF Liepājas nodaļā bija apvienojušies aptuveni 13 000 biedru.

LTF ideju, tāpat kā padomju ideju izplatīšanā, lielu lomu ieņēma prese. Padomju Latvijas viens no liepājnieku identitātes veidotājiem bija reģionālais laikraksts „Komunists”. Tas, neskatoties uz to, ka bija Kompartijas izdevums, bija pirmais laikraksts Liepājā, kas publicēja LTF programmas, statūtus, idejas.

Tēmas aktualitāti var skaidrot ar mediju prakses pārmaiņu periodos izzināšanu. Politiskais režīms un situācija valstī var ietekmēt gan mediju saturu, gan tajos reprezentēto identitāti. Padomju laikā vieni no mediju primārajiem uzdevumiem bija veidot vienotu sabiedrisko domu un pilsonisko ideālu, nerisinot cilvēkus domāt. Savukārt Trešās Atmodas laikā šie uzdevumi mainījās, viens no ietekmējošajiem faktoriem bija tieši LTF. Pētījums sniegs atbildi uz jautājumu, kādu laikraksts «Komunists» reprezentē liepājnieka identitāti un vai tajā nojausama Trešās Atmodas klātesamība.

Pētījuma laika posms ir 1988.gads, kas ir sava veida robeža starp padomju laiku un Latvijas neatkarību. Pētījumam izvēlēti konkrēti mēneši – janvāris, marts, maijs, jūlijs, septembris un novembris – ņemot vērā laikraksta biežo regularitāti (iznāca 5 reizes nedēļā). Izpētītie 104 numuri sniedz visaptverošus rezultātus.

Pētījuma mērķis ir izpētīt, kā tiek reprezentēta liepājnieka identitāte laikrakstā „Komunists” 1988.gadā.

Ir izvirzīti šādi **darba uzdevumi**:

1. Izpētīt dažādu autoru pieejas un izprast to skatījumu uz identitātes, reģionālās identitātes, reprezentācijas un ideoloģijas teorijām.

2. Iepazīt konteksta informāciju par Trešās Atmodas laiku, mediju vidi 1988.gadā, LTF izveidošanu un galvenajiem uzdevumiem. Kā arī apkopot informāciju par laikrakstu „Komunists”.
3. Izstrādāt pētījumam atbilstošas kontentanalīzes kategorijas un diskursa vēsturiskās analīzes shēmu un, balstoties uz tām, veikt pētījumu.
4. Apkopot un izanalizēt iegūtos rezultātus, skatot tos vēsturiskā kontekstā un balstoties uz teorētisko pamatojumu.
5. Secināt, kā un kādu liepājnieka identitāti reprezentē laikraksts „Komunists” 1988.gadā.

Bakalaura darba **pētījuma objekts** ir laikraksta «Komunists» publikācijas 1988.gadā, kurās dažādos veidos reprezentēta liepājnieka identitāte. **Pētījuma priekšmets** ir liepājnieka identitātes reprezentācija laikrakstā „Komunists” 1988.gadā (katrā otrajā mēnesī, sākot ar janvāra mēnesi).

Darba **teorētiskajā daļā** apskatīju reprezentācijas teoriju, balstoties uz vairāku autoru idejām: Dženas Vebas (*Webb*), Stjuarta Hola (*Hall*), Tomasa Lukmana (*Luckmann*) un Pītera L. Bergera (*Berger*), Serža Moskoviči (*Moscovici*) un citu autoru. Identitātes teoriju apskatīju pēc Jana Steta (*Stets*), Pītera Bērka (*Burke*) un Ērika Ēriksona (*Erikson*) definējumiem. Identitātes teorijas ietvaros apskatīju sociālās identitātes jēdzienu pēc Henrija Tadžfela (*Tajfel*) un Džona Tērnera (*Turner*) teorētiskajām iestādnēm. Lokālo identitāti iepazīnu caur Benedikta Andersona (*Anderson*) idejām. Savukārt ideoloģijas teoriju aplūkoju pēc Teuna Van Deika (*Dijk*), Deivida Kroto (*Croteau*) un Viljama Hoina (*Hoynes*) teorētiskajiem definējumiem.

Kā pētījuma metodi vispirms izmantoju kontentanalīzi. Ar tās palīdzību atlasīju un pētīju liepājnieka identitātes reprezentējošās publikācijas laikrakstā „Komunists”. Ar diskursa vēsturiskās analīzes (DVA) metodi analizēju iepriekš atlasītos rakstus.

Darbs strukturēts sešās nodaļās. Pirmajā nodaļā apskatīju reprezentācijas teoriju. Otrajā nodaļā aplūkoju identitātes teorētiskās izpratnes, kas iedalītas četrās apakšnodaļās: identitātes jēdziens, sociālā identitāte, lokālā un reģionālā identitāte un mediju ietekme uz identitāti. Trešajā nodaļā aprakstīju ideoloģijas jēdzienu un ideoloģijas ietekmi uz mediju darbību. Ceturtajā nodaļā izvietoju laikmeta raksturojumu, kas iedalīts trīs apakšnodaļās: 1988.gada vēsturiskais konteksts, Latvijas Tautas fronte, Latvija mediju vide 1988.gadā un ieskats laikrakstā „Komunists”. Piektajā nodaļā aplūkoju izmantotās pētniecības metodes, pētījuma dizainu un darba izpēti pakāpi. Savukārt sestajā nodaļā apskatīju pētījuma gaitu un rezultātus. Tam seko secinājumi, izmantoto avotu un literatūras saraksts un trīs pielikumi.

1. REPRESENTĀCIJA

Pirmajā nodaļā aplūkošu reprezentācijas teoriju. Reprezentācija ir izprotama kā nozīmes veidošana ar valodas palīdzību.¹ Citiem vārdiem sakot, reprezentācija palīdz indivīdam saprast nozīmi, interpretējot to caur valodu un zīmēm (*signs*).

Valoda izmanto zīmes, lai simbolizētu vai atsauktos uz lietām, cilvēkiem un notikumiem, kas ir „reāli”. Tomēr reprezentācija var būt saistīta ar lietām, kas ir iedomātas un abstraktas, tādām, kas nepastāv indivīdu materiālajā pasaulē, piemēram, nāriņas un Lieldienu zaķis.² Tie ir tēli, kuri nav „reāli”, bet tajā pašā laikā lielākā sabiedrības daļa spēj tos reprezentēt.

Kultūras pētniece Džena Veba (*Webb*) uzsver, ka reprezentācija ir ļoti plašs jēdziens, kurš tiek izmantots daudz un dažādās nozarēs, profesijās un sfērās. Reprezentācijas jēdzienu var sastapt pat ikdienišķās sarunās. Pastāv dažādi šī jēdziena skaidrojumi, daži no tiem ir filozofiski, piemēram, tie, kurus skaidrojis filozofs Imanuels Kants (*Kant*).³ Viņš domājot par reprezentācijas teoriju, koncentrējas vairāk uz objektivitāti, izzināšanu un uzskatu dažādību.⁴ Citi jēdzieni ir vairāk lingvistiski, piemēram, reprezentācija skaidro, kā caur zīmju radīšanu un sagrupēšanu veidojas nozīmes. Tādēļ, ka šis termins ir tiek lietots psiholoģijā, filozofijā, komunikācijā, medijos, socioloģijā un citur, tam ir tik daudz dažādas nianšes un lietojumi.⁵

Es reprezentācijas jēdzienu izpratu kā līdzekli, kas palīdz indivīdam saprast, sagrupēt un pēcāk atpazīt konkrēto lietu, vietu, indivīdu, notikumu.

Savukārt teorētiķis Stjuarts Hols (*Hall*) uzsver, ka reprezentācija var tikt skaidrota kā saistība starp valodas zīmēm, kas tiek izdalītas divos veidos. Pirmā no tām ir forma, kas ir reālā lieta, kādu to redzam, piemēram, vārds. Otrais zīmju veids ir ideja jeb jēdziens ar, ko indivīdam asociējas konkrētā lieta, kad viņš to ierauga. Abas šīs zīmes, pirmā saukta par skaņu (*signifier*), bet otrā saukta par domu (*signified*), savā starpā mijiedarbojas. Kā piemēru es varētu minēt situāciju, kad indivīds skatās uz attēlu ar Baraku Obamu, galvā notiek abu zīmju mijiedarbība un indivīds reprezentē šo personu kā Amerikas Savienoto Valstu prezidentu. Teorētiķis S. Hols skaidro, ka reprezentācija palīdz saprast, kā indivīdam jāreaģē uz konkrēto lietu, vietu, objektu.⁶

¹Evans,J., Nixon,S. (2003/1997). *Representation: Cultural Representation and Signifying Practices*. London: SAGE Publications. P. 14.

² Turpat.

³ Webb, J. (2009). *Understanding Representation*. London: SAGE Publications. P. 1.

⁴ Dickerson,A.B. (2004). *Kant on Representation and Objectivity*. Cambridge: Cambridge university press. P.4.

⁵ Webb, J. (2009). *Understanding Representation*. P. 1.

⁶ Hall, S. (2003/1997). *Representation*. P. 16 –17.

Reprezentācija ir arī būtiska ikdienas sastāvdaļa. Dž. Veba uzskata, ka indivīdi nemitīgi saskaras ar reprezentāciju. Tā mēs izprotam vidi sev apkārt, viens otru un paši sevi.⁷

S. Hols ir izdalījis trīs pieejas, lai skaidrotu, kā ar valodas palīdzību darbojas reprezentācija. Pirmā ir **atspoguļojošā** (*reflective*) pieeja. Tā darbojas kā spogulis, attēlojot lietas, personas vai notikuma nozīmi, kuras reāli pastāv pasaulē un kuras indivīdi ir reāli piedzīvojuši. Otrā pieeja nostājas pretstatā pirmajai, tā tiek saukta par **nolūka** (*intentional*). Tā uzsver, ka tieši autors, runātājs jeb ziņas nesējs ir tas, kurš pasaulei uzliek savu unikālo nozīmi caur valodu. Vārdi nozīmē to, ko tiem plānojis piešķirt runātājs. Šī pieeja uzsver autora nozīmi reprezentācijas procesā. Tomēr šai valodai jāatbilst konkrētām valodas normām un likumiem, lai to varētu interpretēt citi indivīdi. Savukārt trešā tiek saukta par **konstrukcionisma** (*constructionist*) pieeju. Tā skaidro, ka lietām pašām par sevi nav nozīmes, bet indivīdi konstruē nozīmi, izmantojot reprezentācijas sistēmas – jēdzienus un zīmes. Šī pieeja apgalvo, ka pastāv valodas vai kāda cita sistēma, kuru mēs izmantojam, lai reprezentētu jēdzienus.⁸

Pētnieki un sociologi Tomass Lukmans (*Luckmann*) un Pīters L. Bergers (*Berger*) reprezentāciju skaidro kā darbību, kura balstīta uz subjektīviem indivīda spriedumiem. Tādējādi indivīdi veido pasauli, kuras izcelsme meklējama indivīda subjektīvajās darbībās, domās un spriedumos.⁹

Savukārt pētnieks Niks Leisijs (*Lacey*) norāda uz pētnieka Ričarda Daiera (*Dyer*) četrus reprezentācijas iezīmju uzskaitījumus:

1. Atveidojums jeb mediju valoda. Veids, kā pasaule tiek reprezentēta auditorijai. Dažādiem medijiem būs dažādas pieejas, piemēram, televīzija izmantos attēlu un skaņu, bet tajā pašā laikā radio – tikai skaņu. Savukārt drukātie mediji izmantos valodu, vārdus, attēlus.
2. Reprezentējamais jeb veids kā tiek reprezentēta konkrēta sociālā grupa. Tas saistīts ar stereotipu izmantošanu. Tie piedāvā daudz smalkāku skaidrojumu par stāstu varoņiem un cilvēkiem reālajā pasaulē. Paralēli tam mediji izmanto tipus (*types*), tās ir personības (*characters*), kuri tiek raksturoti pēc tā, ko tie reprezentē. Tipu nozīme veidojas pēc to uzvedības un izskata, bet pretēji stereotipiem nepastāv reālajā pasaulē.

⁷ Webb, J. (2009). *Understanding Representation*. P. 2.

⁸ Hall, S. (2003/1997). *Representation*. P. 10–11.

⁹ Luckmann, T., Berger, L. P. (1967). *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. New York: Anchor Books. P. 33–34.

3. Reprēzentējošais jeb tas, kurš atbildīgs par reprēzentāciju. Mediju reprēzentācija parasti ir kādas institūcijas produkts, tā var būt gan lielas pārraides organizācijas, gan mazas neatkarīgas kompānijas.
4. Auditorijas viedoklis.¹⁰

Pētnieks Seržs Moskoviči (*Moscovici*) ir sociālās reprēzentācijas teorijas pamatlicējs. Viņš uzsver, ka sociālā reprēzentācija ir vērtību, ideju un prakses sistēma. Pirmkārt, tā kalpo, lai nostiprinātu sociālo kārtību, kas dod iespēju indivīdiem asociēt sevi ar materiālo un sociālo pasauli, kurā tie dzīvo. Otrkārt, lai nodrošinātu komunikāciju starp kopienas biedriem ar kopīgu un pazīstamu kodu/ zīmju palīdzību.¹¹ Es sociālās reprēzentācijas pamatideju izpratu kā vienotu sistēmu, kas interpretējama vienas grupas vai sabiedrības ietvaros. Šo reprēzentāciju var ietekmēt, piemēram, šīs grupas kultūra un vēsture.

Pētnieks Perijs Hintons (*Hinton*) skaidro, ka sociālā reprēzentācija nav viena indivīda subjektīvais viedoklis par kādu lietu. Sociālā reprēzentācija izriet no grupas normām, kultūras un vērtībām. Šis jēdziens ir nozīmīgs, jo tas skaidro, kā veidojas kopīga reprēzentācijas sistēma grupas vai sabiedrības starpā.¹²

P. Hintona apgalvojumus apstiprina S. Moskoviči izpratne par ideju, ka sociālā psiholoģija skaidro—indivīdi uztver pasauli, tādu kāda tā ir, un visa mūsu uztvere, idejas un attiecinājumi ir atbilde uz stimulu no reālās vides, kurā dzīvojam.¹³ Šajā apgalvojumā uzsvars ir uz vārdiem „reālā vide, kurā dzīvojam”, tas skaidro, ka reprēzentācija izriet no vides, sabiedrības, grupas, kurā ikdienā uzturas indivīdi.

S. Moskoviči apgalvo, ka visās cilvēku mijiedarbībās, vienalga vai tās notiek starp diviem indivīdiem, vai pat divām indivīdu grupām, darbojas reprēzentācija. Vienmēr un visur, kur notiek saskarsme ar personām vai lietām, ir iejaukta reprēzentācija. Informācija, kuru saņem indivīds un cenšas tai piešķirt nozīmi, vienmēr ir „zem kontroles” un viņš nevar to reprēzentēt citādāk, nekā tas jau ir izdarīts.¹⁴

Pēc S. Moskoviči skaidrojuma es saprotu, ka katrai lietai, notikumam, indivīdam ir iepriekš piešķirta konkrēta nozīme, kuru nav iespējams interpretēt citādāk. Reprēzentācijas procesa galvenais elements ir tas, ka indivīds spēj reprēzentēt to, ko jau iepriekš ir pazinis.

Apkopojot iepriekš apskatītās teorijas, var secināt, ka reprēzentācija ir nozīmīga ikdienas sastāvdaļa komunikācijas jomā. Reprēzentācija ir process, kas palīdz indivīdam

¹⁰ Lacey, N.(1998/2009). *Image and Representation. Key Concepts in Media Studies*. London: Routledge. P. 131–146.

¹¹ Moscovici, S. (1984). *The Phenomenon of Social Representations*. Cambridge: Cambridge University Press. P. 28–29.

¹² Hinton, P. R. (2000). *Hinten Stereotypes, Cognition and Culture*. East Sussex: Psychology Press. P. 157–158.

¹³ Moscovici, S. (1984). *The Phenomenon of Social Representations*. P. 19.

¹⁴ Turpat. 26. lpp.

izprast un atpazīt ikdienas notikumus, lietas un personas. Šis process pavada indivīdu ikdienas dzīvē, nemitīgi pilnveidojoties un attīstoties.

2. IDENTITĀTE

Šajā nodaļā apskatīšu identitātes teoriju. Skaidrošu identitātes jēdzienu no vairāku pētnieku redzesloka. Aplūkošu arī, kā veidojas atšķirība starp individuālo identitāti un sociālo identitāti. Trešajā nodaļā pievērsīšos reģionālās un lokālās identitātes skaidrojumam. Ceturtajā apakšnodaļā iepazīstināšu ar mediju ietekmi uz identitātes veidošanos.

2.1. Identitātes jēdziens

Pirmajā apakšnodaļā raksturošu identitātes jēdzienu. Ko nozīmē būt tam, kas tu esi? Šādu jautājumu izvirza pētnieki Jans Stets (*Stets*) un Pīters Bērks (*Burke*). Un uz šo jautājumu sniedz atbildi ar identitātes definējumu. Identitāte ir nozīmju kopums, kas skaidro, kas un kāds ir konkrētais indivīds, kad viņš ieņem kādu konkrētu lomu sabiedrībā vai ir kādas grupas loceklis. Šim indivīdam piemīt konkrētas īpašības, kuras padara viņu par unikālu (*unique*) personu.¹⁵

Katrai sabiedrības grupai vai lomai piemīt dažādas iezīmes, pēc kurām indivīds var sevi identificēt kā šīs grupas locekli.¹⁶ Piemēram, ja indivīds sev piešķir studenta vai vecāka lomu, tad tā ir loma, kuru pats sev piedēvē, balstoties pēc kādām pazīmēm.

Indivīdiem var piemist vairākas identitātes, jo viņi ieņem vairākas lomas sabiedrībā un ir dažādu grupu biedri.¹⁷ Balstoties uz iepriekšminēto piemēru, indivīds var būt gan vecāks, gan students reizē.

Psihologs un psihoanalītiķis Ēriks Ēriksons (*Erikson*) skaidro, kā rodas identitāte. Ir skaidri saprotams, ka identitāte nav iedzimta un tā attīstās indivīdam piedzimstot un augot.¹⁸ Pēc Ē. Eriksona teiktā var izsecināt, ka identitāte veidojas dzīves laikā, krājot pieredzi, piedzīvojot dažādas situācijas, kuras palīdz indivīdam izdarīt izvēles, kuras padara viņu piederīgu konkrētām grupām.

J. Sets un P. Bērks iedala identitātes jēdzienu divās daļās, viena no tām attiecas uz indivīdiem, bet otra uz sabiedrību kopumā. **Individuālā identitāte** veidojas katram indivīdam atsevišķi. Tajā pašā laikā sabiedrības **kopienas identitāte** raksturīga konkrētai sabiedrības grupai un to raksturo konkrētas pazīmes. Pētnieki apgalvo, ka abas šīs identitātes ir savstarpēji saistītas, jo ir atkarīgas viena no otras. No vienas puses, indivīdi ir tie, kuri veido šo sabiedrību, bet, no otras puses, tā ir sabiedrība, kurā viņi dzīvo un kura veido viņus.¹⁹

¹⁵ Burke, P., J., Stets, J., E. (2009). *Identity Theory*. Oxford: Oxford University Press. P. 3.

¹⁶ Turpat.

¹⁷ Turpat.

¹⁸ Erikson, E. H. (1968). *Identity, Youth and Crisis*. New York: Norton Company. P. 8.

¹⁹ Burke, P., J., Stets, J., E. (2009). *Identity Theory*. P. 3–4.

Sākotnēji identitātes teorija iedalījās divās tēmās jeb idejās (*ideas*). Pirmā no tām ir **simboliskais interakcionisms** (*symbolic interactionism*), kas skaidro, kā veidojas un funkcionē identitātes. Terminu „simboliskais interakcionisms” ieviesa Herberts Blumers (*Blumer*), lai apzīmētu plānu jeb perspektīvi, kas koncentrējas uz indivīdu mijiedarbības unikālo dabu, kas balstās uz simbolu kopīgu izmantošanu. Šie simboli tiek izmantoti, lai reprezentētu objektus, notikumus pat situācijās, kad tie nav fiziski klātesoši. Simboli var būt vārdi, kuri tiek izmantoti, lai komunicētu. Savukārt otrā tēma ir **kontroles teorija** (*perceptual control theory*), to sākotnēji apskatījis Viljams Povers (*Powers*). Šī teorija sniedz izpratni par „iemesliem” un „mērķiem”, kas ir pamats visām dzīves lietām. Šīs idejas ir iekļautas identitātes teorijā, lai saprastu, kā tā darbojas.²⁰

Iepazīstoties ar identitātes jēdzienu, secinu, ka identitāte palīdz indivīdam sevi identificēt, piedēvēt kādai grupai. Katram indivīdam piemīt unikālas īpašības, kas padarū viņu par to, kas viņš ir. Nākamā nodaļā es mazliet pieskaršos „sociālās identitātes” jēdzienam, kas savukārt skaidro, kādēļ indivīds pieder kādai konkrētai kategorijai.

2.2 Sociālā identitāte

Šajā apakšnodaļā apskatīšu sociālo identitāti, kā skaidrojama un kā tā atšķiras no individuālās identitātes. Sociālā kategorizācija ir process, kas sakārto pasauli atšķirīgās grupās vai kategorijās.²¹

Sociālais psihologs Henrijs Tadžfels (*Tajfel*) un pētnieks Džons Tērners (*Turner*) ir sociālās identitātes teorijas pamatlicēji. Sociālā kategorizācija definē indivīdu, sistemātiski iekļaujot viņu konkrētā kategorijā, un tajā pašā laikā izslēdz no citas kategorijas, kura neattiecas uz indivīdu. Šis process parāda gan, kas konkrētais indivīds ir, gan, kas šis indivīds nav. H. Tadžfels sociālo identitāti definē kā procesu, kas palīdz indivīdam izprast, kurai sociālajai grupai viņš pieder un kuru vieno kopīgas emocijas un vērtības.²²

Pēc H. Tadžfela un Dž. Tērnera teorijas es saprotu, ka sociālā identitāte neizceļ indivīdu kā personību, bet gan indivīdu kā kādas grupas biedru. Šos grupas jeb kategorijas biedrus vieno kopīgas intereses, darbības, vērtības un citas īpašības, kuras padarū viņus piederīgus konkrētajai grupai.

J. Sets un P. Bērks skaidro, ka sociālā grupa ir kopa, kura sastāv no vairākiem indivīdiem, kuri ir vienisprātis, ka ir vienas sociālās grupas biedri. Personas, kuras ir līdzīgas savā starpā, tiek marķētas kā iekšējie grupas biedri (*ingroup*), bet personas, kuras atšķiras un

²⁰Burke, P., J., Stets, J., E. (2009). *Identity Theory*. P. 3–4.

²¹Turpat.

²²Tajfel, H., Turner, J. C. (1982). *Social identity and Intergroup Relations*. Cambridge: Cambridge University Press. P. 17–18.

neiederas grupā, tiek dēvētas par ārpus grupas indivīdiem (*outgroup*). Ja personai piemīt konkrēta sociālā identitāte, tas nozīmē, ka tu esi tāds, kā citi šajā grupā un uztver lietas no kopējās grupas perspektīvas. Tomēr būt par grupas biedru nenozīmē savstarpēji sadarboties ar citiem grupas biedriem, tāpat arī nav jādomā un jāizturas kā citiem grupas biedriem.²³

Pēc pētnieku teiktā, es sapratu: sociālās identitātes priekšnoteikums ir tāds, ka indivīdam jāidentificē sevi ar grupu, kurai viņš pieder. Piemēram, ja tu esi students, tu identificē sevi ar citiem studentiem, bet tas nenozīmē, ka tev jādomā tāpat kā citiem studentiem.

Tomēr pēc pētnieku domām precīzāk būtu teikt „mēs esam studenti”, jo „es esmu students” pieder pie pašidentitātes jeb lomu identitātes (*role identity*). Lomu identitāte nozīmē identificēt sevi kādā no grupām. To var saukt arī par individuālā līmeņa identitāti.²⁴

H. Tadžfels un Dž. Tērners izdala identitāti divās grupās, kuras arī palīdz saprast atšķirību starp sociālo un pašidentitāti. Pirmkārt, dalība var būt gan formālās, gan neformālās grupās, piemēram, dzimums, nacionalitāte, politiskā pārliecība, reliģija un citas pazīmes. Otrkārt, pastāv daudz personiskākas iezīmes, kas skar katru personu individuāli, piemēram, fiziskās īpašības, psiholoģiskais stāvoklis vai rakstura īpašības, intelektuālais līmenis un gaume. Otrais iedalījums attiecināms uz personīgo identitāti.²⁵

Rezumējot šo nodaļu, sociālās identitātes uzdevums ir iekļaut indivīdu, kādā grupā. Indivīds var būt kādas grupas biedrs, ja viņam piemīt konkrētas īpašības, kuras raksturīgas grupai.

Nākamajā nodaļā apskatīšu indivīda saistību ar lokālo un reģionālo identitāti. Mana darba kontekstā, reģionālās identitātes jēdziens ir svarīgs, jo laikraksts „Komunists” ir reģionālais medijs un tā uzdevums ir veidot kopīgu reģionālo identitāti starp indivīdiem, kuri konkrētajā reģionā dzīvo –šajā gadījumā tie ir liepājnieki.

2.3. Lokālā un reģionālā identitāte

Kā jau iepriekšējās nodaļās apskatīts, identitāte netiek indivīdam piešķirta piedzimstot, bet tā tiek iegūta dzīves laikā. Tā tiek balstīta uz kolektīvās identitātes principu, kas var tikt raksturots kā dzimums un vecums, rase un etniskā piederība, ekonomiskais un sociālais stāvoklis, nodarbošanās un izglītība, reliģiskā ticība, kā arī reģionālā vai nacionālā piederība un vēsture.²⁶

²³ Burke, P., J., Stets, J., E. (2009). *Identity Theory*. P. 118.

²⁴Turpat. 121.lpp

²⁵Tajfel, H., Turner, J. C. (1982). *Social Identity and Intergroup relations*. P. 18.

²⁶Smith, D., Wistrich, E., (2007). *Regional Identity & Diversity in Europe*. London: Federal Trust. P. 9.

Pētnieks Ansi Pasi (*Paasi*) uzsver, ka reģionālās identitātes ideja ir bijusi saistīta ar ģeogrāfiju jau ilgu laiku, kopš tradicionālajām pieejām par reģioniem. Tās galvenais izpētes akcents tiek likts uz harmoniju un saistību starp reģionu un tās iedzīvotājiem. Piederība kādam konkrētam reģionam var veidot identitātes sajūtu.²⁷

Reģionālā identitāte ir atzīta par galveno atslēgu jeb elementu, kas ir reģionu sociālās un politiskās telpas veidotājs. Tomēr ir grūti izskaidrot, no kā šī identitāte sastāv un kā tā ietekmē kolektīvo rīcību. Reģionālā identitāte ir interpretācijas process, caur kuru reģions kļūst institucionalizēts, kā arī process, kurš sastāv no teritoriālās ražošanas, simbolisma un institūcijām.²⁸

Individuālā līmenī reģionālā identitāte sniedz atbildi uz jautājumu „kur vai kam es piederu?”. Šī atbilde ir balstīta uz personīgo/ģimenes vēsturi, kura reti piesaistīta vienam atsevišķam reģionam.²⁹

Pētnieki mēdz reģionu skatīt arī kā nāciju. Sociologs Benedikts Andersons (*Anderson*) piedāvā socioloģisku skaidrojumu jēdzienam „nacionālisms”. Nācijas ir patvaļīgi socioloģiskie veidojumi jeb kopums, kurš sastāv no „iedomātām komūnām”, kuras kopā satur mākslīgais saprāts. Izcelšanās šādam veidojumam kā nācija bija iespiestā prese. Šis medijs spēja izveidot saikni starp laiku, vietu un auditoriju. Tas notika, vienkārši dokumentējot kopīgo vēsturi, tādā veidā drukātie mediji efektīvi izveidoja neredzamu saikni starp tās lasītājiem, vienlaikus nosakot kopīgas īpašības savai auditorijai. Valoda un dialekti modernās Eiropas pirmsākumos tika noteikti ar vietējo mediju starpniecību, tāpat arī lokālās iezīmes un vērtības. Tādā veidā tika panākts, ka indivīdi neklātienē „satika” daļu no saviem līdzpilsoņiem.³⁰

B. Andersons apgalvo, ka nacionālo sabiedrību jeb nāciju var saukt par iedomāto (*imagined*) kopienu. Tā ir iedomāta, jo tās biedri, pat mazākajā nācijā, nekad nepazīs un nesatiks lielāko daļu no tiem, bet tos vienos piederība kopīgai identitātei. Iedomātā kopiena ir atšķirīga no reālās kopienas, jo tā netiek balstīta uz ikdienišķu aci pret aci balstītu komunikāciju starp tās biedriem.³¹ Pēc B. Andersona teiktā varu secināt, ka iedomātā kopiena ir kopiena ar vienotu identitātes izjūtu. Skatoties reģionālā kontekstā, iedomātā kopiena ir, piemēram, visas pilsētas iedzīvotāji, kuriem šajā gadījumā mediji reprezentē tādu vai citādu viņiem piedēvētu identitāti.

²⁷Paasi, A., (2003). Region and Place: Refional identity in question. *Progress in Human Geography*. Vol 27(4): 475–485.

²⁸Turpat.

²⁹Turpat.

³⁰Funk, M., (2012). Imagine commodities? Analyzing Local Identity and Place in American Community Newspaper Website Banners. *New Media & Society*. Vol 15(4): 574–595.

³¹Anderson, B. (2006). *Imagined Communities*. New York: Verso. P. 6.

Akadēmiskajā literatūrā termins „reģionāls” tiek pielīdzināts „lokālam”. Manuprāt, lokāls ir skaidrojams ar vārdu „vietējs”, to var skatīt šaurākā izpratnē, piemēram, ciems. Reģionāls tiek skatīts plašākā izpratnē, piemēram, valsts vai rajons.

Ir skaidri saprotams, ka lokālie laikraksti koncentrējas galvenokārt uz vietējām ziņām jeb saturu, kurš ir izstrādāts, prātā paturot vietējo demogrāfiju. Tāpat žurnālistikas pētnieki apgalvo, ka vietējā jeb tā sauktā „kopienas” žurnālistika saglabā īpašu saikni ar vietējiem lasītājiem un auditorijām.³²

Lokālie mediji kalpo specifiskai ģeogrāfiskai zonai un tās galvenais uzdevums ir saprast lokālās auditorijas vēlmes un vajadzības pēc konkrētām ziņām.³³

Kopumā var secināt, ka reģionālā identitāte indivīdam piešķir kopības sajūtu. Tā savā ziņā raksturo šo lokālo sabiedrību, tās vēlmes un vajadzības. Līdz ar to arī lokālo mediju uzdevums ir kalpot šai kopienai. Nākamajā nodaļā es dziļāk apskatīšu, kā mediji ietekmē indivīda identitāti.

2.4. Identitāte un mediji

Šajā apakšnodaļā apskatīšu mediju ietekmi uz identitātes veidošanos. Mediju komunikācija ir dažādu tehnoloģiju process, kas sekmē komunikāciju starp ziņas sūtītāju un saņēmēju. Ziņas lasīšana ietver aktīvu ziņas interpretāciju.³⁴ Interpretācija mazliet tika pieminēta arī pirmajā mana darba nodaļā par reprezentāciju.

Tomēr jāatceras, ka viena un tā pati ziņa var nozīmēt pilnīgi kaut ko citu diviem dažādiem informācijas saņēmējiem. Piemēram, MTV video, kurā redzama smagā metāla grupa var izraisīt dažādas izjūtas 15 gadus vecai grupas atbalstītājai un viņas vecākiem, kuri saskatītu dažādas negācijas šajā video. Mediju produkts, šajā gadījumā –video, ir viens un tas pats, bet tas var tikt interpretēts dažādos veidos.³⁵ Līdz ar to var secināt, ka mediju veidotās identitātes arī var tikt uztvertas dažādos veidos.

Masu mediji tiek uzskatīti par galveno socializācijas procesa veicēju. Socializācija ir process, ar kura palīdzību indivīdi mācās un iegūst vērtības, uzskatus un kultūras normas. Caur socializāciju indivīdi iemācās izpildīt savas sociālās lomas, piemēram, kā draugam, studentam, darbiniekam, pilsonim un citas lomas. Šajā procesā galvenās sabiedrības vērtības, normas un uzvedība kļūst arī par indivīdam svarīgākajām.³⁶ Izprotot, ka viena no mediju

³² Anderson, B. (2006). *Imagined Communities*. P. 6.

³³ Hamer, M. (2006). Trading on Trust: news agencies, local journalism and local media. In: Franklin, B. (ed.). *Local Journalism and Local Media. Making the Local News*. Canada:Routledge. P. 210.

³⁴ Croteau, D., Hoynes, W. (2000). *Media Society: Industries, Images, and Audience*. California: Thousand Oaks. P. 7.

³⁵ Turpat.

³⁶ Croteau, D., Hoynes, W. (2000). *Media Society*. P. 14.

galvenajām funkcijām ir sabiedrības izglītošana, top skaidrs, ka mediji ir arī sabiedrības identitātes veidotāji.

Vēsturē, jau 19.gadsimtā, laikrakstu uzdevums bija ne tikai informācijas sniegšana, bet arī vienotas identitātes sajūtas veidošana.³⁷Tādēļ arī pastāv uzskats, ka identitātes veidošana nebūtu iespējama bez medijiem - gan drukātajiem, gan elektroniskajiem.³⁸

Radio, televīzija, filmas un citi mediju produkti sniedz modeli, kas skaidro, ko nozīmē būt sievietei vai, ko nozīmē būt vīrietim. Kā arī mediji norāda, ko nozīmē veiksmē vai sakāve, kas ir spēcīgs un kas ir vājš. Mediju produkti nodrošina materiālus, kuri indivīdiem palīdz konstruēt viņu izpratni par piederību, par tautību un rasi, par nacionalitāti, par seksualitāti, par „mums” un par „viņiem”. Mediju kultūra palīdz veidot uzskatus par pasauli un vērtībām, piemēram, tā skaidro, kas ir labs vai slikts, pozitīvs vai negatīvs, morāls vai amorāls. Mediju stāsti un attēli veido simbolus, mītus, un resursus, kuri palīdz radīt kopīgu kultūru vairākam indivīdu vairākās pasaules daļās.³⁹

Rezumējot šo nodaļu, ir skaidrs, ka mediji ir identitātes veidotāji. To pierāda pētnieku spriedumi par to, ka personas identitāte veidojas dzīves laikā un viens no galvenajiem mediju uzdevumiem ir palīdzēt to veidot. Mediji stāsta par vērtībām, par normām, par labo un par ļauno. Šis apgalvojums sasaistās ar mana bakalaura darba tēmu par laikraksta „Komunists” veidoto liepājnieka identitātes reprezentāciju.

³⁷ Rodriguez, M., (2011). Communities, Cultural Identity, and the News. In: Lowrey, W., Gade, P.,J. (ed.). *Changing the News: The Forces Shaping Journalism in Uncertain Times*. NY: Routledge. P.102.

³⁸ Morley, D., Robins, K. (1995). *Spaces and Identity*. London: Routledge. P. 188.

³⁹ Strelitz, L., N. (2002). Media Consumption and Identity Formation: The Case of the ‘Homeland’ Viewers. *Media Culture & Society*. 24 (4): 459–480.

3.IDEOLOĢIJA

Trešajā nodaļā es apskatīšu ideoloģijas jēdzienu. No vairāku autoru skatupunkta tiks skaidrots, kas ir ideoloģija un, kā tā var tikt saprasta.

3.1. Ideoloģijas jēdziens

Ideoloģijas jēdzienu ir sarežģīti definēt, jo tā nozīmes var būt dažādas -atkarībā no tā, kādā kontekstā tas tiek lietots. Kad indivīds lieto vārdu „ideoloģija”, tad viņam jābūt uzmanīgam un jāpaskaidro, ko viņš ar šo jēdzienu domā.⁴⁰

Lingvistikas pētnieks Teuns A. Van Deiks (*Van Dijk*) skaidro, ka ideoloģija var būt jebkas, bet tas vienmēr saistīsies ar sociāli kopīgām idejām (*shared ideas*). Pētnieks uzsver, ka ideoloģija nav tikai uzskatu kopums, bet arī sociālie uzskati, kuri vieno sabiedrības grupas. Šie uzskati ir iegūti, izmantoti un mainīti dažādās sociālās situācijās un veidojušies uz grupu kopīgajām interesēm un savstarpējām attiecībām, kas balstās uz sarežģītu sociālo struktūru.⁴¹

Viens no ideoloģijas jēdziena pamatlicējiem bija Karls Marks (*Marx*). Viņš ideoloģiju definēja kā izkropļotu (*distorted*) uzskatu sistēmu, formētu pēc piederības konkrētais sociālajai klasei jeb grupai.⁴²

Citi pētnieki definē ideoloģiju kā samērā saskanīgu un plašu ideju kopumu, kas skaidro un izvērtē sociālos apstākļus, palīdz cilvēkiem izprast viņu vietu sabiedrībā, kā arī nodrošina kārtību sociālai un politiskai darbībai.⁴³ Šī definīcija vairāk balstīta uz sabiedrības vadīšanu un ietekmēšanu. Šie autori izdala vairākas politiskās ideoloģijas funkcijas:

1. **Izskaidrojošā funkcija.** Pirmā politiskās ideoloģijas funkcija ir piedāvāt skaidrojumu, kāpēc sociālie, politiskie un ekonomiskie apstākļi ir tādi, kādi tie ir. Šī ideoloģijas funkcijas mērķis ir atbildēt uz tādiem jautājumiem, kā, piemēram, kas rada bezdarbu, kādēļ ir bagāti un nabadzīgi cilvēki, kādēļ notiek kari?
2. **Vērtējošā funkcija.** Otrās ideoloģijas funkcija ir nodrošināt standartus, lai izvērtētu sociālos apstākļus. Šajā funkcijā uzsvars tiek likts nevis uz lietu izskaidrošanu, bet uz izvērtēšanu, vai tā ir laba vai slikta. Tiek uzdoti šādi jautājumi, piemēram, vai visi kari ir slikti, vai tomēr, kāds no tiem ir attaisnojams, vai ekonomiskā krīze ir normāla vai pat laba biznesa cikla sastāvdaļa?
3. **Orientējošā (*orientative*) funkcija.** Šī funkcijas uzdevums ir sniegt indivīdam izpratni par viņa identitāti, kas viņš vai viņa ir, kādai grupai pieder (rase, nācija,

⁴⁰ Croteau, D., Hoynes, W. (2000). *Media Society*. P. 157.

⁴¹ Dijk, T.,A. (2000). *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London: SAGE Publications. P. 135.

⁴² Ball, T., Dagger, R., Christian, W., Campbell, C. (2010). *Political Ideologies and the Democratic Ideal*. Toronto: Pearson. P. 3.

⁴³ Turpat. 4.lpp.

dzimums) un kā viņš vai viņa ir saistīti ar apkārtējo pasauli? Tāpat kā ceļotāji izmanto karti un kompasu, lai atrastu ceļu nepazīstamā teritorijā, tāpat indivīdam vajadzīgs kaut kas, lai atrastu savu sociālo identitāti.

- 4. Programmātiskā funkcija.** Ceturtās funkcijas uzdevums ir izskaidrot indivīdiem, ko darīt un kā to izdarīt. Tā veic programmas funkciju, izklāstot galvenos noteikumus sociālai un politiskai rīcībai. Tāpat, kā izraksta zāles saviem pacientiem, arī ideoloģija „izraksta” aizsardzības līdzekļus „neveselām” sabiedrībām un profilaktiskos līdzekļus arī „veselām” sabiedrībām.⁴⁴

T. Van Deiks apgalvo, ka ideoloģija kalpo par sabiedrības galvenajiem, kopīgajiem sociālajiem uzskatiem. Tomēr jāatceras, ka indivīda personiskie uzskati arī var būt ideoloģiski ietekmēti, tomēr tie netiek dalīti grupas starpā, līdz ar to nav daļa no kopējās ideoloģijas.⁴⁵ Ar šo skaidrojumu var saprast, ka katra indivīda uzskati var tikt ietekmēti citādi, tomēr ideoloģijas galvenā funkcija ir veidot sabiedrības kopējo viedokli.

3.2. Mediji un ideoloģija

Pētnieki Deivids Kroto (*Croteau*) un Viljams Hoins (*Hoynes*) uzver, ka runājot par ideoloģiju mediju kontekstā, tā ir nozīmju sistēma, kas palīdz definēt un skaidrot pasauli un saprast, kas veido vērtību sistēmu par to. Ideoloģija tiek saistīta ar indivīda pasaules skatījumu, uzskatu sistēmu un vērtībām. Tas attiecināms ne tikai uz uzskatiem, kuri veidojas par pasauli, bet arī uz galvenajiem veidiem, kā pasaule tiek definēta.⁴⁶

Respektīvi pēc autoru teiktā mediju ideoloģija ir instruments, kas palīdz indivīdiem sakārtot uzskatus par pasauli un vērtībām, tiesa gan, ka tas jāskatās daudz plašākā kontekstā, nekā paredz šie jēdzieni. Un jāsaprot, ka ideoloģijā nav runa tikai par politiku, tajā ir daudz dziļākā nozīme.⁴⁷

Politikā jau ilgu laiku medijus, izklaidējošos un ziņu, ir uztvēruši kā instrumentu ideoloģijas izplatīšanai. Visas masu mediju formas, radio, televīzija, internets, drukātā prese un filmas, ir galvenais mērķis politikā, kuri nešaubās, ka mediji ir ideoloģiski, pārdodot konkrētas „ziņas” un pasaules uzskatus. Tajā pašā laikā mediju profesionāļi ir negatīvi noskaņoti pret ideju, ka mediji ir ideoloģijas ziņotāji. Tā vietā, lai uzskatītu mediju par vietu,

⁴⁴ Ball, T., Dagger, R., Christian, W., Campbell, C. (2010). *Political Ideologies and the Democratic Ideal*. Toronto: Pearson. P. 4–5.

⁴⁵ Dijk, T., A. (2000). *Ideology*. P. 32.

⁴⁶ Croteau, D., Hoynes, W. (2000). *Media Society*. P. 157–158.

⁴⁷ Turpat.

kur indivīdu uzvedība tiek normalizēta un robežas tiek novilkas, industrijas pārstāvji tiecas argumentēt, ka saturs, kuru viņi ražo, tikai atspoguļo sabiedrības normas un idejas.⁴⁸

Rezumējot, ideoloģija ir jēdziens ar senu vēsturi. Sākotnēji ideoloģijas jēdziens tika uzverts ar negatīvu nozīmi, bet mūsdienās ideoloģijas jēdziens kļuvis plašāks. Ideoloģija skaidrojama kā sabiedrības kopējās domas veidošanas instruments.

⁴⁸ Croteau, D., Hoynes, W. (2000). *Media Society*. P. 157.

4.LAIKMETA RAKSTUROJUMS

Darbā analizējamais laika posms ir 1988.gads. Tā izpratnei autore izveidoja vēsturiskā konteksta nodaļu, kurā bez 1988.gada notikumu apskatīšanas tiks aplūkota Latvijas Tautas frontes tēma, 1988.gada mediju vide, kā arī laikraksta „Komunists” vēsture.

4.1. 1988.gada vēsturiskais konteksts

Sabiedrībā pastāv uzskats, ka šis laika posms bija pārmaiņu laiks jeb lūzuma punkts, pārmaiņas skāra dažādas jomas, sadzīvi, politisko sfēru un arī mediju vidi.

Svarīgākais, kas jāatzīmē šajā nodaļā ir tas, ka 1988.gadā Latvijā darbojās Trešās atmodas kustība, kas valsti 1991.gadā noveda pie neatkarības atjaunošanas. 1988.gads Latvijas vēsturē ir nozīmīgs laika posms, jo tika atļauts Latvijas valsts sarkanbaltsarkanais karogs, kā arī dažādas latviskas zīmes un simboli. Tiek pausts uzskats, ka tas „izraisīja tautas vienotību domās, rīcībā un darbībā”.⁴⁹ Liepājā sarkanbaltsarkanais karoga tika pacelts 1988.gada 18.novembrī virs toreizējā Liepājas Institūta.⁵⁰

Kopš Mihaila Gorbačova tā sauktās *perestroikas*, visas Baltijas valstis bija ceļā uz demokratizāciju, decentralizāciju, ekonomiskām reformām un galu rezultātā –uz neatkarību. Šo valstu cīņa pēc neatkarības no komunistiskās sistēmas kļuva par simbolu un paraugu citām savienības republikām.⁵¹

Nozīmīgākie 1988.gada notikumi, kuri tuvāk skar autores darba tēmu:

- „1.-2. jūnijā V. Avotiņš ierosina dibināt Latvijas Tautas fronti (LTF).
- 13.jūlijā pirmais raksts presē („Padomju Jaunatne”) par Tautas Demokrātisko fronti.
- 3. augustā — Latvijas TV tiešraide „Televīzijas diskusiju klubs” no Āgenskalna studijas par Tautas Demokrātisko fronti.⁵²
- 8.augustā darbu sāk LTF koordinācijas centrs Mākslinieku savienībā.⁵³
- 29.septembrī Augstākās Padomes Prezidija dekrēts, kas ļauj kultūras un masu pasākumos lietot sarkanbaltsarkano karogu un citu simboliku.
- 7. oktobrī iznāk LTF informācijas biļetena «Atmoda» pirmais numurs latviešu un krievu valodā.

⁴⁹ Blūzma, V., Celle, O., Jundzis, T., u.c. (1998). *Latvijas valsts atjaunošana, 1986. 1993.* Rīga: LU žurnāla „Latvijas Vēstures” fonds. 133. lpp

⁵⁰ Remess, A., (2011). *Liepājā, Pasta ielas namiņā.* Liepāja: Kurzemes Vārds. 123. lpp.

⁵¹ Johanneses, L., Norgaard, O., (1999). *The Baltic States afetr Independence. Second Edition.* Great Britain: Edward Elgar Publishing. P. 1.

⁵²Barikadopēdijas fonds. (2012). *Latvijas Tautas fronteī*–25. Skatīts 16.03.16 [http://www.barikadopedija.lv/raksti/Latvijas_Tautas_frontei_\(LTF\)_%E2%80%9425](http://www.barikadopedija.lv/raksti/Latvijas_Tautas_frontei_(LTF)_%E2%80%9425)

⁵³ Škapars, J. (1998). *Latvijas Tautas fronte.* Rīga: Jāņa sēta. 388.–389.lpp

- 8.,9.oktobrī Latvijas Tautas frontes dibināšanas kongress.
- 11.novembrī Lāčplēša dienā Rīgas pils Svētā gara tornī tiek pacelts sarkanbaltsarkanais karogs.
- 26.novembrī Manifestācija „Par tiesisku valsti un demokratizāciju, kurā piedalījās 70 000 cilvēku.”⁵⁴

Viens no svarīgākajiem 1988.gada notikumiem bija Latvijas Tautas frontes dibināšana. Nākamā nodaļā tiks apskatīts tieši šis notikums.

4.2. Latvijas Tautas fronte

Mana darba ietvaros fakts, ka tika dibināta LTF, saistās ar to, ka tā varētu ietekmēt liepājnieka identitātes reprezentāciju laikrakstā „Komunists”.1988.gadā visās Baltijas republikās izveidojās jauna sabiedrības masu kustība – Tautas fronte (LTF). Izveidojās arī LTF Liepājas nodaļa, kas ir svarīgs aspekts manā pētījumā. Šajā atdzimšanas jeb pārmaiņu laikā cilvēki gribēja mainīt kaut ko savā dzīvē, tieši tādēļ radās ideja veidot visas tautas kustību, kura pastāvēs ar demokrātisku ideju. Sākotnēji radošās inteliģences paplašinātajam plēnumam tika iesniegta vēstule, kurā bija 17 cilvēku paraksti. Parakstu vākšanas mērķis bija ierosinājums dibināt Latvijas Tautas Demokrātisko fronti.⁵⁵

Tajā pašā laikā Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas (LKP CK) birojs analizēja notiekošo un vēlējās kontrolēta atmodas norises, kā arī virzīt Tautas fronti partijai izdevīgā virzienā. Vēsturiskie avoti liecina, ka „ar šādu nolūku biroja sēdē tika pieņemts dokuments „Par patriotisko kustību partijas līnijas atbalstam pārbūvei””. LKP CK birojā pat tika skatīta Tautas frontes dibināšanas kongresa gaita un rezultāti.⁵⁶

LTF programmas statūti uzsver, ka padomju vara noveda sabiedrību līdz politiskajam, ekonomiskajam, sociālajam un kultūras lūzumam. LTF sola sabiedrībai atgūties no pagātnes sāpēm, veidojot sabiedrību atbilstoši tās interesēm, vajadzībām un gribai. LTF pastāvēšanas un attīstības galvenais priekšnoteikums ir „sabiedrības kardināla pārbūve un morāla atjaunotne”.⁵⁷ Valdīja uzskats, ka „Tautas fronte ir tautas ideju paudēja un aktīva īstenotāja”.⁵⁸

LTF statūti ietver vairākus sabiedrības atveseļošanas principus. Pirmais no tiem ir valsts un sabiedrības demokratizācija. Tam seko cilvēka un pilsoņu tiesību apskatīšana. Ceturtais punkts ir nacionālais jautājums. LTF statūti neizslēdz arī ētikas aizskaršanu,

⁵⁴ Škapars, J. (1998). *Latvijas Tautas fronte*. 388.–389. lpp.

⁵⁵ Blūzma, V., Celle, O., Jundzis, T., u.c. (1998). *Latvijas valsts atjaunošana*. 134. lpp.

⁵⁶ Turpat. 135.–137. lpp.

⁵⁷ Latvijas Tautas fronte. (1988). *Latvijas Tautas frontes programma un statūti*. Latvijas Tautas frontes izdevniecība. 3. lpp

⁵⁸ Turpat.

uzskatot, ka svarīga pārbūves sastāvdaļa ir sabiedrības un katra cilvēka tikumiskā atdzimšana. Pēc LTF domām svarīgs ir arī kultūras, izglītības un zinātnes jautājums. Septītā tēma ir sociālais taisnīgums un sociālās vides humanizācija. Pēcāk seko ekonomikas un ekoloģijas tēma. Desmitais punkts LTF programmas statūtos ir veselības aizsardzība un sports.⁵⁹

Rezumējot. Latvijas Tautas fronte tika veidota kā sabiedrības atveseļotāja, aizstāve, kuras mērķis bija iedrošināt sabiedrību nebaidīties un cerēt atjaunot neatkarīgu valsti.

4.3. Latvijas mediju vide 1988.gadā

Laikā, kad Latvija atradās Padomju Savienības sastāvā, pēc funkcijām, veidiem un lomām padomju sistēmā bija iekļauti arī Latvijas Republikas mediji. Laikraksti darbojās kā propagandas un mobilizācijas instruments. Mediju uzdevums bija atspoguļot varas iekārtu tādu, lai pierādītu, ka sistēmai ir panākumi un sabiedrība to atbalstītu. Šādu mērķi sasniegšanai mediji izveidoja šķietamo realitāti, kuras uzdevums bija uzlabot patiesās realitātes atspoguļojumu.⁶⁰

Ir skaidrs, ka padomju varas laikā darbojās propaganda, kuras mērķis bija pārliecināt sabiedrību par labu varai. Mediju vide mainījās, kad Latvija bija ceļā uz neatkarību. Komunikācijas pētniece Inta Brikše skaidro, ka „*perestroika* padomju sovetoģijā tika raksturota galvenokārt kā sistemātiskas pārmaiņas liberālisma virzienā”.⁶¹ *Perestroika* bija orientēta uz indivīdu, viņa līdzdalību un informācijas pieejamību. Pamatojums šādai ideoloģijai bija, „jo labāk cilvēki informēti, jo apzinīgāk viņi rīkojas un jo aktīvāk atbalsta partiju, tās plānus un programmatiskos mērķus”.⁶²

Pārmaiņas publiskajā komunikācijā iezīmēja LKP 24.kongress 1985.gada beigās un PSKP 27.kongress 1986.gada sākumā. Kopumā tie bija diezgan tradicionālā padomju garā, tomēr bija vērojama lielāka partijas paškritika, domājams, ka tās bija vērojamas *perestroikas* ietekmē. Tika atzītas arī pagātnes kļūdas, tiesa gan, ka netika nosaukti ne vaininieki, ne kļūdu cēloņi. Lai arī *perestroikas* ietekmē bija parādījušās līdz tam publiskajā vidē nepieļautas tēmas un bija mainījies mediju tekstu diskurss, nevar noliegt, ka komunikācijas metodes kopumā saglabājās nemainīgas.⁶³

Tomēr jau „pat 1987.gada janvārī M. Gorbačovs uzrunā pārmeta radošajām savienībām un medijiem principialitātes, prasīguma, kritikas un paškritikas trūkumu, aicināja

⁵⁹ Latvijas Tautas fronte. (1988). *Latvijas Tautas frontes programma un statūti*. 3.–16. lpp.

⁶⁰ Brikše, I. (2005). Publiskās sfēras demokratizācijas iespējas: Perestroikas un glasnostj aspekts Latvijā (1985–1990). Grām.: Brikše, I. (red.). Latvijas Universitātes raksti. 683.sēj.: Komunikācija. Kultūras un vēstures diskurss. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 192.–209. lpp.

⁶¹ Turpat.

⁶² Turpat.

⁶³ Turpat.

atraisīt masu jaunradi un iedibināt demokrātiju”. Tajā brīdī tika izveidots lozungs: „Vairāk gaismas!”⁶⁴

I. Brikše ir novērojusi faktu, ka mediju diskursā arvien vairāk parādījās dialoga iezīmes, samazinot vēstījuma pazīmes. Tiesa var atzīt, ka „nereti gan tā bija tikai dialoga simulācija- vēstītājs pats nosauca problēmu, un pats arī izklāstīja tās risinājumu”.⁶⁵

Partijas arī tikās ar masu informācijas līdzekļu vadītājiem. Mērķis bija veicināt partijas elites nostiprināšanos, kā arī publiskajā sfērā demonstrēt partijas un mediju dialogu. Pēcāk detalizēti tika atreferētas kompartijas vadītāju runas, kuras, piemēram, „pozitīvi novērtēja žurnālistu ieguldījumu pārkārtošanās paātrināšanā”.⁶⁶

Vēsturnieki ir novērojuši, ka „M. Gorbačova uzsāktā *perestroika* pieprasīja ierastās kārtības pakāpenisku laušanu, atsacīšanos no dubultības principa, kā arī varas un cilvēku dialogu [...]”.⁶⁷ *Perestroikas* uzdevums bija iesaistīt cilvēku valsts varenības atjaunošanā. PSKP Centrālās komitejas 1988.gada plēnumā tika runāts par valsts un komunistiskās partijas vēsturi. Pamattēma plēnumā bija „atjaunotnes ideoloģija”, tā skaidroja, ka „jāuzraksta patiesīga un pilnīga vēsture, kas būtu tautas dzīves un cīņas vēsture”.⁶⁸

Vēstures izzināšana bija daļa no pārkārtošanās sastāvdaļas. Lai radītu jaunu atmosfēru, lai atraisītu cilvēku prātus valsts un partijas vadība mudināja medijus un radošos cilvēkus darboties. PSRS vēsture kļuva par sastāvdaļu no mediju dienaskārtības. 1988.gadā atklātība pletās ar vien lielākā plašumā. Spāņu žurnālists R. Poks de Felio (*Felio*) notiekošo nosauca par sava veida „Kultūras revolūciju”. Viņš raksta: „Viss, kas vakar bija „labākais” un „pats lielākais”, šodien kļuva par „pašu sliktāko” un pārejošu.”⁶⁹

1988.gadā vēl neiznāca laikraksts „Atmoda” (1989.–1992.), kurš uzskatāms par vienu no tā laika ietekmīgākajiem laikrakstiem. Jau pats laikraksta nosaukums vēsta kādam mērķim tas tika izveidots. Savukārt 1988.gada sākumā sāka iznākt dienas laikraksts „Lauku Avīze”, šobrīd saukts par „Latvijas Avīzi”. Viens no lielākajiem Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas laikrakstiem „Padomju Jaunatne” 1989.gadā nomainīja nosaukumu uz „Latvijas Jaunatne”, kas liecina, ka mediju vide bija nonākusi pārmaiņu uzplaukumā.

Kopumā var secināt, ka 20. gadsimta 80.gadu otrā puse kļuva par mediju vides uzplaukuma laiku, jo mediju pārstāvjiem tika dota iespēja paplašināt robežas, publicēt patiesāku saturu. Šis fakts ir svarīgs mana pētījuma ietvaros, jo tā mērķis ir izpētīt, kā

⁶⁴ Zelče, V., (2005). Vēsture perestroikas redakcijā un Latvijas okupācijas jēdziens: 1988.gads. Grām.: Brikše, I. (galv. red.). *Latvijas Universitātes raksti: 683. sēj.: Komunikācija*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 248.–269. lpp.

⁶⁵ Brikše, I. (2005). Publiskās sfēras demokratizācijas iespējas. 192.–209. lpp.

⁶⁶ Turpat.

⁶⁷ Turpat.

⁶⁸ Turpat.

⁶⁹ Turpat.

reprezentēta liepājnieka identitāte laikrakstā „Komunists” 1988.gadā, vai un kā šo identitāti ietekmē tieši šis pārmaiņu laiks Latvijā, tajā skaitā LTF izveidošana.

4.4. Laikraksts „Komunists” („Kurzemes Vārds”)

Laikraksts „Komunists” sāka iznākt 1919.gadā, ar nosaukumu „Kurzemes Vārds”.⁷⁰ Nosaukumu „Komunists” tas ieguva 20.gadsimta 40.gados. Šāds nosaukums pastāvēja līdz pat 90.gadiem, kad laikraksts kļuva brīvs un, nesagaidot Latvijas Neatkarības deklarāciju, uzdrošinājās paust neatkarības idejas.⁷¹

Pastāv uzskats, „ka 80. gadu un 90.gadu mijā situācija Liepājas preses tirgū bija līdzīga kā divdesmitajos gados, respektīvi, laikraksti radās cits pēc cita”.⁷² Vieni turpināja aizstāvēt komunisma idejas, otri- nacionālradikāļus uzskatus, trešie bija domāti bērniem vai jaunatnei.⁷³

„Komunista” redakciju 1988.gadā arī skāra pārmaiņu laiks. Redakcijā izskanēja jautājums par to, ka visiem darbiniekiem vajadzētu stāties Tautas frontē (TF), tomēr vēlāk daudzi no viņiem savu dalību atsauca, jo LTF idejas viņiem nebija pieņemamas. Žurnālists Andžils Remess savā atmiņu grāmatā zina stāstīt, ka pēc tam laikrakstu skāra interesanta situācija: „Kopartijas izdevums „Komunists” kļuva par tās politiskā sāncenša LTF ruporu, tas publicēja TF statūtus, programmu un aktivitātes.”⁷⁴ Tam par iemeslu kļuva fakts, ka līdz pat 1989.gada pavasarim TF Liepājā nebija sava izdevuma.⁷⁵

Interesants šķiet fakts, ka „Komunists” vienā no saviem izdevumiem bija rīkojis aptauju, lai uzzinātu iedzīvotāju viedokli, kur, viņuprāt, būtu vislabāk uzvilkt pirmo sarkanbaltsarkano karogu Liepājā. Laikraksts saņēma vēstules ar vairāk nekā 4000 parakstiem.⁷⁶

1988.gadā laikraksta galvenais redaktors bija Gunārs Balodis. Tomēr, apskatot laikraksta numurus, var secināt, ka dažos gadījumos viņu aizvietojis Pēteris Jaunzems. „Komunists” iznāca piecas reizes nedēļā, no otrdienas līdz sestdienai gan latviešu, gan krievu valodā. Tas tika iespiests Latvijas PSR Valstu izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības lietu komitejas Liepājas tipogrāfijā.

Avīze iznāca uz četrām lapaspusēm, izņēmuma gadījumos, uz astoņām lapaspusēm. Pirmajā laikraksta lapaspusē pārsvarā dominēja ziņas par Liepājas dzīvi un liepājniekiem.

⁷⁰ Remess, A., (2011). *Liepājā, Pasta ielas namiņā*. 99. lpp.

⁷¹ Lūsēns, E., (2005). *Liepāja laikmetu dzirnavās*. Liepāja: Kurzemes Vārds. 80. lpp

⁷² Turpat.

⁷³ Turpat.

⁷⁴ Remess, A., (2011). *Liepājā, Pasta ielas namiņā*. 120. lpp

⁷⁵ Turpat.

⁷⁶ Turpat. 123. lpp.

Savukārt laikraksta pēdējā lapaspusē vienmēr bija televīzijas programma, sludinājumi, dažādu kultūras pasākumu programmas un nekrologs. Neskatoties uz to, ka laikraksts pārsvarā publicēja aktualitātes, tajā bija arī dažas rubrikas, kuras atkārtojās gandrīz katru nedēļu. Viena no tām bija „Vēstuļu apskats”. Šajā publikācijā redakcija apkopoja visas iesūtītās vēstules, norādot aktuālākās lasītāju tēmas un mēģinot uz tām atbildēt.

1988.gada numuros bija arī rubrika „No partiju dzīves”, kurā tika aprakstīta to ikdiena, lai atgādinātu lasītājiem, kādu darbu partijas veic. Svarīgu vietu, visbiežāk pirmajā lapaspusē, ieņēma stāsti par tā sauktajiem „paraugstrādniekiem”, kuri par spīti grūtajam darbam un garajām darba dienām nav padevušies un turpina pildīt savu pienākumu. Šajos stāstos visbiežāk aprakstīti fabriku un rūpnīcu darbinieces un darbinieki.

Neizpaliek arī kultūras sadaļa, kurā šajā laikrakstā tika publicēti teātra izrāšu apraksti un fotogrāfijas. Sporta notikumi un stāsti par sportistiem visbiežāk neaizņēma pirmo avīzes lapaspusi, bet šādas publikācijas tika publicētas vismaz divas reizes nedēļā.

„Komunista” cena bija trīs kapeikas, un tās tirāža svārstījās no 22 000 līdz 25 000.

Laikraksta oficiālais apzīmējums bija „Latvijas KP Liepājas pilsētas komitejas un pilsētas tautas deputātu padomes laikraksts”. Tajā darbojās vairāki šodien zināmi žurnālisti, piemēram, Sarmīte Pujēna un Pēteris Jaunzems.

5.PĒTĪJUMA METODES

Autores mērķis ir izpētīt liepājnieka identitātes reprezentāciju laikrakstā „Komunists” 1988.gadā. Šī mērķa izpildei izvēlējos izmantot divas pētniecības metodes: kvantitatīvo kontentanalīzi (KA) un diskursa vēsturisko analīzi (DVA). Ar KA palīdzību tiks atlasītas un uzskaitītas konkrētas vienības, kuras tiks sagrupētas iepriekš noteiktās kategorijās, piemēram, kādas īpašības tiek piedēvētas liepājniekam. Savukārt DVA palīdzēs padziļināti izpētīt konkrēti atlasītās publikācijas.

5.1. Kvantitatīvā kontentanalīze

KA veiksmīgi var raksturot ar tādiem vārdiem kā sistemātiskums un objektivitāte. Sistemātiskums, jo šī metode palīdz kategorizēt lietas konkrētas grupās, bet objektivitāte tādēļ, ka tiek atmesta visa liekā informācija un sistematizēšana notiek pēc konkrētiem raksturlielumiem.⁷⁷

Pētnieki Pēteris Hjūdžs (*Hughes*) un Ina Bertrande (*Bertrand*) apgalvo, ka KA ir īpaši piemērota tieši preses analizēšanai, kur nepietiek tikai ar intervēšanu vai anketēšanu un ir nepieciešama sistemātiskāka un objektīvāka metode.⁷⁸ Autore ir pamanījusi, ka vēl viens iemesls, kādēļ KA ir piemērota preses pētīšanai ir tas, ka šī metode ir noderīga, kad jāsaskaras ar liela apjoma materiāliem, piemēram, kad jāpēta laikraksti vairāku gadu garumā. KA palīdz sistematizēt lietas konkrētās grupās, palīdzot izdarīt precīzus secinājumus.

Pārraižu un elektroniskās komunikācijas pētnieks Arturs A. Bergers (*Berger*) KA definē kā metodoloģiju, ar kuras palīdzību pētnieki analizē rakstītās, runātās vai publicētās komunikācijas saturu pēc sistemātiskas, objektīvas un kvantitatīvas metodes.⁷⁹

Līdzīgu definējumu sniedz pētnieks Klauss Krippendorfs (*Krippendorff*) – KA ir pētniecības metode, kura piešķir atkārtojamus un derīgus secinājumus par tekstiem (vai citām nozīmīgām lietām), ņemot vērā tā lietošanas kontekstu. Citas nozīmīgas lietas ir mākslas darbi, attēli, skaņas, zīmes, simboli un kartes. KA sevī ietver specializētas tehnikas. Metode sniedz jaunas atziņas un palielina pētnieka izpratni par konkrētajām parādībām.⁸⁰

Kopumā pētnieki radījuši trīs veidu KA definīcijas:

1. Definīcija, kas apgalvo, ka saturs ir piederošs jeb iedzimts tekstā.
2. Definīcija, kas apgalvo, ka saturs ir teksta avotu īpašums.

⁷⁷ Neuendorf, A. K. (2002). *The Content Analysis Guidebook*. Thousand Oaks: SAGE Publications. P. 1–5.

⁷⁸ Bertrand, I., Hughes, P. (2005). *Media Research Methods*. Houndmills: Palgrave Macmillan. P. 184.

⁷⁹ Berger, A. A. (1998). *Media Research Techniques*. 2nd ed. Thousand Oaks: Sage Publications. P. 23.

⁸⁰ Krippendorff, K. (2004). *Content Analysis: An Introduction To Its Methodology*. 2nd ed. Thousand Oaks: SAGE Publications. P. 18.

3. Definīcija, kas apgalvo, ka saturs parādās procesā, kad pētnieks analizē tekstu attiecīgi konkrētajam kontekstam.⁸¹

KA ir netiešs veids, kā izdarīt secinājumus par indivīdiem. Tā vietā, lai uzdotu viņiem jautājumus, KA izmeklē, ko indivīdi lasa un skatās. Tad KA darbojas pretējā virzienā, pieņemot, ka tas, ko viņi lasa un skatās ir pārdomas par viņu attieksmi, vērtībām un citām īpašībām.⁸²

Viena no svarīgākajām KA priekšrocībām ir tā, ka pētnieks ar savu klātbūtni neietekmē indivīdus, kurus viņš pēta. Citās pētniecības metodēs pētījuma rezultāti var tikt ietekmēti, jo katrs indivīds citādāk izturas pret to, ka viņš tiek pētīts. Tomēr nevar noliegt, ka šo metodi var ietekmēt pētnieks, jo tieši viņa intereses, vēlmes un uzskati noteiks, ko viņš izvēlēsies pētīt.⁸³

Iepazīstoties ar KA, varu uzskatīt, ka šī ir piemērota metode manam pētījumam, jo tā palīdzēs izanalizēt lielu apjomu ar materiāliem.

5.2.Kritiskā diskursa analīze

Kritiskās diskursa analīzes (KDA) pamatlicēji ir Ruta Vodaka (*Wodak*) un Normans Fērklouvs (*Fairclough*). Pēc viņu domām KDA konceptualizē valodas sociālās prakses formu un mēģina likt indivīdiem apzināties savstarpējo valodas ietekmi un sociālo struktūru, kuru parasti neapzinās. Vienkāršākiem vārdiem, KDA redz diskursu- valodas lietojumu runā un rakstībā- kā sociālas prakses formu. Apskatot diskursu kā sociālo praksi, tas ietver dialektiskās attiecības starp konkrēto diskursīvo notikumu un situāciju, institūciju un sociālajām struktūrām, kuras to rāmē.⁸⁴

T. Van Deiks skaidro, ka KDA ir analītiskā diskursa paveids, kas primāri pēta, kā sociālā varas izmantošana, dominance un nevienlīdzība tiek pieņemta, reproducēta un nostādīta pretī tekstiem sociālajā un politiskajā kontekstā. KDA ieņem kategorisku un skaidru pozīciju, kuras mērķis ir saprast, atmaskot un pretoties sociālajai nevienlīdzībai.⁸⁵ Pēc iepriekšminētā autora skaidrojuma var saprast, ka šī metode analizē un skaidro varas tekstus, kuru mērķis ir ļaunprātīgi ietekmēt sabiedrību.

⁸¹ Krippendorff, K. (2004). *Content Analysis: An Introduction To Its Methodology*. 2nd ed. Thousand Oaks: SAGE Publications. P. 19.

⁸² Berger, A. A. (1998). *Media Research Techniques*. 2nd ed. Thousand Oaks: Sage Publications. P. 24.

⁸³ Turpat. 26.lpp

⁸⁴ Titscher, Wodak, R., (2007/2000). *Methods of Text and Discourse Analysis*. P. 147–148.

⁸⁵ Dijk, T., A. (2008). *Discourse and Power*. New York: Palgrave Macmillan. P. 85.

R.Vodaka ir izdalījusi galvenos KDA principus:

1. KDA ir ieinteresēts sociālajās problēmās. Tas nav ieinteresēts valodas lietojumā kā tādā, bet valodas lingvistiskajās iezīmēs, kas saistīti ar kultūras un sociālajiem procesiem;
2. Varas attiecības ir saistītas ar diskursu. KDA pēta varu diskursā, kā arī varu pār diskursu;
3. Sabiedrība un kultūra ir tieši saistīta ar diskursu: sabiedrība un kultūra ir formēta pēc diskursa. Katra valodas instance pārveido sabiedrību un kultūru, iekļaujot varas attiecības.
4. Valodas lietojums var būt ideoloģisks. Lai to noteiktu, ir nepieciešams analizēt tekstus, izpētīt to interpretāciju, uztveršanu un sociālos efektus.
5. Diskurss ir vēsturisks un var tikt izprasts, tikai skatot to caur kontekstu.
6. Saikne starp tekstu un sabiedrību nav tieša, bet ir redzama caur sociālajiem procesiem.
7. Diskursa analīze ir interpretējama un izskaidrojoša. Kritiskā analīze ietver sistemātisku metodoloģiju un attiecības starp tekstu un tā sociālajiem apstākļiem, ideoloģijām un varas attiecībām.
8. Diskurss uzskatāms par sociālās uzvedības formu. KDA tiek skatītkā sociālo zinātņu disciplīna, kura pielieto savus atklājumus praktiskiem jautājumiem.⁸⁶

Viens no KDA veidiem ir diskursa vēsturiskā analīze (DVA). Nākamajā nodaļā es apskatīšu, kāds ir DVA galvenais uzdevums.

5.2.1.Diskursa vēsturiskā analīze

Analizējot vēsturiskos un politiskos tekstus un tēmas, DVA tiecas integrēt pēc iespējas vairāk teksta vēsturisko kontekstu, pievēršot uzmanību tam, kā un kādos apstākļos teksts ir veidojies. Tāpat kā KAD, arī DVA ir kritiskā metode.⁸⁷ Apskatot Rutas Vodakas spriedumus ir skaidrs, ka diskursa vēsturiskās analīzes izpratnē liela loma ir kontekstam, jo bez tā iegūtie rezultāti var tikt interpretēti nepareizi.

DVA pamatā ir intertekstuālas (*intertextual*) un interdiskursīvas (*interdiscursive*) attiecības starp izteikumiem, tekstiem, žanriem un diskursiem. Tāpat arī saistībā starp ekstra lingvistiskiem (ārpus valodas robežām) sociālajiem mainīgajiem, organizācijas vai institūcijas

⁸⁶ Titsher, S., Wodak, R., (etc.). (2007/2000). *Methods of Text and Discourse Analysis*. P. 146.

⁸⁷ Wodak, R. (1999). *The Discursive Construction of National Identity*. London: Routledge. P. 8.

vēsturi un situatīviem rāmjiem. Koncentrējoties uz visām šīm attiecībām, var atklāt, kā diskursi, žanri un teksti mainās attiecībā pret sociālpolitiskajām pārmaiņām.⁸⁸

Pirmais pētījums, kurā tika izmantota DVA, analizēja antisemītisku stereotipisku attēlu veidojumus, kā tie pastāvēja publiskos diskursos 1986.gada Austrijas prezidenta Kurta Waldheima (*Waldheim*) kampaņā, kurš ilgu laiku glabāja noslēpumu par viņa Nacionāli Sociālistisko pagātņi.⁸⁹

DVA seko astoņu soļu programmai:

1. **Iepriekšēju teorētisku zināšanu aktivizācija un konsultācija** (iepriekšēju pētījumu atcerēšanās, lasīšana un pārrunāšana).
2. **Datu un konteksta informācijas sistemātiska vākšana** (balstoties uz pētniecisko jautājumu, uzmanība tiek vērsta uz, dažādiem diskursiem, sociālajiem laukiem, piemēram, dalībniekiem, semiotiskajiem medijiem, žanriem un tekstiem).
3. **Datu atlase un sagatavošana specifiskai analīzei** (datu atlase un racionalizācija, balstoties uz būtiskiem kritērijiem),
4. **Pētījuma jautājuma specifiskā (detalizēšana) un pieņēmumu formulēšana** (balstoties uz literatūras apskatu un pirmajiem vispusīgajiem datiem).
5. **Kvalitatīvā pilotanalīze** (ļauj izmēģināt kategorijas un pirmos pieņēmumus).
6. **Detalizētu gadījumu izpēte** (vesela virkne datu, pārsvarā kvalitatīvu, bet daļēji arī kvantitatīvu).
7. **Kritikas formulēšana** (rezultātu interpretācija, to ietveršana kontekstuālās zināšanās).
8. **Detalizētu analītisku rezultātu iesniegšana** (ja iespējams, rezultātiem jābūt pielietojamiem).⁹⁰

DVA apskata arī ideoloģijas jēdzienu. Tas tiek aplūkots kā vienpusīgs pasaules redzējums vai perspektīva, kura sastāv no saistītām garīgām reprezentācijām, viedokļiem, attieksmēm un novērtējumiem, kuras ir kopīgas specifiskai sociālai grupai. Ideoloģija kalpo kā svarīgs līdzeklis, lai izveidotu un uzturētu nevienmērīgas varas attiecības caur diskursu.

⁸⁸ Wodak, R., Reisigl, M.(2009). The Discourse–Historical Approach. In: Wodak, R., Meyes, M., (ed.). *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage Publications. P. 90.

⁸⁹ Turpat. 95. lpp.

⁹⁰ Turpat. 96.lpp.

Turklāt ideoloģija funkcionē arī kā līdzeklis, lai pārveidotu varas attiecības vairāk vai mazāk radikāli.⁹¹

DVA skata valodu kā pašu par sevi bezspēcīgu. R. Vodaka skaidro, ka valoda ir tik „spēcīga”, cik to padara „ietekmīgi” cilvēki, kādu nozīmi viņi tai piešķir. Tieši tādēļ DVA kritiski analizē „ietekmīgo” cilvēku valodas lietojumu, jo viņiem ir līdzekļi un iespējas, lai uzlabotu apstākļus.⁹²

Pēc šī apgalvojuma kļūst skaidrs, ka DVA pēta saturu kontekstā, ar laiku, ar runātāju vai rakstītāju, kā arī ar ideoloģiju. DVA nepēta valodas lietojumu, neņemot vērā kontekstu, kurā tā ir tikusi lietota.

R. Vodaka un pētnieks Martins Reislgs (*Reislgl*) izdala piecus pamata jautājumus – tie jāizmanto, analizējot dažādus tekstus:

1. Kā personas, objekti, notikumi, procesi un darbības tiek nosaukti un minēti lingvistiski?
2. Kāds raksturojums, īpašības un funkcijas tiek piedēvētas dalībniekiem, objektiem, notikumiem un procesiem?
3. Kādi argumenti tiek izmantoti diskursa jautājumā?
4. No kādas perspektīvas nozīmes, piedēvējumi un argumenti tiek izteikti?
5. Vai attiecīgie izteikumi ir skaidri formulēti; vai tie ir pastiprināti vai pamazināti?⁹³

R. Vodaka uzsver, ka diskurss ir vēsturisks un var tikt skatīts tikai attiecībā ar kontekstu. Diskurss ir ne tikai iestrādāts konkrētā kultūrā, ideoloģijā vai vēsturē, bet ir arī intertekstuāli saistīts ar citiem diskursiem.⁹⁴

Kopumā, apgūstot DVA būtību, var secināt, ka šī metode manam pētījumam ir piemērota, jo tā pēta tekstu, ņemot vērā vēsturisko un situācijas kontekstu. Pētot liepājnieka identitātes reprezentāciju laikrakstā „Komunists” 1988.gadā, ir svarīgi ņemt vērā tā brīža notikumus, politisko situāciju un citus kontekstuālos aspektus.

5.4. Pētījuma dizains

Pētījumā analizēju liepājnieka identitātes reprezentāciju laikrakstā „Komunists” 1988.gadā. Izvēlētais laika posms pamatojams ar faktu, ka tas ir Trešās atmodas perioda

⁹¹ Wodak, R., Reislg, M.(2009). The Discourse-Historical Approach. In: Wodak, R., Meyes, M., (ed.). *Methods of Critical Discourse Analysis*. P. 88.

⁹² Turpat.

⁹³ Wodak, R., Reislg, M.(2009). *Methods of Critical Discourse Analysis*. P. 93.

⁹⁴ Titscher, S., Wodak, R., (etc.). (2007/2000). *Methods of Text and Discourse Analysis*. P. 146.

sākums. Padomju vara kļuva vājāka. Līdz ar to pētījuma rezultātā noskaidrotā laikrakstā reprezentētā liepājnieka identitāte būs saistāma ar pārmaiņu laiku Latvijas teritorijā.

Lai pētījums būtu precīzi izstrādāts, autore ir izvēlējusies konkrētu laika posmu jeb 1988.gadu. Tajā gadā Liepājā tika nodibināta Latvijas Tautas frontes Liepājas nodaļa, līdz ar to autores pētījums parādīs, vai šim faktam ir bijusi ietekme uz liepājnieka identitātes reprezentāciju laikrakstā „Komunists”. Svarīgi ir atzīmēt, ka pētījuma ietvarā tika izvēlēts katrs otrais 1988.gada mēnesis (janvāris, marts, maijs, jūlijs, septembris, novembris).

Pētījuma gaitā tiks izmantotas KA kategorijas, lai izpētītu, cik no visām „Komunista” publikācijām veltītas liepājnieka identitātes reprezentācijai (skatīt 1.pielikumu).Kopējais pētāmo numuru skaits- 104, savukārt publikāciju skaits- 222 (skatīt 3.pielikumu). Kopējā publikāciju skaitā nav iekļautas publikācijas, kuras neattiecas uz galveno pētījuma tēmu, piemēram, laika ziņas, sludinājumi un citas ziņas, kuras nereprezentē liepājnieka identitāti.

DVA kategorijas tika izveidotas, balstoties uz R. Vodakas un M. Reislga piedāvātajām kategorijām (skatīt 1.tabulu).⁹⁵Shēmu es pielāgoju savai pētījuma tēmai, izveidojot savas nosaušanas un apgalvojuma kategorijas. DVA shēma palīdzēs analizēt liepājnieka identitātes reprezentējošos faktorus. Kategorijas ļaus izpētīt, kādas lomas tiek piedēvētas liepājniekiem, kādas ir viņu īpašības. Pētījuma ietvaros tiks analizēti liepājnieka identitātes reprezentējošie faktori, kādas īpašības, lomas, nodarbošanās, vērtības tiek piedēvētas Liepājas iedzīvotājam.

5.5. Tēmas izpētes pakāpe

Mediji konkrētajā laika posmā (1988) ir salīdzinoši reti pētīti. Ir komunikācijas zinātnes ietvaros veikti pētījumi, kuri raksturo šo pārejas posmu, piemēram, Olgas Procevska promocijas darbs par Latvijas publisko intelektuāļu identitāšu konstruēšanu un publiskajiem diskursiem *perestroikas* un *Atmodas* laikā (1986- 1992).⁹⁶

Savukārt O.Procevska un Mārtiņš Kaprāns veikuši Latvijas sociālās atmiņas monitoringu dažādos laika posmos, tajā skaitā *Atmodas* periodā (1988- 1991).⁹⁷

Lielu ieguldījumu komunikācijas procesu *Atmodas* periodā pētniecībā sniegusi Laura Ardava ar vairākiem darbiem. Viens no tiem ir maģistra darbs „Pieminēšanas mediju rituāla diskursi 1989.gada 23.augusta akcijai „Baltijas ceļš” un 1991.gada janvāra barikādēm

⁹⁵ Wodak, R., Reislg, M.(2009). *Methods of Critical Discourse Analysis*. P. 94.

⁹⁶ Procevska, O. (2015). *Latvijas publiskie intelektuāļi perestroikas un atmodas laikā: identitāšu konstruēšana un publiskie diskursi (1986-1992)* (Promocijas darbs). Rīga: Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Komunikācijas studiju nodaļa. 193.lpp.

⁹⁷ Kaprāns, M., Procevska, O. (2013). *Latvijas sociālās atmiņas monitorings* (nr.1.). Rīga: Latvijas Universitāte. 43.lpp.

veltītajās publikācijās (1989- 2010)”⁹⁸ Vēl viens L. Ardavas ieguldījums ir publikācija „Mēs”- „viņi” diskursa konstrukcija 1989.gada 23.augusta akcijai „Baltijas ceļš” veltītajās publikācijās 1989. un 1999.gadā”⁹⁹

Atmodas periods pētīts arī bakalauru darbu ietvaros.¹⁰⁰ Tāpat ir tikusi pētīta identitāte, piemēram, padomju pilsētnieka identitātes reprezentācija presē.¹⁰¹

Kopumā mediju vide pārmaiņu laikā, it sevišķi reprezentācijas reģionālajos medijos, nav plaši pētīts temats. Pētījums ir attīstāms, jo, paplašinot pētāmo laika posmu, būtu iespējams secināt, vai notiek laikrakstā reprezentētās identitātes izmaiņas.

⁹⁸ Ardava, L. (2010). *Pieminēšanas mediju rituāla diskursi 1989.gada 23.augusta akcijai „Baltijas ceļš” un 1991.gada janvāra barikādēm veltītajās publikācijās (1989- 2010)*. (Maģistra darbs). Rīga: Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Komunikācijas studiju nodaļa.

⁹⁹ Ardava, L. (2009.). *Mēs”- „viņi” diskursa konstrukcija 1989.gada 23.augusta akcijai „Baltijas ceļš” veltītajās publikācijās 1989. un 1999.gadā”*. Rīga: Latvijas Arhīvi. 142.–145.lpp.

¹⁰⁰ Piemēram, Ahuna, U. (2008.) *Identitātes formēšana klubos pirms Trešās Atmodas un Trešās atmodas laikā (80. gadu otra puse — 90.gadu sākums)* (Bakalaura darbs). Rīga: Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Komunikācijas studiju nodaļa.

¹⁰¹ Vīksna, Z. (2014). *Padomju pilsētnieka identitātes reprezentācija laikrakstā „Rīgas Balss” 1957. un 1958.gadā* (Bakalaura darbs). Rīga: Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Komunikācijas studiju nodaļa.

Diskursa vēsturiskās analīzes shēma

Stratēģija							Mērķi	Avoti/ lingvistiskie realizācijas līdzekļi		
Nosaukšana							Sociālo aktoru, objektu, fenomenu, notikumu un procesu diskursīvā jeb diskursa konstrukcija	<ul style="list-style-type: none"> • Piederības kategorizācijas avoti; • Tropi, piemēram, metaforas; • Lietvārdi, īpašības un apstākļa vārdi, kas tiek izmantoti, lai aprakstītu procesus u.c. 		
Liepājnieku	Liepājnieku īpašību	Pilsētas	Profesijas	Dzīvesveida	Latvijas	Latviešu		Slavināšana	Nicinājums	Neitralitāte
Apgalvojums							Sociālo aktoru, objektu, fenomenu, notikumu un procesu diskursa kvalifikācija (pozitīvs/negatīvs)	<ul style="list-style-type: none"> • Stereotipiski, vērtējoši piedēvējumi no pozitīvām un negatīvām iezīmēm; • Predikatīvie lietvārdi, īpašības vārdi, vietniekvārdi; • Skaidri salīdzinājumi epiteti, metaforas un citas retoriskās figūras; • Pieņēmumi, netieši pierādījumi. 		
Dzīvošana Liepājā	Liepājnieka profesija	Liepājas iedzīvotāju kopīgās/raksturojošās pazīmes	Liepājnieku atšķirīgas īpašības (salīdzinājumā ar citiem)	Dzīves līmenis Liepājā	Liepājas raksturojošās īpašības					
Argumentācija							Patiesības un normatīvās pareizības apšaubīšana un pamatojums	<ul style="list-style-type: none"> • Tematika (formāla vai ar saturu saistīta); • Maldīgi secinājumi. 		
Perspektīva, rāmējums, diskursa reprezentācija							Runātāja vai rakstītāja skatpunkta pozicionēšana, distances izpaušana un iesaistīšana	<ul style="list-style-type: none"> • Tiešā un netiešā runa; • Metaforas; • Citāti. 		
Žurnālista neitrālā novērotāja loma	Žurnālista identificēšanās ar liepājniekiem	Cita žurnālista pozīcija								
Intensifikācija, mīkstināšana							Nodoma noteikšana, ko runātājs ar konkrēto izteikumu ir domājis	<ul style="list-style-type: none"> • Jautājuma teikumi; • Izteiksmes; • Nenoteikti izteicieni; • Deminutīvi. 		

6.LIEPĀJNIEKA IDENTITĀTES REPREZENTĀCIJA LAIKRAKSTĀ „KOMUNISTS” 1988.GADĀ

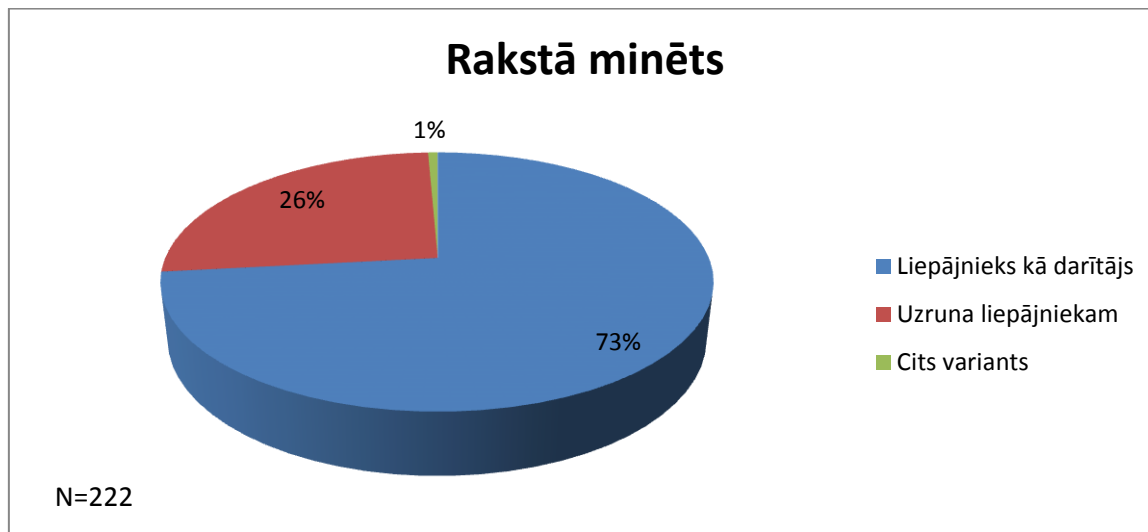
Turpmākajās nodaļās apskatīšu un analizēšu pētījumā iegūtos datus un informāciju saistībā ar teorijas un konteksta nodaļā uzmināto. Tas palīdzēs skaidrot, kāda ir un kā laikraksts „Komunists” reprezentē liepājnieka identitāti.

6.1. Liepājnieka identitātes reprezentējošo publikāciju vispārīgs raksturojums

Šajā apakšnodaļā raksturošu liepājnieka identitātes reprezentācijas vispārīgās tendences laikrakstā „Komunists”, apskatot un skaidrojot KA rezultātus. (sk. 2.pielikumu).

Ar KA palīdzību pētīt izvēlētas izlases publikācijas, noskaidroju, ka analizētajā laikrakstā „Komunists” galvenokārt liepājnieks minēts kā darītājs. (sk. 6.1. att.) Ar to jāsaprot, ka publikācijās reprezentēts liepājnieka izdarītais, sasniegtais, paveiktais. Tā ir 73% gadījumu no 222 publikācijām.

Publikācijas, kurās tika uzrunāts liepājnieks, pēc pētījuma veikšanas, sastādīja 26 % jeb 54 publikācijas. Tie ir raksti, kuros autors uzrunājis lasītāju, mēģinot viņi ieinteresēt vai pat ietekmēt, tā veidojot vēlamo identitāti. Viens no piemēriem ir šāds: „Uzskatu, ka jaunajiem cilvēkiem pienācis laiks ne vien vārdiem, bet arī konkrētiem darbiem.”¹⁰²

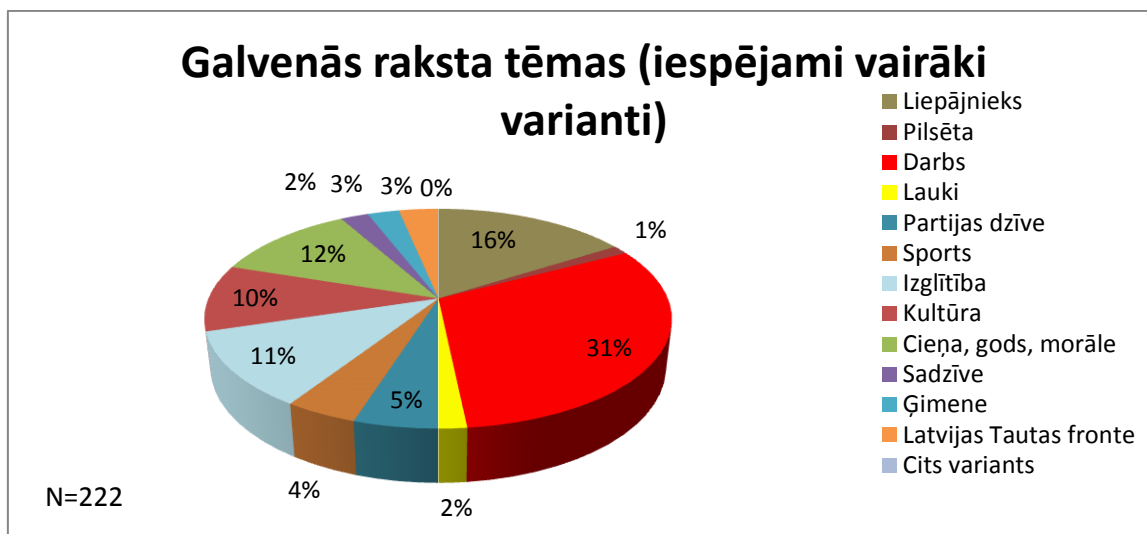

6.1. att. Laikraksta „Komunists” publikācijās minēts: liepājnieks kā darītājs, uzruna liepājniekam vai cits variants (nojaušama identitāte) 1988.gadā

Šie rezultāti rāda, ka liepājnieka identitāte tiek reprezentēta galvenokārt divos veidos. Pirmkārt, izmantojot kādu konkrētu cilvēku vai cilvēku rīcību kā piemēru. Otrkārt, uzrunājot liepājniekus, tādā veidā piešķirot tiem konkrētu identitāti.

¹⁰² Bans, V. (1988., 1.jūlijs). Konkrēto darbu laiks. *Komunists*. nr.125., 1.lpp.

Liepājnieka identitātes reprezentāciju laikrakstā apstiprina laikraksta galvenās tēmas (sk.6.2.att.) Tas attiecas uz rakstiem, kuros nojaušama liepājnieka identitāte. Šajā gadījumā analizētajās publikācijās dominēja vairāk nekā viena tēma rakstā.

6.2.att.Laikraksta „Komunisti” analizēto publikāciju galvenās tēmas 1988.gadā

Pēc KA rezultātiem, visbiežāk pastāvošā publikāciju tēma ir darbs, tā sastāda 31%. Raksti par tēmu „darbs” tika novēroti gandrīz katrā laikrakstā. Piemēram: „Mihails Pavlovs par šoferi strādā jau 22 gadus. Un Mihails apliecinājis sevi kā lielisku autovadītāju- vairāk nekā divus gadu desmitus vadot automobili, nav kļūdījies ne reizes”.¹⁰³

16% gadījumu viena no raksta galvenajām tēmām ir liepājnieks. Šajās publikācijās visbiežāk tiek uzsvērts tas, cik labi strādnieki, sportisti un mākslinieki ir Liepājas iedzīvotāji. Arī šajā gadījumā rakstam būs divas galvenās tēmas, piemēram, liepājnieks un darbs.

Trešā biežāk sastopamā tēma ir cieņa, gods, morāle, tie ir 12% jeb 36 gadījumi. Šajās publikācijās visbiežāk runa ir tieši par liepājnieku negatīvajām īpašībām, piemēram, žūpību. Šāda satura rakstu uzdevums ir iemācīt, ka žūpība ir amorāla un nepieņemama, tā veidojot liepājnieka- sliktā pilsoņa identitāti. Tas liecina par to, ka laikrakstā saskatāma arī negatīvā liepājnieka identitāte.

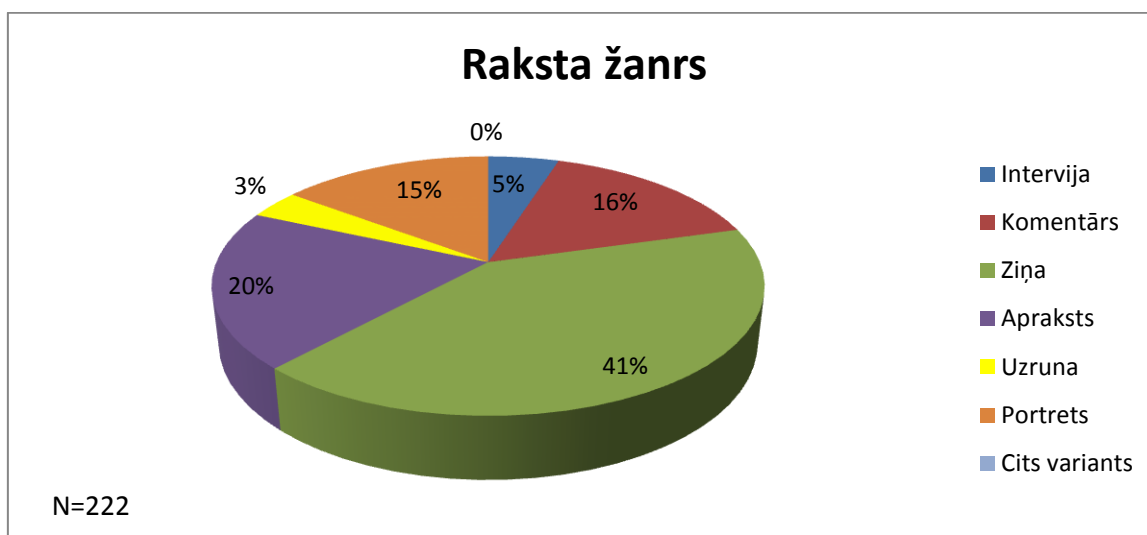
11% gadījumu viena no raksta galvenajām tēmām ir izglītība, savukārt 10% tā ir kultūra. Pārējās tēmas sastāda procentuāli ievērojamu mazāku daļu no rakstu galvenajām tēmām. Sports (4%), ģimene (3%), lauki (2%), sadsīve (2%), pilsēta (1%). Tas liecina par to, ka liepājnieks ne pārāk bieži tiek reprezentēts kā ģimenes cilvēks, laucinieks, sportists vai pilsētnieks.

Savukārt Latvijas Tautas fronte sastādīja tikai 3% no galvenajām raksta tēmām, kas ir 10 gadījumi. Daļā no šiem materiāliem tika apskatīta Tautas frontes programma un statūti.

¹⁰³ Brancis, I. (1988., 14.janvāris). Ne tikai romantika. *Komunisti*. nr.8/9., 2.lpp.

Savukārt pārējās publikācijas informēja par to, kā liepājnieki atbalsta Tautas frontes kustību. Svarīgs ir fakts, ka lielākā daļa no šiem rakstiem tika publicēti 1988.gada otrajā pusē- jūlijā, septembrī, novembrī. To var izskaidrot ar faktu, ka Latvijas Tautas fronte oficiāli tika dibināta 1988.gada 9.oktobrī. Tas pierāda, ka liepājnieka identitātes reprezentācijā redzamas atmodas vēsmas laikā, kad laikraksts vēl bija kompartijas izdevums

Pēc KA rezultātiem var secināt, ka liepājnieka identitātes veidošanā izmantoti dažādi rakstu žanri.

6.3.att.Laikraksta „Komunists” analizēto publikāciju žanri 1988.gadā

Visbiežāk liepājnieka identitātes reprezentācijā tika izmantots ziņu žanrs (sk. 6.3. att.). To var skaidrot ar faktu, ka ziņa ir aktuālākais žanrs reģionālajā presē. Iedzīvotājiem ir svarīgi uzzināt vietējos notikumus un vēlēšanās tos identificēt ar sevi, ar kaut ko sev svarīgu. Līdz ar to šajās publikācijas iespējams saskatīt liepājnieka identitātes reprezentāciju. Kā piemēru var minēt citātu: „Dienās, kad skolu audzēkņi bauda ziemas brīvdienu priekus, pedagogi un skolu direktori mācās.”¹⁰⁴ 41% no 222 publikācijām bija ziņu žanra. Šajās publikācijās visbiežāk tika reprezentēti veiksmīgie darba rezultāti darba cehā pagājušajā mēnesī, tādā veidā reprezentējot liepājnieku kā labu darbinieku. Tajā skaitā ir arī publikācijas, kurā ziņots par apbalvojumiem, kurus saņēmuši pilsētas iedzīvotāji. Piemēram: „Par ilggadēju un nevainojamu dabu un aktīvu piedalīšanos sabiedriskajā dzīvē ar Latvijas Komunistiskās partijas Liepājas pilsētas komitejas Goda rakstu apbalvots Valentīns Aleksejevs.”¹⁰⁵

Savukārt 20% no publikācijām bija apraksti. Tos varētu definēt kā plašus ziņu materiālus, jo vienā publikācijā ietverta bagātīga informācija, piemēram, statistika, ziņa un komentārs, par konkrētu tēmu vai tēmām. Aprakstos saskatīt liepājnieka identitāti ir

¹⁰⁴ Pujēna, S. (1988., 5.janvāris). Skolotāji skolēnu brīvdienās. *Komunists*. nr.5., 2.lpp.

¹⁰⁵ [B. a.]. (1988., 27.janvāris). Apbalvojumi. *Komunists*. nr.18., 1.lpp.

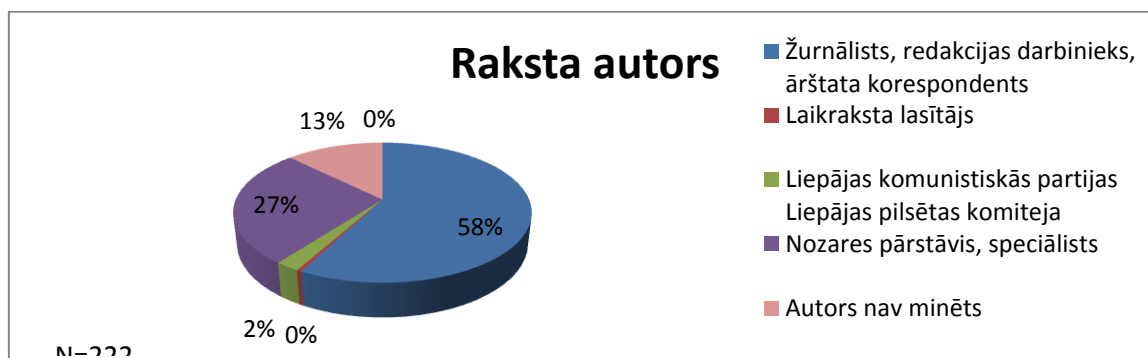
iespējams, jo tajos ir iekļauts gan viedoklis, gan informācija par citu liepājnieku, ar kuru lasītājs sevi var identificēt, līdz ar to veidojas identitātes reprezentācija.

16% gadījumu publikāciju žanrs ir komentārs. Pārsvārā tie ir raksti, kuros redakcijas darbinieks, lasītājs vai kādas profesijas pārstāvis pauž savu viedokli par kādu notikumu, tēmu. Komentāros identitāte reprezentēta, jo tajos nereti tiek pausts viedoklis par to, kādam vajadzētu vai nevajadzētu būt liepājniekam. Piemēram, laikraksts reprezentē liepājnieka sportista identitāti publikācijā „Katrs savā vietā”: „Nepieciešams vēlreiz visu pārdomāt un atrast to vienīgo pareizo ceļu, pa kuru turpmāk jāvirzās mūsu pilsētas sporta dzīvei, lai atrisinātu galveno uzdevumu- iesaistītu regulārās sporta nodarbībās pēc iespējas vairāk ļaužu, kā arī radītu nepieciešamos apstākļus sporta meistarības izaugsmei.”¹⁰⁶ Autors uzsvēris liepājnieka- sportista identitāti, izsakot komentāru par to, ka jāattīstās sporta dzīvei Liepājā.

15% no publikācijām ir veidotas portreta žanrā. Šajos rakstos atainota informācija par ievērojamu liepājnieku, piemēram, labu darbinieku, mākslinieku vai vienkārši interesantu cilvēku. Laikrakstā publicēts: „Kārlis Juriks ir liepājnieks. Un arī viņa raksturā ir īsti liepājnieciski vaibsti- jūras dzelmes rāmā gudrība, vēja asais patiesīgums, jūrmalas priežu klusais sīkstums. Jau kopš pirmajām darba dienām viņš neatlaidīgi ir centies izzināt katra darba niansi, gudri izprast katru jaunu vēsmu kolektīvā. Viņš iemantojis visdziļāko darbabiedru cieņu.”¹⁰⁷ Šādi materiāli reprezentē to, ka cilvēkam ir svarīgi sekot paraugam, piemēram, kļūstot par labāku darbinieku.

Pēc KA rezultātiem 5% no rakstiem, kuros vērojama liepājnieka identitāte, sastāda intervijas. Arī intervijas parasti ir ar kādu ievērojamu cilvēku, tā veidojot stāstu par šo personu. Savukārt 3% no publikācijām veidotas kā uzruna.

Rezumējot šo pētījuma sadaļu, publikācijas, kurās saskatāma liepājnieka identitāte, veidotas dažādos žanros. Tādēļ var secināt, ka publikācijas žanrs nav noteicošais faktors liepājnieka identitātes reprezentācijā.

6.4.att. Laikraksta „Komunists” analizēto publikāciju rakstu autori 1988.gadā

¹⁰⁶ Jurenko, A. (1988., 20.janvāris). Ja katrs savā vietā. *Komunists*. nr.12, 2.lpp.

¹⁰⁷ Pastore, K. (1988., 26.novembris). Cilvēks ar jaunrades dzirksti. *Komunists*. nr.226., 2.lpp.

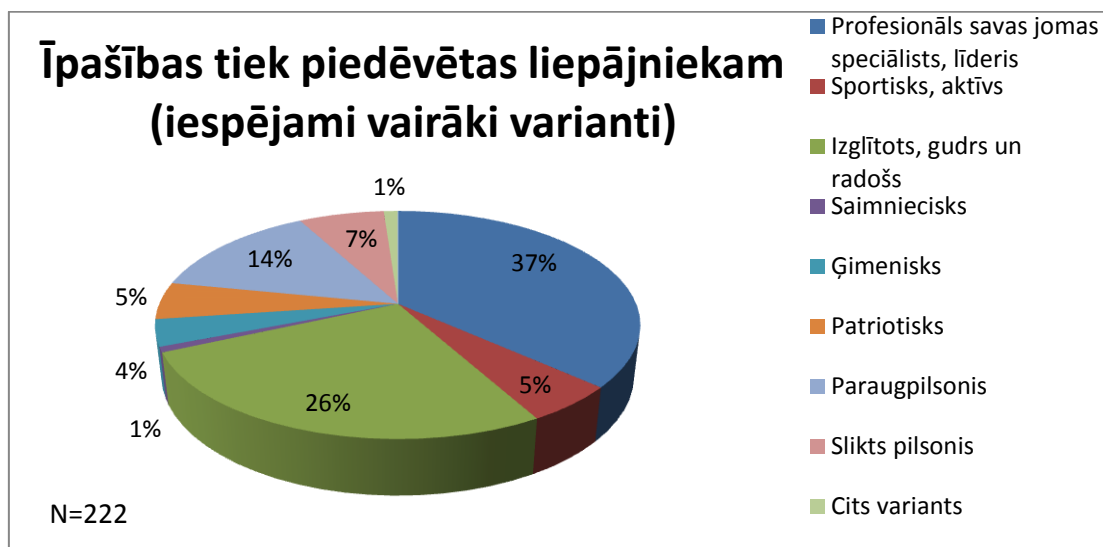
Pēc KA rezultātiem, 58% jeb 128 publikācijās, kurās reprezentēta liepājnieka identitāte, raksta autors ir žurnālists, redakcijas darbinieks vai ārstata korespondents (sk. 6.4.att.).

Tomēr 27% publikāciju raksta autors ir kādas nozares pārstāvis, piemēram, skolotājs vai ārsts. Iespējams, informācija, kuru publicē nozares speciālists ir pārāk komplicēta, lai to spētu apkopot žurnālists pats. Savukārt otrais skaidrojums ir tāds, ka nozaru pārstāvis ar savu viedokli mēģina pievērst lasītāju uzmanību kādai problēmai.

13% publikāciju autors nav minēts. Tas skaidrojams ar faktu, ka, iespējams, informācija iegūta no kādiem oficiāliem paziņojumiem, dokumentiem.

2% publikāciju autors ir Liepājas komunistiskās partijas Liepājas pilsētas komiteja. Savukārt 1 publikācijas autors bija laikraksta lasītājs. Iespējams izdarīt pieņēmumu, ka laikrakstā darbojās pietiekami daudz žurnālistu, rakstus veidoja arī dažādu nozaru pārstāvji un līdz ar to nebija vajadzība pēc iedzīvotāju viedokļiem. Kā arī šie viedokļi bija pārāk emocionāli un neatbilstoši vēl pastāvošai politikai.

Rezumējot šo pētījuma daļu, var secināt, ka lielākajā daļā publikāciju autors ir žurnālists.

6.5.att.Laikraksta „Komunists” analizētajās publikācijās liepājniekam piedēvētās īpašības1988.gadā

Ar KA palīdzību autore vēlējas noskaidrot lomas, kuras piedēvētas liepājniekam. Pēc analīzes rezultātiem visbiežāk liepājniekam tiek piešķirta profesionālas īpašības, kuras padara liepājnieku par savas jomas speciālistu un līderi (37%) (sk.6.5.att.). Tas sasaucas ar iepriekšējiem pētījuma rezultātiem, jo darbs bija tēma, kura visbiežāk konstatēta analizētajās publikācijās (sk.6.2.att.).

Retāk liepājniekam tiek piešķirta izglītota, gudra un radoša cilvēka īpašības (26%). Šajās publikācijās visbiežāk runa ir par izglītības un kultūras nozīmīgumu Liepājas

iedzīvotāja dzīvē. Šīs publikācijas reprezentē kulturālā liepājnieka identitāti, kurš ir gudrs, domājošs un radošs. Kā piemēru var minēt: „Dīvains mums liktos cilvēks, kurš apgalvotu, ka kultūra viņam nav vajadzīga. Visi grib baudīt tās augļus.”¹⁰⁸

14% publikāciju liepājnieka identitātei tiek piešķirtas paraugpilsoņa īpašības, piemēram, strādīgums, apzinīgums, varas atbalsts un sekošana padomju varas izvirzītajām vērtībām un normām. Šajā gadījumā īpašības pārklājas ar citām, piemēram, paraugpilsonim piemīt strādīgums un izglītība. Šīs īpašības apskatīju jau iepriekš.

Sliktam pilsonim laikraksts piedēvē tādas īpašības kā žūpība, slinkums, vienaldzība un bezatbildība. Šīs ir negatīvās īpašības, kurās reprezentēta liepājnieka identitāte (7%). Visbiežāk negatīvās īpašības tiek piedēvētas liepājniekiem, kuri pārkāpuši kādas normas, piemēram, sēdušies pie stūres reibumā vai darbā izrādījuši pārāk vienaldzīgu attieksmi: „Kad redzu cilvēku, kurš saka, ka viņš ir tikai skrūvīte mehānismā, kad cilvēks negrib pat pirkstu pakustināt, lai veiktu savus tiešos pienākumus, kad otra acī viņš skabargu ierauga, bet pats savā, baļķi nepamana, es zinu skaidri, ka tas ir mūsu dzīves jaunā virziena pats galvenais pretinieks.”¹⁰⁹

Sportiskā cilvēka īpašības liepājniekam tiek piedēvētas 5% gadījumu, tās ir sportiskums, aktivitāte un līdzī jušana sporta profesionāļiem.

5% gadījumu liepājniekam piešķirtas patriotiska cilvēka īpašības, attiecībā pret padomju Latviju. Skatoties kontekstā patriotiska padomju pilsoņa īpašības: „Ar Partijas pilsētas komitejas Goda rakstu apbalvots par raženu darbu marksisma-ļeņinisma teorijas propagandā un aktīvu piedalīšanos darbaļaužu komunistiskajā audzināšanā Okeāna zvejas flotes bāzes politiskās izglītības kabineta vadītājs.”¹¹⁰ Šis citāts ir pierādījums, ka liepājniekam piedēvēta aktīva pilsoņa identitāte, kurš iesaistās partijas dzīvē, tādā veidā reprezentējot viņu kā pastāvošās varas atbalstītāju.

Ģimeniska cilvēka īpašības reprezentētas kā gādība un rūpes par tuvajiem. Šādas īpašības tiek piedēvētas liepājniekiem 4% gadījumu. Laikraksts reprezentē, ka ģimenisks liepājnieks ir vērtība un nozīme ir daudzbērnu ģimenēm: „Ar Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija dekrētu par bērnu audzināšanu apbalvotas daudzbērnu mātes.”¹¹¹ Šādos piemēros ir saskatāma liepājnieka identitātes reprezentācija, jo tie veido vēlamu identitāti, izmantojot ziņas, kurās apkopotī apbalvojumi par dažādiem sasniegumiem.

¹⁰⁸ Gabaliņš, R. (1988., 27.janvāris). Deficīts. *Komunisti*. nr.18., 2.lpp.

¹⁰⁹ [B.a.]. (1988., 23.janvāris). Jaunas realitātes jeb par to, kā strādnieku kolektīvs ietekmēja lēmumu par uzņemšanu partijā. *Komunisti*. nr.16., 1.lpp.

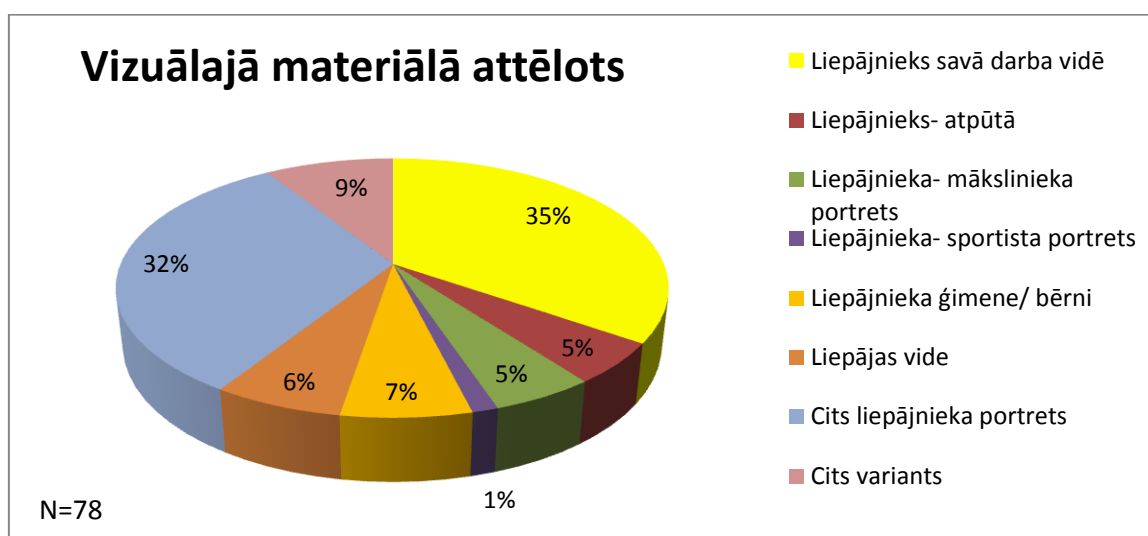
¹¹⁰ [B.a.]. (1988., 11.maijs). Apbalvojumi. *Komunisti*. nr.89., 1.lpp.

¹¹¹ [B.a.]. (1988., 16.septembris). Apbalvojumi. *Komunisti*. nr.177., 1.lpp.

Saimnieciska cilvēka īpašības, piemēram, rūpes par sadzīvi, apkārtējo vidi, liepājniekiem tiek piedēvētas vien 1% gadījumu. Tas liecina par to, ka saimnieciskā liepājnieka identitātes reprezentācija nedominē laikraksta saturā.

Rezumējot šo nodaļu, var secināt, ka galvenokārt liepājniekam piedēvētas profesionāla darbinieka īpašības, izglītība un radošums. Šīs īpašības reprezentē viņu kā „paraugpilsoni”. Tomēr netiek izslēgtas arī sliktā pilsoņa īpašības, kas veido negatīvo identitātes diskursu, tādā veidā pamācot cilvēku, lai viņš tiektos būt par „paraugpilsoni”.

Atlasītajās pētījuma izlases publikācijās 65% vizuālais materiāls netika pievienots. Savukārt 35% ilustrācija tika pievienota, lai vizuāli paspilgtinātu publikāciju (sk. 2.pielikumu). Lai noskaidrotu, kas reprezentējot liepājnieki identitāti, tiek attēlots biežāk, ar KA palīdzību sagrupēju rakstiem pievienotos vizuālos materiālus jeb ilustrācijas (sk. 6.6. att.).

6.6.att.Laikraksta „Komunists” analizēto publikāciju pievienoto vizuālo materiālu attēlojums 1988.gadā

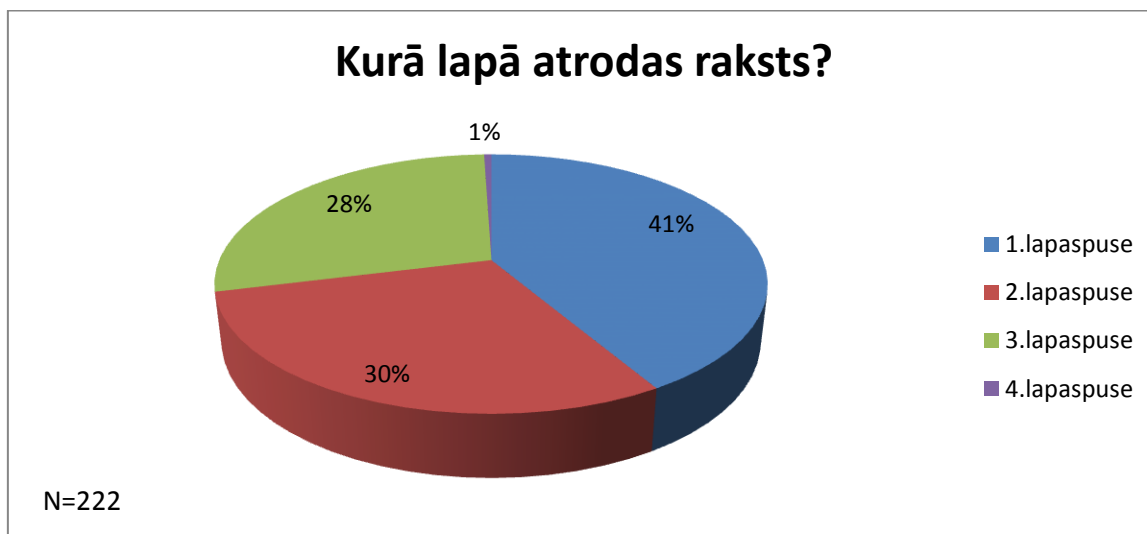
Visbiežāk vizuālajos materiālos attēlots liepājnieks savā darba vidē. Piemēram, šuvēja šūšanas cehā vai galantērijas darbiniece savā darba formā. Tas liek secināt, ka foto tapis darba vidē. Vizuālie materiāli kopumā tika pievienoti 78 publikācijām, kurās reprezentēta liepājnieka identitāte un liepājnieks savā darba vidē tika attēlots 38% no kopējā publikāciju skaita (sk. 6.6. att.). Tas skaidrojams ar faktu, ka arī tēma „darbs” visbiežāk parādījās publikācijās (sk.6.2.att.). Tas apstiprina, ka galvenā liepājnieka reprezentētā identitāte laikrakstā ir liepājnieka- strādnieka identitāte gan vizuālajos materiālos, gan saturā.

35% gadījumu vizuālajā materiālā tika attēlots cits liepājnieka portrets, kurš neiekļāvās nevienā no pārējām portreta kategorijām. Visbiežāk tas bija liepājnieks nenosakāmā vidē, piemēram, gadījumos kad attēlā ir tikai krūšutēls un nav nosakāms fons. 9% gadījumu publikācijā attēlots vizuālais materiāls, kurš neiekļaujas nevienā no kategorijām, piemēram, zīmētā ilustrācija.

Liepājas vide un liepājnieka ģimene vai bērni tika attēloti 7% no publikācijām. Liepājnieka- mākslinieka portrets, tāpat kā liepājnieks- atpūtā tika attēlots 4 publikācijās jeb 6% no ilustrācijām. Liepājnieka- sportista portrets iekļauts avīzes saturā tikai 1% gadījumu. Tas liecina, ka laikraksts reprezentēt liepājnieka- sportista identitāti retāk nekā iepriekšminētās kategorijas. Savukārt liepājnieka –mākslinieka identitāte reprezentēta vairāk, tādā veidā reprezentējot liepājnieku kā mākslinieku vai kultūras atbalstītāju.

Rezumējot šo pētījuma daļu, var secināt, ka visbiežāk publikāciju vizuālie materiāli saistīti ar darbu jeb liepājnieku savā darba vidē. Tas pārklājas ar iepriekš apskatīto pētījuma daļu, ka galvenā raksta tēma no analizējamām publikācijām, laikrakstā „Komunists” 1988.gadā ir darbs.

Veicot pētījumu, autore novēroja, ka pirmajās laikraksta lapaspusēs pārsvarā publicētas konkrētā brīža aktualitātes, piemēram, kādi apbalvojumi piešķirti liepājniekiem vai cik veiksmīgi iepriekšējā mēnesī darbojusies kāda no Liepājas ražotnēm. Otrā un trešajā laikraksta lapaspusē ieņem garākas publikācijas, piemēram, apraksti, portreti vai komentāri. Savukārt ceturtajā lapaspusē pārsvarā apkopoti sludinājumi, nekrologs un laika ziņas.

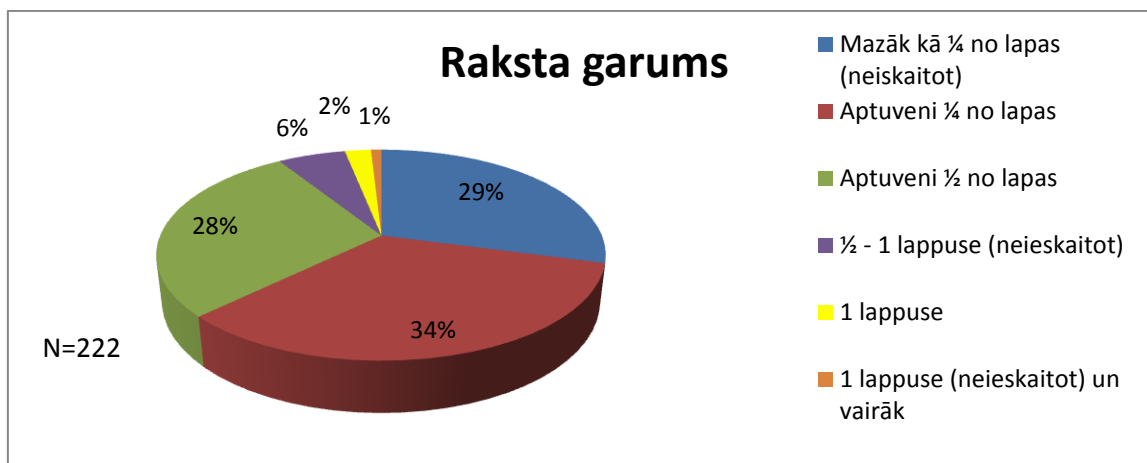

6.7.att.Laikraksta „Komunists” analizēto publikāciju atrašanās vieta laikrakstā 1988.gadā

Pēc KA rezultātiem 41% no publikācijām, kurās reprezentēta liepājnieka identitāte, atrodas pirmajā laikraksta lapaspusē (sk. 6.7. att.). Pēc šiem rezultātiem var secināt, ka liepājnieka identitātes reprezentācijai laikrakstā atvēlēta nozīmīga loma. 70 no publikācijām atrodas otrajā lapaspusē, kas ir 30 % no kopējā publikāciju skaita. Savukārt 28% no publikācijām izvietotas trešajā lapaspusē. Ceturtajā lapaspusē atrodas 5 publikācijas, kas sastāda vien 1% no visiem pētījumā atlasītajiem rakstiem.

Kā iepriekš apskatīts, ziņu žanrs ir visbiežāk izmantotais liepājnieka identitātes reprezentējošās publikācijās (sk. 6.3. att., 6.1.nod.). Līdz ar to arī visbiežāk atrodas pirmajā

laikraksta lapaspusē, kurā dominē ziņu materiāli. Tomēr nevar apgalvot, ka atlasītās publikācijas būtu izteikti sastopamas tikai pirmajā lapaspusē. Aptuveni tikpat daudz atrodas arī otrajā un trešajā laikraksta lapaspusē.

6.8.att. Laikraksta „Komunists” analizēto publikāciju garums 1988.gadā

Visvairāk publikāciju (34%) tiek izklāstītas aptuveni ¼ lapaspuses garumā, bet retāk (29%) mazāk kā ¼ lapas apjomā un aptuveni ½ –lapaspuses garumā. Laikrakstā tiek saskatītas arī publikācijas, kas ir no ½ līdz 1 lapaspuses garas (6%). (sk. 6.8. att.).

Publikāciju garumu, kas nepārsniedz ½ lapaspusi, izteikto pārsvaru, var skaidrot ar laikraksta uzbūvi. Respektīvi, ziņas, notikumi un informācija tiek pasniegta koncentrētā veidā. Līdz ar to publikācijām ir vienkāršāka uzbūve, kas ļauj lasītājiem vieglāk uztvert sniegto informāciju. Kā piemēru var minēt publikāciju nosaukumus „Apbalvojumi”¹¹², „Zenta Mauriņa Liepājā”¹¹³ un „Mākslas dienu izskaņā”¹¹⁴.

Rezumējot rezultātus, laikraksts „Komunists” 1988.gadā publicē dažādus jautājumus, kuri ir aktuāli un saistoši liepājniekam. Publikācijas satur informāciju par liepājniekiem, liepājnieku nodarbošanos, sasniegumiem, sliktajām un labajām liepājnieku īpašībām, pienākumiem un citām tēmām. Tā veidojot liepājnieka reprezentēto identitāti. Piemēram, ja raksts ir par kādu darbinieku, kurā tiek uzsvērtas viņa labās īpašības un ievērojami panākumi, tad laikraksts reprezentē liepājnieka- ievērojamas personas identitāti. Darba pētnieciskās daļas turpinājumā autore pētīs un skaidros liepājnieka identitātes reprezentāciju laikrakstā „Komunists” 1988.gadā, analizējot to caur liepājnieka identitātes reprezentāciju veidojošiem diskursiem.

¹¹²[B. a.]. (1988., 27.janvāris). Apbalvojumi. *Komunists*. nr.16., 3.lpp.

¹¹³Rubīns, R. (1988., 15.marts). Zenta Mauriņa Liepājā. *Komunists*. nr.51., 3.lpp.

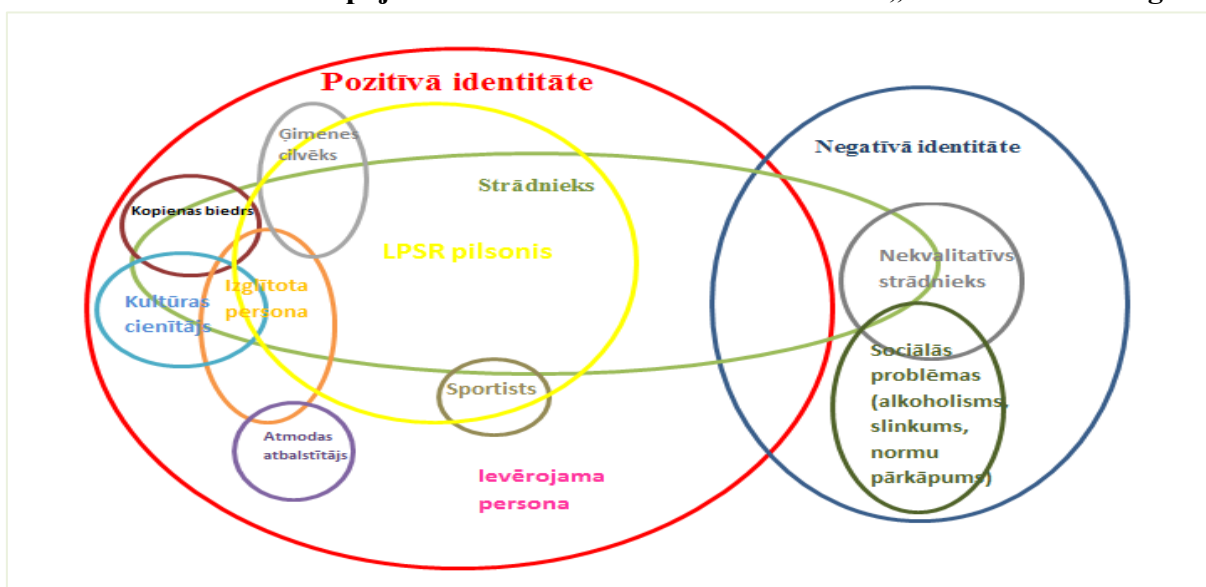
¹¹⁴Kļaviņš, A. (1988., 8.maijs). Mākslas dienu izskaņā. *Komunists*. nr.89., 3.lpp.

6.2. Liepājnieka identitātes diskursi

Laikraksts „Komunists” liepājnieka identitāti reprezentē divos, pretēji atšķirīgos veidos. Abi veidi reprezentē liepājnieka identitāti, bet tajā pašā laikā atšķirīgi veido liepājnieka lomu un ieguldījumu sabiedrībā, darbu un sadzīvi. Viens no veidiem ir pozitīvā identitāte, bet otrais veids ir negatīvā, nosodāmā identitāte.

6.1.shēma

Liepājnieka identitātes diskursi laikrakstā „Komunists” 1988.gadā

6.2.1. Liepājnieka pozitīvās identitātes diskurss

Viens no liepājnieka identitātes reprezentācijas veidiem ir liepājnieku pozitīvo, labo īpašību diskurss. Pozitīvais diskurss ietver sevī liepājnieku sasniegumus, „paraugstrādnieka” lomu, kā arī citas reprezentētās cienījamu liepājnieku īpašības. Šis diskurss atklājas, kad laikraksts raksturo kādu konkrētu cilvēku- liepājnieku. Kā piemēru var minēt publikācijas fragmentu: „Toties visi viņi ir labi sava amata meistari, katrs prot vairākas specialitātes, elektriķa, namdara, krāsotāja, apmetēja, mūrnieka u.c.”¹¹⁵ Avīze reprezentē profesionālus un strādāt gribošus meistarus, kuri labi satiek ar klientiem un pārējiem kolektīva biedriem, tādā veidā pierādot, ka ir „paraugstrādnieki”.

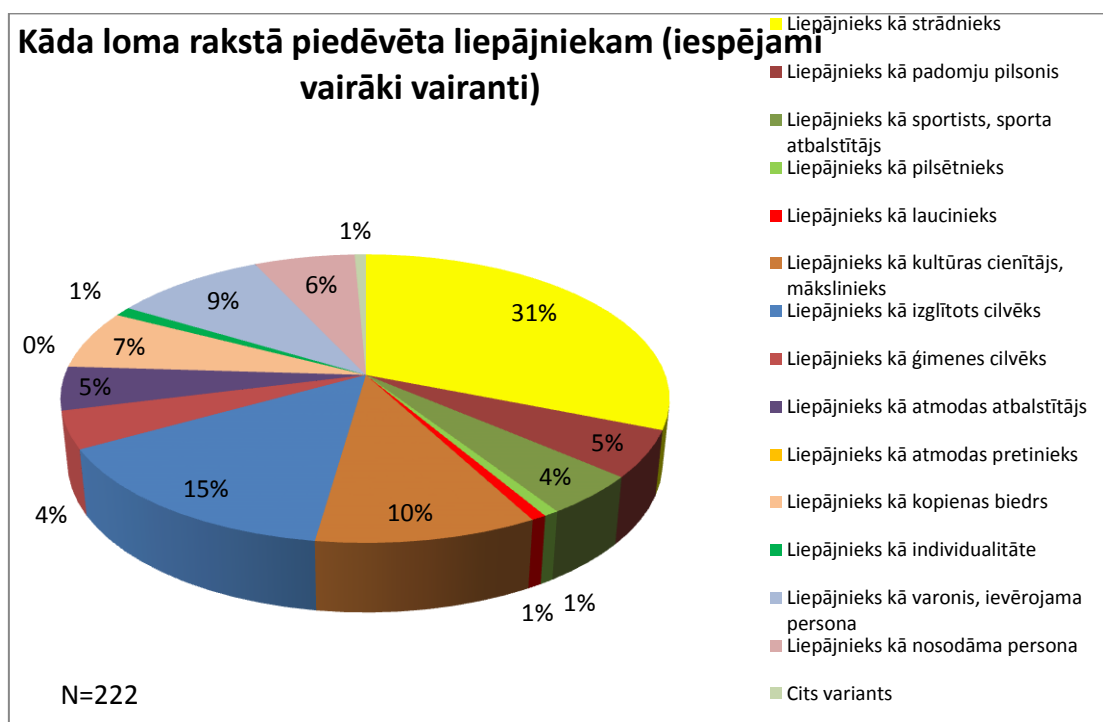
Kopā no DVA atlasītajām 148 publikācijām pilsētnieka pozitīvā identitāte reprezentēta 129 publikācijās jeb 87% no kopējas DVA pētījuma izlases.

To, kāpēc vairāk tiek reprezentēta liepājnieka pozitīvā identitāte, var skaidrot ar faktu, ka, neskatoties uz pārbūves laiku, Latvijā vēl valdīja padomju laika žurnālistikas tradīcijas. Kā konteksta daļā noskaidrots, Latvijas Tautas fronte tika dibināta 1988.gadā, tomēr valsts savu

¹¹⁵ Palamarčuks, V. (1988., 5.jūlijs). Palīdz radīt komfortu. *Komunists*. nr.5., 1.lpp

neatkarību ieguva vien 1991. gadā.¹¹⁶ Tas liecina par to, ka laikraksti vēl joprojām darbojās kā propagandas un mobilizācijas instruments. Mediju uzdevums bija atspoguļot varas iekārtu tādu, lai pierādītu, ka sistēmai ir panākumi, un lai sabiedrība to atbalstītu. Šādu mērķi sasniegšanai mediji izveidoja šķietamo realitāti, kuras uzdevums bija uzlabot vai pat pilnībā pārveidot patiesās realitātes atspoguļojumu.¹¹⁷ Līdz ar to ir skaidrs, ka mediju veidotā identitāte bija vēlamā jeb ideālā identitāte. Padomju ideoloģijas pamatvērtības bija darbs, ģimene un notikumu attēlošana pozitīvā jeb vēlamā gaisotnē.¹¹⁸

Lai noskaidrotu, kādi diskursi veido liepājnieka pozitīvās identitātes reprezentāciju, vispirms ar KA palīdzību izpētīju kāda loma publikācijās tiek piedēvēta liepājniekam (sk. 6.9. att, 6.2. nod.).

6.9 att. Pilsētniekam piedēvētas lomas atlasītajās publikācijās laikrakstā „Komunisti” 1988. gadā

No KA atlasītajiem rakstiem liepājnieka- strādnieka loma liepājniekam tiek piedēvēta 30% gadījumu. Tas liecina, ka tā ir viena no galvenajām liepājnieka identitātēm, kura reprezentēta laikrakstā. Strādniekam tiek piešķirtas profesionāla darbinieka, līdera īpašības.

14% gadījumu liepājniekam piešķirta izglītota cilvēka loma, uzsverot, ka darbs ir svarīga dzīves sastāvdaļa, bet arī izglītībai ir nozīme. Kā piemēru minēšu: „Es uzskatu, ka

¹¹⁶ Blūzma, V., Celle, O., Jundzis, T., u.c. (1998). *Latvijas valsts atjaunošana*. Rīga: LU žurnāla “Latvijas Vēsture” fonds. 134. lpp

¹¹⁷ Brikše, I. (2005). *Publiskās sfēras demokratizācijas iespējas*. 192.–209. lpp.

¹¹⁸ Stradiņš, J. (2007). *Staļina Režīma Attieksme Pret Latvijas Zinātniekiem un Akadēmiskajām Aprindām (1944–1953)*. Grām: Caune, A. (atb. red.). *Latvijas Vēsturnieku komisijas raksti*. 19. sējums. *Okupētā Latvija*. Rīga: Latvijas Vēstures institūta apgāds. 409. lpp.

tautas kontrolē bez strādniekiem jābūt cilvēkiem ar inženierzināšanām, ekonomistiem. Izglītotiem cilvēkiem.”¹¹⁹

Liepājnieka- kultūras cienītāja, mākslinieka loma konstatēta 10% gadījumos. Šajos gadījumos liepājnieks reprezentēts kā kultūras cienītājs, atbalstītājs vai mākslinieks, uzsverot to, ka kultūra ir nozīmīga liepājnieka dzīves sastāvdaļa.

9% jeb 27 gadījumos pilsētas iedzīvotājam piešķirta ievērojamas personas vai varoņa loma. Šī identitātes reprezentācija iekļauj liepājnieku labo īpašību, paradumu, attieksmes pret darbu un sasniegumu uzsvēršanu. Kā piemērs tiek minēts: „Cilvēks satiek daudz skolotāju savā mūžā, bet sirdī un atmiņā paliek nedaudzi. Tie, kas iedvesmo, palīdz gūt pārliecību par saviem spēkiem [...]”¹²⁰ Šajā gadījumā stāsts ir par sievieti, kas ievērojama ar savu profesionālo attieksmi un atbildību pret skolotājas darbu.

Liepājniekam nosodāmas personas piedēvēta 6% gadījumos. Šī reprezentācija tiks apskatīta zem negatīvā liepājnieka reprezentācijas diskursa.

Kopienas biedra loma liepājniekam piedēvēta 6% gadījumos. Liepājnieks kā kopienas biedrs visbiežāk reprezentēts darba kolektīvā.

5% gadījumos liepājniekam tiek piedēvēta Atmodas atbalstītāja un tajā pašā laikā padomju pilsoņa loma. Neskatoties uz to, ka laikraksts 1988.gadā vēl bija Kompartijas izdevums, laikraksts reprezentēja liepājnieka- Atmodas atbalstītāja identitāti: „Arvien lielāku atsaucību visā republikā gūst ideja par Tautas frontes izveidošanu. Tās atbalsta grupas izveidotas arī vairākos mūsu pilsētas darba kolektīvos.”¹²¹ Tas liecina par to, ka Latvijas Tautas frontes un Atmodas tēma nav „tabu” laikrakstā „Komunists”. Tiesa, laikraksts netiecas reprezentēt liepājnieku - Atmodas atbalstītāju kā svarīgāko identitāti, bet arī neizslēdz to.

Padomju pilsoņa loma liepājniekam tiek piedēvēta vien nelielā daļā no publikācijām, raksturojot cilvēku kā varas atbalstītāju, kurš strādā un dzīvo LPSR labā. Piemēram, publikācijas fragments: „21.jūlijā Metalurgu kultūras pilī bija pulcējušies Liepājas pilsētas darba kolektīvu pārstāvji, lai kopīgi atzīmētu 48.gadadienu, kopš Latvijā atjaunota padomju vara. Padomju vara ir un būs, jo tā ir vienīgā vara tautas labā.”¹²²

4% gadījumos liepājniekam tiek piedēvēta ģimenes cilvēka loma. Arī ģimeniskums ir viena no liepājnieka identitātes reprezentācijām: „Ne mazāk svarīgas ir ģimenes atbildības izjūta par bērniem. Jārada vienīgais iespējamais kults, kurš var pastāvēt mūsu valstī, proti,

¹¹⁹ Leine, L. (1988., 28.jūlijs). Sasniegt būtisko. *Komunists*. nr.142., 3.lpp.

¹²⁰ Judina, V. (1988., 29.jūlijs). Bērni atklāj mākslas pasauli. *Komunists*. nr.142., 3.lpp.

¹²¹ Leine, L. (1988., 8.septembris). Pirmie soļi. *Komunists*.nr.171., 1.lpp.

¹²² Vija, L.(1988., 23.jūlijs). Republikas gadadienā. *Komunists*. nr.140., 1.lpp.

ģimenes kults.”¹²³Liepājnieka- sporta atbalstītāja loma saskatāma 4% publikāciju. Tās reprezentē liepājnieku kā sportistu vai dažādu sporta veidu atbalstītāju.

Liepājniekam laucinieka, pilsētnieka, individualitātes loma piedēvēta tikai 1% gadījumu (2 no 222 atlasītajām publikācijām), tādēļ ir skaidrs, ka neviena no tām netiek reprezentēta kā kāda no galvenajām liepājnieka identitātēm. Autore darba iesākumā izvirzīja pieņēmumu, ka publikācijās tiks reprezentēts liepājnieks kā atmodas pretinieks. Tomēr šī versija nepiepildījās, jo šāda identitāte, pēc pētījuma rezultātiem, netika ieraudzīta. Tas liecina par to, ka laikraksts atklāti nerepresentē to, ka liepājniekam jābūt Atmodas pretiniekam.

Pozitīvos diskursusveido: 1. liepājnieka- strādnieka un kopienas biedra reprezentācija; 2. izglītotā un kultūras cienītāja/ veidotāja liepājnieka reprezentācija; 3. liepājnieka padomju pilsoņa reprezentācija; 4. liepājnieka- Atmodas atbalstītāja reprezentācija; 5. liepājnieka- sportista un sporta atbalstītāja reprezentācija; 6. ģimeniskā liepājnieka reprezentācija.

6.2.1.1. Liepājnieka- strādnieka un kopienas biedra diskurss

Liepājnieka identitātes reprezentācijā būtiska loma ir strādnieka diskursam, kurš satur arī kopienas biedra identitātes reprezentāciju. Ar „kopienas biedru” jāsaprot liepājnieks, piemēram, kā dalībnieks darba kolektīvā.

No DVA analīzei atlasītajiem rakstiem liepājnieka- strādnieka un kopienas biedra reprezentācija ir sastopama 37 % publikāciju.

No publikāciju analizētā kopapjoma liepājnieka- strādnieka loma piedēvēta 31% publikāciju, savukārt liepājnieka- kopienas biedra loma piedēvēta 7% gadījumu (sk. 6.9. att., 6.2.nod.). Profesionāla darbinieka īpašības piedēvētas liepājniekam 37% gadījumu (sk. 6.5. att., 6.1.nod). Laikraksts reprezentē, kā profesionāla darbinieka īpašības var raksturot augstus darba apjomu rādītājus, čaklumu, apzinīgumu, darba vērtēšanu kā vienu no svarīgākajām lietām cilvēka dzīvē, īpašības, kas padara pilsētas iedzīvotāju par „paraugstrādnieku”.

Liepājnieku- strādnieku apzīmēšanai tiek izmantoti vienkārši amata nosaukumi, piemēram, skolotāja, šuvēja, ārsts, šoferis un citi profesijas pārstāvji. Darbinieku nosaukšanai izmantoti tiek arī vispārīgi apzīmējumi, piemēram, darbinieks un strādnieks.

Laikraksts darbu ceļ augstāk gandrīz pār visām cilvēka vērtībām, tajā skaitā ģimeni: „Malda ir pienākumu cilvēks. [...] pienākumus veic apzinīgi. Viņa nekad neatteiks sabiedrisko pienākumu izpildē. Viņa nelieto teicienus „nav laika”, „nevaru”, „nespēju”. Malda nekad neaizbildinās ar ģimenes rūpēm, iet un paveic gan tiešos, gan sabiedriskos pienākumus.”¹²⁴ Šī publikācija reprezentē to, ka labs darbinieks darba pienākumus veic par spīti ģimeniskām

¹²³ [B. a.]. (1988., 5.jūlijs). Ko domājam par konferenci. *Komunisti*. nr. 127., 1.lpp.

¹²⁴ Kalēja E. (1988., 4.marts). Pienākuma cilvēks. *Komunisti*. nr. 45., 1.lpp.

rūpēm, tādā veidā darbu vērtējot augstāk par ģimeni. Pētnieki D. Krotoun V. Hoins uzver, ka, runājot par ideoloģiju mediju kontekstā, tā ir nozīmju sistēma, kas veido vērtību sistēmu par šo pasauli.¹²⁵ Līdz ar to var secināt, ka padomju mediji vērtību sistēmā augstāk par ģimeni ierindo darbu.

Lai panāktu darba un strādnieku pozitīvās īpašības, tiek izmantoti dažādi vārdi, kuri pastiprina šo cildinājumu. Šie vārdi var būt lingvistiski pastiprinoši, piemēram, cieņa, mērķis, vērtība, gods, izcilība un citi vārdi, kuri padara šo identitātes reprezentāciju vēl izteiktāku. Informācija veidota pārspīlēti pozitīvi: „Vilnis Lieģis [...] visā pilsētā populārs cilvēks. Visi pazīst viņa godīgumu un atklāto principialitāti. Viņam tic. Jo viņa vārdiem ir segums. Darbs. Bez kādām nolaidēm pret sevi.”¹²⁶ Citātā izmantots pārspīlēts apgalvojums, ka šis strādnieks ir visā pilsētā populārs cilvēks un ka visi pazīst viņa godīgumu. Šāds apgalvojums ir subjektīvs un nepamatots, toties reprezentē to, ka populārs viņš ir tikai tādēļ, ka dara savu darbu pašreizējā dzīvē, kalpojot sabiedrībai.

Zīmīgākās īpašības, kas raksturo reprezentēto liepājnieku- strādnieku, ir atbildība, pašreizējais un smags darbs, pozitīva attieksme pret darbavietu un kolēģiem, kā arī ilgs darba stāžs, kas palīdzējis sasniegt labus rezultātus. Liepājnieks strādnieks tiek reprezentēts trijos veidos. **Pirmkārt**, konkrēti stāstot par kādu darba veicēju: „Pastniece ar 31 gada stāžu. Ar daudziem nopelniem. [...]Tomēr gribas uzsvērt, ka jau gadu pēc stāšanās pie pastnieka pienākumu pildīšanas viņa ieguva komunistiskā darba trieciennieka nosaukumu.”¹²⁷ Rakstos bieži vien tiek uzsvērts ne tikai strādnieka sasniegumi, bet arī amats, piemēram, ceha vadītājs vai galvenais brigadieris. Kā mērķis labi strādāt ir arī apbalvojumi par izciliem sasniegumiem, tas palīdz strādniekam iegūt cieņu citu acīs. Laikraksts reprezentē, ka katrs strādnieks var lepoties, ja viņa vārds un foto ir uz darbinieku Goda plāksnes.¹²⁸

Otrkārt, identitāte tiek pausta caur publikāciju galveno domu jeb ideju, piemēram, uzsverot, ka labs darbinieks ir vērtība. Kā piemēru minēšu: „Aiz visiem izpildes, pārsniegšanas, pazemināšanas skaitļiem vienmēr ir cilvēki. Tie ir darbīgi ļaudis, uz kuriem var droši paļauties.”¹²⁹ Piemēram, šajā gadījumā galvenais ir uzsvērt to, cik liela loma, lai sasniegtu rezultātus, ir labam darbiniekam, kuram var uzticēties.

Treškārt, strādnieka identitāte pausta kā kopienas identitāte. Kā teorētiskajā daļā noskaidroju, J. Sets un P. Bērks iedala identitātes jēdzienu divās daļās. Individuālā identitāte veidojas katram indivīdam atsevišķi. Savukārt sabiedrības kopienas identitāte raksturīga

¹²⁵ Croteau, D., Hoynes, W. (2000). *Media Society*. P. 157–158.

¹²⁶ Leine, L. (1988., 19.maijs). Nagla jādzens līdz galam. *Komunisti*. nr.95., 1.lpp.

¹²⁷ Meistere, D. (1988., 16.septembris). Ar desmit kilogramiem plecos. *Komunisti*. nr.177., 1.lpp.

¹²⁸ Vecvagare A. (1988., 15.janvāris). Darbs teic darītāju. *Komunisti*. nr.10., 1.lpp.

¹²⁹ Cerņina, I. (1988., 21.janvāris). Neatdot pozīcijas. *Komunisti*. nr.14., 2.lpp.

konkrētai sabiedrības grupai un to raksturo konkrētas pazīmes.¹³⁰ Šajā gadījumā to var attiecināt uz darba kolektīva identitāti. Strādniekam ir jābūt labam darbiniekam kolektīvā, tādā veidā veicinot kopējos sasniegumus. Liepājnieks- strādnieks un kopienas biedrs ir identitāte, kuru raksturo ne tikai individuāli sasniegumi darbā, bet arī darba kolektīva sasniegumi: „Fabrikas kolektīvs stabili turas ražošanas apvienības „Rīgas apģērbs” sociālistiskās sacensības līderu pulkā, laba slava tam ir arī starp republikas Viegļās rūpniecības ministrijas uzņēmumiem.”¹³¹ Politekonomists Kārlis Markss (*Marx*) uzsver, ka sabiedrībai ir kopīgi mērķi, kas veido vienotības izjūtu. Tādā veidā malā novirzot individualitāti un tās mērķus.¹³² Tas apliecina, ka liepājnieka- strādnieka un kopienas biedra identitāte ir svarīga liepājnieka identitātes reprezentācijā. Kolektīvs, kurā katrs darbinieks būs „paraugstrādnieks”, sasniegs izcilus rezultātus.¹³³

Vēsturniece Daina Bleiere apgalvo, ka padomju ideoloģijā darbs bija svarīgākā nodarbošanās un „ikvienam, kas nebija jaunāks par 16 gadiem vai arī gados vecs, nemācījās vai nebija fiziski darba spējīgs, bija jāstrādā „sabiedriski derīgs darbs”. Tas bija darbs, piemēram, kolhozos, oficiāli apstiprinātās sabiedriskās organizācijās vai valsts pārvaldē.¹³⁴

Laikrakstā „Komunisti” tiek reprezentēta identitāte, kas apstiprina, ka darbs tiek mācīts jau agrā vecumā. Laikraksts reprezentē, ka bērniem un jauniešiem bija svarīgi ne tikai iegūt izglītību un sasniegt pēc iespējas augstākas sekmes, bet arī aprast ar domu, ka darbs ir dzīves mērķis.¹³⁵ Šādu faktu apstiprina pētnieces Klintas Ločmeles pētījums par darbu kā oktobrēnu noteikumu un cilvēcisko vērtību žurnālā „Zīlīte” no 1958.gada augusta līdz 1963.gada augustam. Žurnālā apgalvots, ka „strādā visi gan vecāki (parasti kolhozā vai rūpnīcā), gan vecvecāki, kuri palīdz veikt mājas soli un, protams, arī bērni. Bērns, kas strādā, vairs nav uzskatāms par mazu, kurš māmiņai un pārējiem ir jāapkalpo. Tieši otrādi – darbs liecina par bērna un viņa atbildības pieaugšanu.”¹³⁶ Laikrakstā „Komunisti” reprezentēts, ka jaunieši darbu izmanto kā brīvā laika pavadīšanas līdzekli: „Komjaunatnes ielu mikrorajona pusaudži meta izaicinājumu- viņi nekāvās, nesmēķēja, bet draudzīgi strādāja [...] galvenais mērķis – darbs.”¹³⁷

Liepājnieka- strādnieka un kopienas biedra reprezentāciju laikrakstā „Komunisti” var iedalīt četrās daļās (*sk. 6.1.tab.*): strādnieki, kuri ir profesionāli sava darba speciālisti ar ilgu

¹³⁰ Burke, P., J., Stets, J., E. (2009). *Identity Theory*. P. 3–4.

¹³¹ [B. a.]. (1988., 18.marts). Bez rekonstrukcijas neiztikt. *Komunisti*. nr.54., 1.lpp.

¹³² Marx, K. (2005). A Contribution to the Critique of Political Economy. In: Gasper, P. (ed.). *The Communist Manifesto: A Road Map to History's Most Important Political Document*. Chicago: Haymarket Books. P. 156.

¹³³ [B. a.]. (1988., 29.marts). Mājup ar uzvaru. *Komunisti*. nr.61., 2.lpp.

¹³⁴ Bleiere, D. (2012). *Eiropa ārpus Eiropas... Dzīve Latvijas PSR*. 82.–83.lpp.

¹³⁵ Mikuļska, D. (1988., 13.jūlijs). Mēs strādājam! *Komunisti*. nr.133., 3.lpp.

¹³⁶ Ločmele, K. (2010). Darbs – oktobrēnu noteikums un cilvēciska vērtība žurnālā “Zīlīte” (1958. gada augusts – 1963. gada augusts). 13. –16.lpp.

¹³⁷ S.P.(1988., 16.marts). Kas palīdzēs „Atlantam”? *Komunisti*. nr.52., 3.lpp.

darba pieredzi (34% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases). Otrajā iedalījumā liepājnieks- strādnieks un kopienas biedrs reprezentēts kā piemērs un paraugs pārējiem strādniekiem un liepājniekiem (13% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases). Trešajā apgalvojumā darbam tiek piešķirta liela nozīme liepājnieka dzīvē (23% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases). Savukārt ceturtajā iedalījumā liepājnieks- strādnieks un kopienas biedrs reprezentēts kā „paraugstrādnieks” (30% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases).

6.1. tabula

Liepājnieka- strādnieka un kopienas biedra reprezentācijas piemērs laikrakstā „Komunists” 1988.gadā

Nosaukšana	Apgalvojums	Argumentācija
Liepājnieks- strādnieks	Profesionāls savas jomas speciālists, ilga darba pieredze	„Zarema Doļina cehā strādā kopš 1974.gada, un nav bijis tāda gadījuma, kad savus pienākumus strādniece būtu veikusi pavirši, pa roku galam”. ¹³⁸
Liepājnieks- strādnieks	Cieņa citu acīs, kalpo par piemēru strādniekiem un liepājniekiem	„Ir jau patīkami, ka tavš portrets ir Goda plāksnē, kad kļūsti sociālistiskās darba sacensību uzvarētāju, kad tevi bieži piemin ar labu vārdu. Ir patīkami.” ¹³⁹
Liepājnieks- strādnieks	Darbam liela nozīme liepājnieka dzīvē, iniciatīva	„Malda ir pienākumu cilvēks. Savu darbu- sērkokociņu ceha pildmašīnas vadītājas pienākumus veic apzinīgi. Viņa nekad neatteiks sabiedrisko pienākumu izpildē. Viņa nelieto teicienus „nav laika”, „nevaru”, „nespēju”. Malda nekad neaizbaidinās ar ģimenes rūpēm, iet un paveic gan tiešos, gan sabiedriskos pienākumus.” ¹⁴⁰
Liepājnieks- strādnieks	„Paraugstrādnieks”	„Irēna ir piektās kategorijas kažokādu izstrādātāja. Augstākas kvalifikācijas mūsu uzņēmumā nav nevienai no viņas kolēģēm. Dienas izstrādes normu viņa parasti pārsniedz. Viņas raksturīgākās īpašības ir pienākuma apziņa un atbildība, cenšanās strādāt tā, lai klientu paliktu apmierināts.” ¹⁴¹

Pētījuma laikā secināju, ka apgalvojumi savā starpā var pārklāties. Piemēram, strādnieks, kurš ir profesionāls savas jomas speciālists ar ilgu darba pieredzi, var būt arī citu cilvēku paraugs.

¹³⁸ Pūrs J. (1988., 8.janvāris). [B.v.]. *Komunists*. nr.5. 1.lpp.

¹³⁹ Vecvagare A. (1988., 15.janvāris). Darbs teic darītāju. *Komunists*. nr.10., 1.lpp.

¹⁴⁰ Kalēja E. (1988., 4.marts). Pienākuma cilvēks. *Komunists*. nr. 45., 1.lpp.

¹⁴¹ Brancis I. (1988., 25.marts). Nerakstītais likums. *Komunists*. nr.59. 2.lpp.

Lielākoties laikrakstā „Komunists” attēlots redakcijas darbinieku jeb žurnālistu un rakstu autoru viedoklis jeb strādnieku reprezentācija. Savukārt pašu strādnieku viedoklis par tēmām, kas skar darbu, ir mazāk sastopams. Līdz ar to secināms, ka liepājnieka- strādnieka un kopienas biedra identitātes reprezentācijā diezgan liela loma ir žurnālistam, raksta autoram un viņa viedoklim. To var skaidrot ar jau iepriekšminēto faktu, ka laikraksti vēl joprojām, lielākoties, darbojās kā propagandas un mobilizācijas instruments, kurš kalpoja padomju varai. Mediju uzdevums bija atspoguļot varas iekārtu tādu, lai pierādītu, ka sistēmai ir panākumi un sabiedrība to atbalstītu.¹⁴² Līdz ar to skaidrs, ka mediju reprezentētā identitāte bija pozitīva.

Laikrakstā tiek reprezentētas liepājnieka- strādnieka un kopienas biedra īpašības: strādīgs, čakls, uzmanīgs un profesionāls strādnieks, kura viena no galvenajām dzīves vērtībām ir darbs. Strādnieks par visu augstāk vērtē kopējās kolektīva vajadzības un mērķus, atstājot savas personīgās problēmas un vajadzības malā. Laikrakstā „Komunists” reprezentētajam liepājniekam (gan sievietei, gan vīrietim) nav bail no smaga darba un ilgām darba stundām. Ja vien viņš dara „sabiedriski noderīgu” darbu.

Rezumējot pozitīvā diskursa apakšdiskursu liepājnieks- strādnieks un kopienas biedrs, var secināt, ka šis ir izteiktākais no liepājniekam identitātes reprezentējošajiem diskursiem. Tas tiek attēlots lielākajā daļā no atlasītajām laikraksta publikācijām. Tādēļ var secināt: lai arī 1988.gadā izveidojās Latvijas Tautas fronte, lielākoties analizētais laikraksts reprezentēja padomju „paraugpilsoni”.

6.2.1.2. Izglītotā un kultūras cienītāja/ veidotāja liepājnieka diskurss

Izanalizējot publikācijas ar KA palīdzību, noskaidroju, ka kultūras tēma laikrakstā tiek reprezentēta 10% gadījumu, savukārt izglītības tēma 11% gadījumu (sk.6.2.att.,6.1.nod.). Liepājniekam tiek piedēvētas izglītota, gudra un radoša cilvēka īpašības 26% gadījumu, kas ir 70 gadījumi (no kopējā KA publikāciju skaita). Es izvēlējos apvienot šīs divas lomas- izglītotais liepājnieks un kultūras cienītājs/ veidotājs liepājnieks, jo tās bieži vien pārklājas. Piemēram, arī mākslinieks savā veidā ir izglītotas cilvēks, jo viņš strādā savā profesijā, piemēram, mūzikas jomā un pelna ar to iztiku.

No DVA analīzei atlasītajiem rakstiem izglītotā (10%) un kultūras cienītāja/ veidotāja (8%) reprezentācija summējot ir sastopama 18 % publikāciju.

Liepājnieka izglītības reprezentācijā tiek nosaukti tādi apzīmējumi kā „profesionālā izglītība”, „augstākā izglītība”, „izglītības nepieciešamība”. Tā pat tiek nosaukta liepājnieku izglītības klasifikācija, piemēram, students, skolēns un skolotājs. Arī skolotāja lomai ir

¹⁴² Brikše, I. (2005).Publiskās sfēras demokratizācijas iespējas. 192.–209. lpp.

nozīme izglītības reprezentācijā: „Audzinātāja par savu galveno uzdevumu uzskata: izaudzināt veselus, garīgi un fiziski stiprus, strādīgus, sirsnīgus, godīgus cilvēkus ar lielu atbildības apziņu.”¹⁴³ Tiek reprezentēta ne tikai tas, cik svarīgi ir mācīties, bet arī tas, cik svarīgi ir būt labam skolotājam. Mācībspēka lomu var asociēt ar iepriekš apskatīto liepājnieka- strādnieka un kopienas biedra reprezentāciju. Pētījuma rezultātā var secināt, ka liepājnieku reprezentējošie diskursi, lai arī iedalās dažādās grupās, tomēr savā starpā ir saistīti un pārklājas.

Laikraksta „Komunists” publikācijās izglītotais liepājnieks tiek reprezentēts kā apzinīgs, izglītotš, visbiežāk jauniešs, kurš ar atbildību pilda skolēna vai studenta pienākumus, kā savu mērķi izvirzot – pēc iespējas augstāku rezultātu sasniegšanu: „Šogad zelta medaļas „Par teicamām sekmēm mācībās, darbā un par priekšzīmīgu uzvedību” piešķirtas arī diviem liepājniekiem. Šāds apbalvojums ir liels gods, un mēs varam būt lepni, ka to ieguvuši arī vidusskolēni no Liepājas.”¹⁴⁴ Šeit var saskatīt diskursa veidošanās tendenci, tāpat kā rakstot par „paraugstrādnieku”, tiek uzsvērts tas, cik svarīgi ir iegūt augstus apbalvojumus. Avīzē „Komunists” tiek uzsvērts tas, ka ir vērts labi mācīties un strādāt, lai iegūtu citu cilvēku atzinumu un cieņu.

Laikraksts reprezentē, ka mērķis iegūt labu izglītību nākotnē nodrošina labāku dzīvi, ar to domāts –darbu. Izglītība tiek pozicionēta kā starts konkrētai profesijai: „Daudzi mūsu skolas beidzēji vēlas iegūt augstāko izglītību jūrniecības specialitātēs, bet augstskolās mācības ir tikai krievu valodā, tāpēc krievu valodu apgūt it mērķtiecīgi. Plānots, lai, skolu beidzot, [..]varētu bez grūtībām strādāt gan kolhoza piekrastes zvejā, gan Atlantijā.”¹⁴⁵ Citāts pierāda, ka katram liepājniekam, veiksmīgi beidzot augstskolu, ir nodrošināta profesija.

Pētniece K. Ločmele skaidro, ka žurnāls “Zīlīte” (no 1958. gada augusta līdz 1963. gada augustam) mudināja bērnus ne tika čakli strādāt, bet arī labi mācīties. Žurnāls atgādināja, ka „centīga mācīšanās ir solis pretī profesionālismam darbā”.¹⁴⁶ Tāpat izglītība tika nostādīta pāri citām nodarbēm: „Tāpēc mācību labad nākas atteikties no citām, varbūt pat tīkamākām nodarbēm, piemēram, rotaļām ar citiem bērniem.”¹⁴⁷ Šie apgalvojumi sasauca ar laikrakstā „Komunists” reprezentēto izglītotā liepājnieka reprezentāciju. Laikraksts pozicionē izglītību kā vienu no svarīgākajām nodarbēm, tāpat kā darbu, kurš vērtējams augstāk nekā citas

¹⁴³ Meņģe, M. (1988., 26.marts). Viss sākas bērībā. *Komunists*. nr. 60., 2.lpp.

¹⁴⁴ [B.a.]. (1988., 2.jūlijs). Mēs– jūsu bērni. *Komunists*. nr.126., 3.lpp.

¹⁴⁵ Virga, I. (1988., 1.jūlijs). Gribi būt jūrnieks? *Komunists*. nr.125., 4.lpp

¹⁴⁶ Ločmele, K. (2010). Darbs – oktobrēnu noteikums un cilvēciska vērtība žurnālā “Zīlīte” (1958. gada augusts – 1963. gada augusts). 22.lpp.

¹⁴⁷ Turpat. 21.lpp.

nodarbes: „Jaunajai paaudzei ir jāsaprot, ka izglītībā vērtējama augstu. Dažreiz jāatsakās no citām nodarbēm, lai pievērstos savai nākotnei.”¹⁴⁸

Laikraksts reprezentē to, ka izglītotam liepājniekam piemīt tādas raksturojošās īpašības kā augstas kvalitātes uzdevumu izpilde, vēlme pilnveidoties, uzcītība un precizitāte, kā arī vēlme attīstīties, lai sasniegtu pēc iespējas labākus rezultātus darbā.

Izglītota liepājnieka reprezentāciju laikrakstā „Komunists” var iedalīt trīs daļās. (sk. 6.2.tab.). Pirmais apgalvojums: izglītība ir nepieciešam ikvienam labam esošajam vai topošajam strādniekam (47% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases). Otrais daļējums apgalvo, ka skolēni un studenti sasniedz augstus rezultātus/ apbalvojumus dažādās mācību jomās (41% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases). Trešais apgalvojums: pasniedzēji veic savu darbu augstā līmenī, lai nodrošinātu kvalitatīvu izglītību (12% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases).

6.2. tabula

Izglītota liepājnieka reprezentācijas piemērs laikrakstā „Komunists” 1988.gadā

Nosaukšana	Apgalvojums	Argumentācija
Izglītots liepājnieks	Izglītība ir nepieciešama ikvienam labam esošajam vai topošajam strādniekam	„Protams, tikt galā ar visu šais visnotaļ ne vienkāršajos ražošanas apstākļos un attiecībās bez gudrības nebūtu iespējams. Ir jābūt kādam pamatam, kādai taktikai. Ar darba sparū vien nepietiek, ir jāmācās.” ¹⁴⁹
Izglītots liepājnieks	Skolēni un studenti sasniedz augstus rezultātus/apbalvojumus dažādās mācību jomās, kvalitatīvi pilda pienākumus	„Šogad zelta medaļas „Par teicamām sekmēm mācībās, darbā un par priekšzīmīgu uzvedību” piešķirtas arī diviem liepājniekiem. Šāds apbalvojums ir liels gods un mēs varam būt lepni, ka to ieguvuši arī vidusskolēni no Liepājas.” ¹⁵⁰
Izglītots liepājnieks	Pasniedzēji veic savu darbu augstā līmenī, lai nodrošinātu kvalitatīvu izglītību	„Gribu runāt par Cilvēku, Pedagoģu ar lielo burtu, kas šim grūtajam, daudz spēka prasošajam darbam veltījis jau trīsdesmit gadus. [...] To raksturo kaut vai tas, ka vairāk nekā 90 procenti viņas audzēkņu mūsu vakarskolu absolvē, iegūstot vidējo izglītību.” ¹⁵¹

Laikrakstā „Komunists” izglītota liepājnieka identitāte visbiežāk sastopama gan ziņu, gan apraksta žanra publikācijās. Ziņas visbiežāk atspoguļo liepājnieku sasniegumus izglītības jomā, piemēram, skolēnus, kuri ieguvuši zelta medaļas par teicamām sekmēm. Savukārt apraksti reprezentē kāda teicama skolēna, studenta vai skolotāja stāstu, lai pievērstu uzmanību viņa labajiem sasniegumiem, tādā veidā reprezentējot liepājnieku kā izglītotu cilvēku.

¹⁴⁸ Vlasova, V. (1988., 6.janvāris). Ideāls– daudzpusīgi attīstīts cilvēks. *Komunists*. nr.3., 3.lpp.

¹⁴⁹ Vecvagare, A. (1988., 14.septembris). Brigadiere. *Komunists*. nr.173.,2.lpp.

¹⁵⁰ [B.a.]. (1988., 2.jūlijs). Mēs– jūsu bērni. *Komunists*. nr.126., 3.lpp.

¹⁵¹ Gabranovs, V. (1988., 16.novembris). „Es lepojos, ka mana skolotāja...”. *Komunists*. nr.218., 3.lpp.

Piemērs ir stāsts par Rasmu, kura izglītības jomā sasniegusi ievērojamus rezultātus: „Prasmīgāku un neatlaidīgāku audzinātāju diez vai var vēlēties. Rasma ir Liepājas Pedagoģiskā institūta absolvente, Latvijas Fiziskās kultūras institūta neklātienes nodaļas 2.kursa studente, PSRS sporta meistare un vēl erudīta konkursa uzvarētāja.”¹⁵²

Vēlamo skolēnu un studentu var apzīmēt kā „paraugskolnieku” un „paraugstudentu”, kurš reprezentēts kā gudrs, strādīgs, apzinīgs liepājnieks. Viņš tiecas sasniegt perfekto, lai nākotnē kļūtu par „paraugstrādnieku”. Rezultāti liek secināt, ka liepājnieka mērķis ir labs darbs, kas noved pie pirmās pozitīvā diskursa grupas– liepājnieks kā strādnieks un kopienas biedrs. Tātad liepājnieka reprezentācijā svarīgākais diskurss ir darbs –viens no padomju ideoloģijas dzīves mērķiem.

Otrā apakšdiskursa identitāte ir liepājnieks kā kultūras cienītājs/ veidotājs. Izanalizējot publikācijas ar KA palīdzību, noskaidroju, ka kultūras tēma laikrakstā tiek reprezentēta 10% gadījumu (sk.6.2. att.,6.1.nod.).

Liepājnieka kultūras cienītāja/ veidotājā reprezentācijā tiek izmantoti tādi apzīmējumi kā: „māksla”, „radošums” un „individualitāte”. Savukārt, lai apzīmētu māksliniekus, tiek lietoti konkrēti mākslinieku piederības vārdi, piemēram, dzejnieks, aktieris vai gleznotājs. Šis diskurss ietver ne tikai „kultūru” kā profesiju, bet arī brīvā laika pavadīšanas veidu.

Liepājnieks, kurš reprezentēts kā kultūras cienītājs, ir radošs un izglītots cilvēks, kurš ārpus darba laika labprāt apmeklē dažādus kultūras pasākumus: „Divas dienas astoņsimt acu pāru vērās dejotāju pāros uz skatuves un katrs no mums vismaz vienreiz nodomājis: „Kaut arī es spētu veikt tik žilbinošas tūres”.”¹⁵³ Šajā citātā var saskatīt arī sava veida „kolektīvismu”. Cilvēki devās uz šiem kultūras pasākumiem, lai identificētu sevi šajā kultūras cienītāju kopienā. Tādā veidā asociējot sevi ar citiem šīs kopienas biedriem. Šeit saskatu saistību ar teorijas daļā apskatīto sociālo identitātes jēdzienu. Pēc H. Tadžfela un Dž. Tērnera idejām saprotu, ka sociālā identitāte neizceļ indivīdu kā personību, bet gan indivīdu kā grupas biedru. Šīs grupas biedrus vieno kopīgas intereses, darbības, vērtības un citas īpašības, kuras padara viņus piederīgus konkrētajai kategorijai. Tātad laikraksts reprezentē, ka deju konkursa vai koncerta apmeklētājus saista kopīgas intereses, šajā gadījumā kultūras baudīšana.

Ir skaidrs, ka šis diskurss lielākoties balstās uz kopības sajūtām. Tomēr laikraksta „Komunisti” publikācijās liepājnieks kā individualitāte tika reprezentēts ļoti reti, pēc KA rezultātiem, liepājniekam piedēvēta individualitātes loma 1% gadījumu. Šī loma attiecināma tieši uz kultūras veidotāja profesiju jeb mākslinieku reprezentāciju: „Pamatu pamats sevis

¹⁵² Kleins, A., (1988., 12.janvāris). Rasmus rosmei neapsīkt. *Komunisti*. nr.7., 3.lpp

¹⁵³ Kūlis, E., (1988., 14.maijs). Deju laiks. *Komunisti*. nr.93., 3.lpp.

apliecinājumam ir katra individuālais darbs, paša radošā laboratorija. Taču, lai kultūras dzīve mūsu pilsētā attīstītos, nepieciešama literatūras līdzdalība.”¹⁵⁴

Liepājniekam kultūras cienītājam/ veidotājam var piedēvēt tādas īpašības kā „radošums”, „individuālisms” un vēlme identificēt sevi kopienā.

Neizpaliek arī lepošanās ar kādu kultūras fenomenu vai pārstāvi: „Liepājnieka Miķeļa Golta darbi ieņem stabilu vietu latviešu mūsdienu glezniecībā. Tiešām- savdabīga maniere, gleznošanas stils un pasaules uztvere, kura jaušama katrā viņa darbā [...] tas liecina par noteiktu ieguldījumu mākslas jomā.”¹⁵⁵ Lepošanās ieņem nozīmīgu lomu liepājnieka kultūras cienītāja identitātes reprezentācijā. Tādā veidā laikraksts reprezentē liepājniekus kā ievērojamus māksliniekus ar sasniegumiem gan Latvijā, gan visā PSRS: „PSRS Viegļās rūpniecības ministrijas diploms un naudas prēmija piešķirti mākslas darbnīcas māksliniecei Aijai Brucei. Šo augsto apbalvojumu viņai piešķīra par augsti māksliniecisku drukāto logu aizskaru audeklu izveidošanu.”¹⁵⁶

Liepājnieka - kultūras cienītāja/ veidotāja reprezentāciju laikrakstā „Komunists” var iedalīt divos apgalvojumos (sk. 6.3.tab.). Pirmais no apgalvojumiem: liepājnieku lepošanās ar citu pilsētas iedzīvotāju sasniegumiem mākslā vai kultūrā. Otrais apgalvojums: liepājnieki labprāt apmeklē dažādus kultūras pasākumus, kas liecina par reprezentēto kultūras nozīmīgumu.

6.3. tabula

Liepājnieka- kultūras cienītāja/ veidotāja reprezentācijas piemērs laikrakstā „Komunists” 1988.gadā

Nosaukšana	Apgalvojums	Argumentācija
Liepājnieks- kultūras cienītājs/ veidotājs	Lepošanās ar citu liepājnieku sasniegumiem mākslā vai kultūrā	„Noslēgusies ikgadējā PSRS MS Liepājas organizācijas un agrorūpnieciskās apvienības „Liepāja” kopīgi rīkotā konkursizstāde „Nīca`88”. Šoreiz uzvarētāju lauri tika liepājniekiem. Tieši liepājnieku mākslinieku darbi bija izstādes pamatā.” ¹⁵⁷
Liepājnieks- kultūras cienītājs/ veidotājs	Labprāt apmeklē dažādus kultūras pasākumus, kultūras nozīmīgums	„Peļķē atspērušies un lietussargus stingri rokās turot, liepājnieki neaizklīda viss, bet klausījās. Klausījās Raiņa vārsnās un pieminēja Tautas dzejnieku viņa dzimšanas dienā.” ¹⁵⁸

¹⁵⁴ Gūtmanis, O. (1988., 17.marts). Pamats cerībām. *Komunists*. nr.53., 3.lpp.

¹⁵⁵ Rjabkova, G. (1988., 9.janvāris). Lai izsmaržo dvēsele. *Komunists*. nr.6., 1.lpp.

¹⁵⁶ [B.a.]. (1988., 1.septembris). Diploms par glītumu. *Komunists*. nr.167., 1.lpp.

¹⁵⁷ Sarma, S. (1988., 15.novembris). „Nīca`88”. *Komunists*. nr.213., 1.lpp.

¹⁵⁸ Sarma, S. (1988., 13.septembris). Uz redzēšanos dzejas dienas. *Komunists*. nr.173., 1.lpp.

67% publikāciju, kurās reprezentēts liepājnieks kā kultūras cienītājs/ veidotājs apgalvo, ka liepājnieks labprāt apmeklē dažādus kultūras pasākumus un uzsver kultūras nozīmīgumu liepājnieka dzīvē. Savukārt atlikušie 33% reprezentē to, ka liepājnieks lepojas ar citu liepājnieku sasniegumiem mākslā un kultūrā.

Lai arī laikraksts reprezentē liepājnieku kā kultūras cienītāju/ veidotāju, šādu publikāciju ir salīdzinoši maz. To var skaidrot ar citātu no „Komunista”: „Dzejas dienas atkal ir klāt. Manuprāt, to rīkotāji šogad ir visai sarežģītā situācijā- vispārējās sabiedriski politiskās aktivitātes gaisotnē dzeja ir piemirsta, kā pieklusināta, malā nobīdīta.”¹⁵⁹Vispārējā politiskā aktivitāte šajā kontekstā tiek uzskatīta par Trešo Atmodu. Šis citāts apliecina, ka kultūra un māksla netika reprezentēta kā viena no svarīgākajām liepājnieka identitātēm, tomēr tā pastāvēja. Konteksta daļā apskatīju, ka M. Gorbačovs mudināja medijus un radošos cilvēkus darboties, lai radītu jaunu atmosfēru, lai atraisītu cilvēku prātus.¹⁶⁰ Tomēr lai arī *perestroikas* ietekmē bija parādījušās līdz tam publiskajā vidē nepieļautas tēmas un mainījies mediju tekstu diskurss, nevar noliegt, ka komunikācijas metodes kopumā saglabājās nemainīgas.¹⁶¹ Ar šo faktu var skaidrot, kādēļ publikācijas, kas reprezentē liepājnieku kā strādnieku, tomēr bija ievērojami vairāk.

Rezumējot apakšdiskursu, var secināt, ka izglītotā liepājnieka diskurss veido liepājnieku kā izglītotu, mērķtiecīgu, uz nākotnes sasniegumiem tendētu jauniešu. Savukārt liepājnieka kultūras cienītāja/ veidotāja diskurss reprezentē liepājnieku kā kultūras alkstošu cilvēku, kurš novērtē citu liepājnieku – mākslinieku sasniegumus.

6.2.1.3.Liepājnieka - padomju pilsoņa diskurss

Liepājnieka identitātes reprezentācijā vēl viena loma ir liepājnieka- padomju pilsoņa reprezentācijai. Izzinot publikācijas ar KA palīdzību, noskaidroju, ka liepājnieka- padomju pilsoņa loma piešķirta 5% gadījumu (sk. 6.9. att.6.2.nod.). Šis diskurss tiek uzskatīts par pozitīvu, jo skatoties kontekstā, 1988.gadā valsts vēl nebija atguvusi neatkarību un Latvijā valdīja padomju vara. Tas ir iemesls, kādēļ mediji reprezentē šo identitāti kā pozitīvu. No DVA analīzei atlasītajiem rakstiem liepājnieka- padomju pilsoņa reprezentācija ir sastopama 5 % publikāciju.

Padomju pilsonim tiek piedēvētas laba pilsoņa īpašības, tajā skaitā izglītība un čaklums. Laikraksts reprezentē, ka šis liepājnieks atbalsta padomju varas idejas un tic tās

¹⁵⁹ Pujēna, S. (1988., 8.septembris). Garīgo līdzsvaru saglabāt. *Komunisti*. nr.171., 1.lpp.

¹⁶⁰ Zelče, V., (2005).Vēsture perestroikas redakcijā un Latvijas okupācijas jēdziens: 1988.gads. Grām.: Brikše, I. (galv. red.). *Latvijas Universitātes raksti: 683. sēj.: Komunikācija*. 248.–269. lpp.

¹⁶¹ Brikše, I. (2005).Publiskās sfēras demokratizācijas iespējas: Perestroikas un glasnostj aspekts Latvijā (1985–1990). Grām.: Brikše, I. (red.). *Latvijas Universitātes raksti. 683.sēj.: Komunikācija*. Kultūras un vēstures diskurss. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 192.–209. lpp.

nākotnei. Atbalsts un ticība jāpierāda ne tikai ar vārdiem, bet arī ar darbiem: „Un mums šodien daudz jādara, daudz jāpaveic, lai tā spoži mirdzētu ne tikai lēmumos un rezolūcijās, bet arī ikdienā. Padomju Latvija mūžos lai dzīvo!”¹⁶² Šajā citātā var saskatīt jau iepriekš apskatītu diskursu, liepājnieku – strādnieku un kopienas biedru, kas reprezentē liepājnieku kā strādāt gribošu un pašai izlēdzīgu darbinieku, kurš upurē sevi sabiedriskajam labumam. Avīze reprezentē, ka īsts padomju pilsonis atbalstīs padomju varu, nemēģinot pret to iebilst. Vienā no publikācijām vēstīts, ka Padomju Latvijas darba tauta 1940.gadā un arī laikraksta numura iznākšanas laikā pauz vēlmi būt daļa no Padomju Sociālistiskās Republikas Savienības jeb kļūt par tās locekli.¹⁶³

Liepājnieka- padomju pilsoņa reprezentāciju laikrakstā „Komunists” var iedalīt divās daļās (sk. 6.5.tab.). Pirmais apgalvojums paredz, ka liepājnieks ar darbiem pierāda, ka ir padomju pilsonis (43% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases). Savukārt otrā sadaļa reprezentē to, ka liepājnieks tic padomju varai un labprāt atbalsta tās idejas (57% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases).

6.5. tabula

**Liepājnieka- padomju pilsoņa reprezentācijas piemērs laikrakstā „Komunists”
1988.gadā**

Nosaukšana	Apgalvojums	Argumentācija
Liepājnieks- padomju pilsonis	Liepājnieks ar darbiem pierāda, ka ir padomju pilsonis	„Liels paldies visiem liepājniekiem, kas apzinīgi un pašizlēdzīgi veic savus darbus, kas strādā Padomju Latvijas un miera labā.” ¹⁶⁴
Liepājnieks- padomju pilsonis	Liepājnieks tic padomju varai un atbalsta tās idejas	„Komunists ir īpašs cilvēks. PSKP biedra galvenā īpašība ir uzticība partijas lietai, būt cīnītājam par visu jauno.” ¹⁶⁵

Liepājnieks kā padomju pilsonis apstiprina iepriekšējos diskursos reprezentēto liepājnieka - strādnieka identitāti. Viens no apgalvojumiem paredz, ka liepājnieks daudz strādā un mācās, tādā veidā pierādot, ka ir labs padomju pilsonis. Savukārt otrais apgalvojums reprezentē to, ka liepājnieks tic padomju varai un atbalsta tās idejas. Viena no pamatidejām arī ir pašizlēdzīgs darbs. Līdz ar to abi apgalvojumi sevī slēpj liepājnieka- strādnieka identitātes reprezentāciju.

Var secināt, ka reprezentētais liepājnieks- padomju pilsonis var būt arī liepājnieks-ievērojama persona. Tāds, kurš izcili pilda, savus pilsoņa pienākumus un šo panākumu dēļ kļūst par ievējamu liepājnieku: „Gandrīz 80 gadus jau nodzīvojis Maksims Mariņuks, un 50

¹⁶² [B.a]. (1988., 21.jūlijs). Mūžos, lai dzīvo! *Komunists*. nr.139., 3.lpp.

¹⁶³ [B.a]. (1988.,21.jūlijs). 1940.gads Liepājā. *Komunists*. nr. 139., 1.lpp.

¹⁶⁴ [B.a]. (1988., 1.janvāris). Dārgie, liepājnieki! *Komunists*. nr.1., 1.lpp.

¹⁶⁵ Kičigins, P. (1988., 6.janvāris). Komunists ir īpašs cilvēks. *Komunists*. nr.3., 2.lpp.

no tiem ziedoti partijai. Cīņas un smaga darba piesātināti gadi. Tie padara viņu par ievērojamu cilvēku.”¹⁶⁶

Rezumējot šo diskursu, liepājnieks- padomju pilsonis reprezentēts gadījumos, kad runa iet par liepājnieku „paraugstrādnieku”, ievērojamu personu un padomju varas atbalstītāju.

6.2.1.4.Liepājnieka- Atmodas atbalstītāja diskurss

No DVA analīzei atlasītajiem rakstiem liepājnieka- Atmodas atbalstītāja reprezentācija ir sastopama 9 % publikāciju. Konteksta nodaļā tika minēts fakts, kurš attiecas uz šo diskursu. Proti, 1988.gadā Latvijā darbojās Trešās atmodas kustība, kas valsti 1991.gadā aizveda pie neatkarības atjaunošanas. Latvijas Trešā Atmoda bija laiks, kad pārmaiņas skāra dažādas sfēras, tajā skaitā mediju vidi. Padomju laikā vieni no mediju primārajiem uzdevumiem bija veidot vienotu sabiedrisko domu un pilsonisko ideālu, nerosinot cilvēkus domāt. Savukārt Atmodas laikā šie uzdevumi mainījās, viens no ietekmējošajiem faktoriem bija tieši LTF izveidošana 1988.gadā. Pētījums atklāj, ka laikraksts reprezentē arī tādu liepājnieka identitāti, kura liecina par Atmodas vēsmām.

Šis diskurss sniedz atbildi uz manu pētījuma problēmu. Laikraksts „Komunists” reprezentē liepājnieku ne tikai padomju cilvēku, bet arī kā Atmodas atbalstītāju. Izanalizējot publikācijas ar KA palīdzību, noskaidroju, ka liepājnieka- Atmodas atbalstītāja loma piešķirta 5% (no kopēja analizējamo publikāciju skaita) jeb 14 gadījumos. Identitāte reprezentēta tikpat daudz, cik liepājnieka- padomju pilsoņa reprezentācija.

Par spīti tam, ka laikraksts „Komunists” šajā laikā vēl ir komunistiskās partijas rīks, tas publicēja LTF statūtus, programmas un iedzīvotāju viedokļus par to. Tam par iemeslu bija fakts, ka līdz pat 1989.gada pavasarim TF Liepājā nebija sava izdevuma.¹⁶⁷

Laikraksta reprezentētā Atmodas atbalstītāja identitāte ir pozitīva, jo tajā netiek reprezentēta negatīva un noliedzoša informācija par LTF: „Arvien lielāku atsaucību visā republikā gūst ideja par Tautas frontes izveidošanu. Tās atbalsta grupas izveidotas arī vairākos mūsu pilsētas darba kolektīvos. Mērķis ir panākt pārkārtošanās neatgriezeniskumu.”¹⁶⁸

Šis ir diskurss, kurā netiek reprezentēts liepājnieks kā strādnieks. Liepājniekam netiek piešķirti apbalvojumi un goda plāksnes par to, ka viņš ir Atmodas atbalstītājs. Publikācijās liepājnieks tiek iepazīstināts ar LTF kustību, tās idejām, programmām un statūtiem. Tomēr

¹⁶⁶ Protčenko, A. (1988., 10.marts). Neatstājot uguns līniju. *Komunists*. nr. 48., 2.lpp.

¹⁶⁷ Remess, A., (2011). *Liepājā, Pasta ielas namiņā*. 120. lpp.

¹⁶⁸ Leine, L. (1988., 9.septembris). Pirmie soļi.*Komunists*. nr. 172., 1.lpp.

dažos gadījumos tiek reprezentēts liepājnieks kā Atmodas un LTF atbalstītājs, piemēram, gadījumā, kad kooperatīvs daļu savas peļņas ziedojis LTF atbalstam.¹⁶⁹

Publikācijas, kurās tiek reprezentēts liepājnieks kā Atmodas atbalstītājs, novērojamas sākot no 1988.gada jūlija. Tas skaidrojams ar faktu, ka LTF līdz tam vēl nebija nostiprinājusi savas pozīcijas un idejas. Kā konteksta nodaļā apskatīts, pat mediju vidē valdīja nesaskaņas, „Komunista” redakciju 1988.gadā arī skāra pārmaiņu laiks. Komunista redakcijā izskanēja jautājums par to, ka visiem darbiniekiem vajadzētu stāties Tautas frontē, tomēr vēlāk daudzi no viņiem savu dalību atsauca, jo LTF idejas viņiem nebija pieņemamas.¹⁷⁰

Liepājnieka- Atmodas atbalstītāja reprezentāciju laikrakstā „Komunists” var iedalīt divās daļās (sk. 6.6.tab.). Pirmais apgalvojums ir, ka liepājnieks atbalsta LTF un seko tās idejām (58% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases). Otrā sadaļa apgalvo, ka liepājnieki ir noskaņoti Trešajai Atmodai (42% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases).

6.6. tabula

Liepājnieka- Atmodas atbalstītāja reprezentācijas piemērs laikrakstā „Komunists” 1988.gadā

Nosaukšana	Apgalvojums	Argumentācija
Liepājnieks- Atmodas atbalstītājs	Liepājnieks atbalsta LTF un seko tās idejām	„Šobrīd Liepājā nodibinātas vairāk nekā 40 TF atbalsta grupas, un to veidošana turpinās. LTF dibināšanas kongresa materiālajam atbalstam ziedojumu veidā tika savākti 736 rubļi.” ¹⁷¹
Liepājnieks- Atmodas atbalstītājs	Liepājnieki ir noskaņoti Trešajai Atmodai	„Tas nav vilnis, kas apskalo mūs. Tas ir laiks. Tāds laiks, kad pirms simts gadiem sarakstītais Andreja Pumpura tautas eposs „Lāčplēsis”, visa atmodas laika literārais vainagojums, atkal ir tautai nepieciešams, atkal ir aktuāls.” ¹⁷²

Kopumā, publikācijas, kurās reprezentēts liepājnieks kā Atmodas atbalstītājs, ir informatīvas, rakstītas ziņu žanrā. Tajās aprakstīta LTF kustība, programma, statūti un plāni. Savukārt dažos gadījumos publikācijas veidotas komentāru žanrā. Piemēram, tās, kurās kāds liepājnieks stāsta, ka saprot pārbūves laika nozīmīgumu un cenšas to atbalstīt ar naudas līdzekļiem.¹⁷³

Laikrakstā Atmodas atbalstītājs reprezentēts kā uz nākotni tendēts liepājnieks. Viņam rūp valsts nākotne, viņš ir patriotisks savas valsts atbalstītājs, un viņš ir gatavs atbalstīt LTF. Tiek reprezentēta liepājnieka individualitāte, jo viņam jākoncentrējas uz sevis pilnveidošanu,

¹⁶⁹ Zeme, L. (1988., 3.novembris). Liepājnieku ērtībām un LTF atbalstam. *Komunists*. 210., 3.lpp.

¹⁷⁰ Remess, A., (2011). *Liepājā*, Pasta ielas namiņā. *Komunists*. 120. lpp

¹⁷¹ Sieksta, Ē. (1988., 15.septembris). LTF pamati ielikti. *Komunists*. nr.176., 2.lpp.

¹⁷² Pujēna, S. (1988., 30.septembris). Lāčplēša otrā atgriešanās. nr.207., 3.lpp.

¹⁷³ Saulīte, M. (1988., 17.novembris). Atbalstot LTF. *Komunists*. nr. 219., 3.lpp.

nedomājot tikai par kopējo sabiedrības labumu, bet neizslēdzot to. Šāda reprezentācija ir pretrunā ar liepājnieka- padomju pilsoņa reprezentāciju, kas akcentē, cik svarīga ir liepājnieka dalība kopienā, piemēram, darba kolektīvā, noliedzot individualitāti.

Rezumējot šo nodaļu, var secināt, ka laikraksts „Komunists” reprezentē liepājnieku kā Atmosdas atbalstītāju, tajā pašā laikā reprezentējot liepājnieku kā padomju pilsoni, cilvēku, kurš atbalsta dzīvi padomju Latvijā. Pētījuma rezultātā var secināt, ka tiek reprezentētas divas idejiski pretējas liepājnieka identitātes. Visticamāk, tas skaidrojams ar tobrīd sākušos pārmaiņu laiku, un laikraksts pats vēl nebija nedefinējis savu pozīciju.

6.2.1.5. Liepājnieka- sportista un sporta atbalstītāja reprezentācijas diskurss

Liepājnieka identitātes reprezentācijā loma ir sportiskā liepājnieka reprezentācijai. Izanalizējot publikācijas ar KA palīdzību, noskaidroju, ka sportista un sportista atbalstītāja loma liepājniekam piedēvēta 5% (no kopējā atlasīto publikāciju skaita) (sk. 6.9 att., 6.2.nod.). Savukārt 5% gadījumu liepājniekam piedēvētas sportiska un aktīva cilvēka īpašības (no kopējā atlasīto publikāciju skaita) (sk. 6.5.att., 6.1.nod.). No DVA analīzei atlasītajiem rakstiem, liepājnieka sportista un sporta atbalstītāja reprezentācija ir sastopama 7% publikāciju. Sportiskajam un sporta atbalstītājam liepājniekam tiek reprezentētas tādas īpašības kā aktīvs, neatlaidīgs un entuziastisks. Laikraksts reprezentē liepājnieku ne tikai kā sportistu, bet arī sporta atbalstītāju. Paužot ideju: ja neesi tik talantīgs, lai būtu sportisks, vismaz esi atbalstītājs. Šo apgalvojumu apliecina piemērs no laikraksta: „Vienā elpas vilcienā Kalgari arēnās un mūsu televizoru ekrānos aizbēja 15. Ziemas olimpiskās spēles, un kļūst nedaudz skumji, ka vairs nevajadzēs agri rītos ķert jaunākos notikumus radio ziņās. Tādi mēs, liepājnieki, esam- lieli sporta atbalstītāji.”¹⁷⁴

Sportistu reprezentēšanai tiek nosaukti konkrēti sporta piederības vārdi, piemēram, basketbolists, futbolists un fizkultūrietis. Pētījuma laikā autore ievēroja, ka visbiežāk liepājnieks tiek reprezentēts kā kolektīvo sporta veidu atbalstītājs un dalībnieks, piemēram, futbolists vai futbola fans. Tas sasaucas ar iepriekšējās pētījuma daļās apskatīto liepājnieka strādnieka un kopienas biedra reprezentācijas diskursu. Tas reprezentē liepājnieku kā daļu no kādas kopienas, piemēram, darba kolektīva. Šajā gadījumā liepājnieks ir sporta komandas biedrs, kas arī uzskatāma par sava veida kopienu, kurā liepājnieks sevi identificē. Tomēr laikraksts reprezentē arī individuālo sporta veida sportistus un atbalstītājus. Šādu piemēru varēja novērot publikācijā par Vasīliju, kurš ar ūdenstūrismu nodarbojas jau lielāko savas dzīves daļu, iesaistījies šajā sporta veidā arī sievu un nākotnē cer ar to aizraut arī bērnus.¹⁷⁵

¹⁷⁴ [B.a.]. (1988., 1.marts). Optimistiskā atvadīšanās. *Komunists*. nr. 42., 3.lpp.

¹⁷⁵ Bolotina, N. (1988., 28.janvāris). Labs atspēriens darbam. *Komunists*. nr.19., 2.lpp.

Liepājnieka- sportista un sporta atbalstītāja reprezentācija laikrakstā „Komunists” var iedalīt divās daļās (sk. 6.7.tab.). Pirmais apgalvojums ir, ka liepājnieks ir profesionāls sportists un augsts savas klases meistars (67% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases). Otrā sadaļa apgalvo, ka liepājnieks ir liels sporta atbalstītājs jeb fans (33% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases).

6.7. tabula

Liepājnieka- sportista un sporta atbalstītāja reprezentācijas piemērs laikrakstā „Komunists” 1988.gadā

Nosaukšana	Apgalvojums	Argumentācija
Liepājnieks- sportists un sporta atbalstītājs	Liepājnieks ir profesionāls sportists, augsts savas klases meistars	„Liepājā kopš seniem laikiem bijusi bagāta sporta dzīve, kas savu attīstības līmeni daudzkārt apliecinājusi plašā mērogā. Liepājnieki izcīnījuši kā PSRS, tā arī Tautas spartakiādes čempionu nosaukumu, labojuši valsts un pasaules rekordus. Mūsu pilsētā savas sporta gaitas sākuši nākamie pasaules un Eiropas čempioni.” ¹⁷⁶
Liepājnieks- sportists un sporta atbalstītājs	Liepājnieks ir liels sporta atbalstītājs, fans	„Stadionā bija sapulcējušies daudz sporta entuziastu. Viņi varēja būt lepni ar mūsu uzvaru.” ¹⁷⁷

Laikrakstā liepājnieks reprezentēts kā liels sporta fans un entuziasts, kurš seko notiekošajam sporta jomā, it īpaši ja tajā iesaistīts sportists no Liepājas. Raksta žanrs, kurā reprezentēts liepājnieks, galvenokārt ir ziņas, kurās stāstīts par dažādiem gan reģionāliem, gan valstiskiem sporta notikumiem. Tomēr dažos gadījumos publikācija veidota apraksta vai profilmateriāla žanrā, kurā vēstīts par kādu ievērojamu sportistu.

Rezumējot šo nodaļu, var secināt, ka laikraksts „Komunists” reprezentē liepājnieku kā sportistu un sporta atbalstītāju un tajā pašā laikā kopienas biedru. Liepājnieks sportists, galvenokārt, ir kādas sporta komandas, piemēram, basketbola, biedrs. Savukārt liepājnieki, kuri nav kļuvuši par ievērojamiem sportistiem, ir sporta atbalstītāji, kuri ir lepni par savu līdzpilsoņu sasniegumiem.

6.2.1.6. Ģimeniskā liepājnieka diskurss

Izanalizējot publikācijas ar KA palīdzību, noskaidroju, ka ģimeniskā liepājnieka loma liepājniekam piedēvēta 4% (no kopējā atlasīto publikāciju skaita) (sk. 6.9 att.,6.2.nod.). Savukārt 4% gadījumu liepājniekam piedēvētas ģimeniska cilvēka īpašības (no kopējā atlasīto publikāciju skaita) (sk. 6.5.att.,6.1.nod.)No DVA analīzei atlasītajiem rakstiem, ģimeniskā liepājnieka reprezentācija ir sastopama 3% publikāciju.

¹⁷⁶ [B.a.]. (1988., 23.septembris). Bet kā domājat jūs? *Komunists*.nr.181., 3.lpp.

¹⁷⁷ Gavrilovs, N. (1988., 18.marts). *Sports. Komunists*. nr. 54., 2.lpp.

Reprezentējot liepājnieku, viņam tiek piedēvētas tādas lomas kā tēvs, māte un bērns vai bērni. Ģimeniskajam liepājniekam piedēvētas tādas īpašības kā spēja rūpēties par ģimeni, spēja mīlēt savu ģimeni un atbildības izjūta pret bērniem. Avīzes reprezentācijā ģimenes galva ir tēvs, kurš ir atbildīgs par ģimenes materiālo stāvokli, savukārt mātes pārziņā ir mājas darbi. Tomēr par bērnu audzināšanu atbildīgi abi vecāki: „Ne mazāk svarīgas ir ģimenes atbildības izjūta par bērniem. Jārada vienīgais iespējamais kults, kurš var pastāvēt mūsu valstī, proti, ģimenes kults. Nav jēgas vainot augstākstāvošās instances un valsti, ja mēs paši neizpildīsim elementāru cilvēcisko pienākumu, savu vecāku pienākumu.”¹⁷⁸

Lielu lomu laikraksts piešķir daudzbērnu ģimeņu reprezentācijai. „Komunists” publicē ziņas par apbalvojumiem, kuros iekļauti dažādu sieviešu vārdi, kuras spējušas uzaudzināt daudzbērnu ģimeni. Kā piemēru var minēt rakstu, kurā stāstīts, ka ar Latvijas PSR Augstākās Padomes Prezidija dekrētu par bērnu audzināšanu apbalvotas daudzbērnu mātes.¹⁷⁹

Publikācijās tiek reprezentēta vecāku nozīmība bērnu audzināšanā. Proti, vecākiem ir jāaudzina savi bērni tā, lai viņi pabeigtu skolu ar labām sekmēm un nākotnē iegūtu labu darbu, kuru strādātu pašreizējai mērķu vadīti. Šajā kontekstā iespējams savilkt paralēles ar izglītotā liepājnieka un liepājnieka strādnieka reprezentāciju. „Komunists” arī bērnu audzināšanu saista ar izglītību un darbu, lai viņš uzaugtu par „paraugpilsoni”. Neskatoties uz to, ka laikraksts reprezentē bērnu audzināšanas tradīcijas, ģimenes dzīvē tiek reprezentēta arī mīlestība un cieņa. Par to liecina publikācija, kurā uzsvērts bērna nozīmīgums ģimenē: „[...] palīdz meitiņai, kura gan vēl no tēta rūpēm neko nesaprot, bet padara dienas nogali gaišu un mīļu.”¹⁸⁰

Ģimeniskā liepājnieka reprezentācija laikrakstā „Komunists” var iedalīt divās daļās (sk. 6.8.tab.). Pirmais apgalvojums reprezentē, ka bērni ir liepājnieku ģimenes vērtība (60% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases). Otrā sadaļa apgalvo, ka vecāki ir atbildīgi par bērna audzināšanu (40% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases).

6.8. tabula

Ģimeniskā liepājnieka reprezentācijas piemērs laikrakstā „Komunists” 1988.gadā

Nosaukšana	Apgalvojums	Argumentācija
Liepājnieks- ģimenes cilvēks	Bērni ir liepājnieku ģimenes vērtība	„Ģimene ir viena no svarīgākajām mūsu vērtībām, tā jāsargā un jāmīl.” ¹⁸¹
Liepājnieks- ģimenes cilvēks	Vecāki ir atbildīgi par bērnu audzināšanu	„Dodiet meitām un dēliem pūrā to pašu vajadzīgāko, audziniet viņus

¹⁷⁸ [B.a.]. (1988., 5.jūlijs). Ko domājam par konferenci. *Komunists*. nr.127., 1.lpp.

¹⁷⁹ [B.a.]. (1988., 3.novembris). Apbalvojumi. *Komunists*. nr.210., 2.lpp.

¹⁸⁰ Kūlis, M. (1988., 15.jūlijs). Mēs- jūsu bērni. *Komunists*. nr. 135., 2.lpp.

¹⁸¹ Turpat.

Kopumā ģimeniskā liepājnieka diskurss reprezentē liepājnieku kā gādīgu vecāku, kurš rūpējas par savu atvašu nākotni, skolojot un izglītojot viņus. Reprezentējot ģimenisko liepājnieku, netiek aizmirsts darbs un izglītība. Laikraksts reprezentē ideālo ģimenes dzīvi, kurā vecāki ir „paraugpilsoņi”, kuriem atliek laiks gan darbam, gan ģimenes dzīvei. Ideālajam pilsonim jākalpo par piemēru saviem bērniem. Vēsturniece D. Bleiere apgalvo, ka padomju ideoloģijā valdīja uzskats, ka bērni jāaudzina jau no pašas bērnības un pirmie bērnu skolotāji ir vecāki.¹⁸³

Rezumējot šo pētījuma sadaļu, visiem liepājnieku identitātes reprezentējošajiem pozitīvajiem diskursiem ir kopīgs „paraugpilsoņa” attēlojums. „Komunists” reprezentē ideālo liepājnieku kā strādīgu un izglītotu, tādu, kurš prot baudīt kultūru, kā arī atbalsta sportisku dzīvesveidu un rūpējas par savu ģimeni. Šie aspekti reprezentē viņu kā ievērojamu personu citu liepājnieku acīs. Laikraksts reprezentē liepājnieku kā padomju pilsoni, kuram piemīt visas iepriekšminētās īpašības un viņš atbalsta padomju varu. Tomēr jāsecina, ka laikrakstā manāmas Atmodas vēsmas, jo liepājnieks tiek reprezentēts arī kā LTF un Atmodas atbalstītājs.

6.2.2. Liepājnieka negatīvās identitātes diskurss

Iepriekš analizēju liepājnieka pozitīvās identitātes diskursu. Negatīvajai liepājnieka identitātei piedēvētas tādas īpašības, kā slinkums, neaudzinātība, izglītības un ētikas trūkums. Visbiežāk sliktajam pilsonim tiek reprezentētas problēmas ar uzvedību darbā un pārmērīgu alkohola lietošanu jeb laikrakstā dēvētu par „žūpību”: „Mūsu paaudze pārāk cietusi no nelaimes, ko tautā dēvē par „zaļo pūķi”, bet medicīnā- par alkoholismu. Cik daudz talantu, ģimeņu tas paguvjis pazudināt, cik daudz bērnu samaitā.”¹⁸⁴

Kopā no DVA atlasītajām 148 publikācijām pilsētnieka negatīvā identitāte reprezentēta 19 publikācijās. Tā reprezentēta ievērojami mazākā publikāciju skaitā, tas skaidrojams ar faktu, ka laikrakstā, neskatoties uz pārbūves laiku, Latvijā vēl valdīja padomju laika žurnālistikas prakses. Iespējamais skaidrojums varētu būt – mediji vēl nebija pilnībā noskaņojušies par labu atmodai. Tajā pašā laikā negatīvās identitātes reprezentāciju var uzskatīt par sava veida aicinājumu tapt par „paraugpilsoņiem”.

Lielākā daļa negatīvās liepājnieku identitātes reprezentējošās publikācijas veidota komentāra un uzrunas žanrā. Liepājnieka negatīvās īpašības retāk tiek reprezentētas

¹⁸² LKP LPK. (1988., 6.MARTS). Ar pirmo atmodu uz visu mūžu. *Komunists*. nr. 47., 1.lpp.

¹⁸³ Bleiere, D. (2012). *Eiropa Ārpus Eiropas... Dzīve Latvijas PSR*. 103. lpp.

¹⁸⁴ [B.a.]. (1988., 21.janvāris). Kāds „iesaiņojums” reibumam? *Komunists*. nr.14., 2.lpp.

publikācijās, kuras veidotas ziņu, apraksta, portreta un intervijas žanrā. No tā var secināt, ka negatīvā identitāte reprezentēta publikācijās, kuras ir pamācošas no komentētāja puses, bet tie nav konkrēti fakti.

Liepājniekam nosodāmas personas loma piedēvēta 6% gadījumu (no kopējā atlasīto publikāciju skaita) (sk. 6.9. att.,6.2.nod.).Kā nosodāma persona liepājnieks reprezentēts gadījumos, kad tiek pārkāptas kādas pieņemtās uzvedības normas. Savukārt slikta pilsoņa loma liepājniekam piedēvēta 7% gadījumu (no kopējā atlasīto publikāciju skaita) (sk. 6.5.att.,6.1.nod.).

Sliktā pilsoņa identitātes reprezentāciju iespējams dalīt divās daļās. Reprezentējošie diskursi ir: 1. liepājniekam piemītošās sociālās problēmas, piemēram, alkoholisms un ētikas normu neievērošana. 2. liepājnieks- nekvalitatīvs strādnieks. Turpmākajās nodaļās apskatīšu negatīvās identitātes diskursus.

6.2.2.1. Liepājniekam piemītošo sociālo problēmu diskurss

No DVA atlasītajiem rakstiem, kuros reprezentēta negatīvā liepājnieka identitāte, piemītošo sociālo problēmu reprezentācija tika novērota 74 % gadījumu. No DVA analīzei atlasītajiem rakstiem, liepājnieka sociālo problēmu reprezentācija ir sastopama 9 % publikāciju.

Liepājniekam piemītošo sociālo problēmu reprezentācijā tiek izmantoti sociālo problēmu nosaucoši vārdi, piemēram, žūpība, sliņķis, nekaunība: „Cilvēks, kas novedis sevi līdz lopiskam stāvoklim, bez šaubām, pazemo sevi. Te jau ir tā nelaime.”¹⁸⁵

Laikraksts liepājnieka sociālās problēmas reprezentē kā neuzmanīga pilsoņa problēmas, kuras radušās dažādu iemeslu dēļ, piemēram, nepareiza audzināšana, ētisko normu trūkums un nevīžība. Negatīvo liepājnieka identitāti rada tieši sociālās problēmas, jo tās neiekļaujas vispārpieņemtajās sabiedrības normās: „Ar nožēlu jāatzīst, ka dažādu apzinātu un neapzinātu kļūdu rezultātā no inteliģences [...] esam attālinājušies. Drausmīga visatļautība, klaja svētuma, grēka jēdziena ignorēšana un nicināšana novedusi pie zādzībām, rupjas lamāšanās [...]”¹⁸⁶ Šis citāts nosoda cilvēku visatļautību, liepājnieku neiekļaušanos vispārīgās sabiedrībā pieņemtajās normās un darbošanos pretēji „paraugpilsoņa” principiem.

Kā galvenā sociālā problēma laikrakstā reprezentēts alkoholisms. Tas tiek dēvēts tādos vārdos kā „zaļais pūķis”, „žūpība” un „dzērāju slāpes”. „Komunists” reprezentē alkohola postošo ietekmi uz liepājnieku dzīvi, stāstot, ka galvenais ir atgriezt cilvēku normālajās

¹⁸⁵ [B. a.] (1988., 18.marts). Bāzt visus vienā maisā. *Komunisti*. nr.54., 2.lpp.

¹⁸⁶ Jaunzems, G. (1988., 14.maijs). Izeja tikai viena. *Komunisti*. nr.91., 2.lpp.

sliedēs jeb izārstēt no alkoholisma.¹⁸⁷ Laikraksts reprezentē, ka problēma ar alkoholu rodas, jo liepājnieks pieļauj visatļautību savā uzvedībā. Tikai nevienā no publikācijām netiek runāts par to, kas varētu būt iemesls alkoholismam. To iespējams skaidrot ar faktu, ka, visticamāk, laikraksts 1988. gadā vēl joprojām darbojas padomju režīmā un kā jau iepriekšminēts, nenoniecina dzīvi padomju Latvijā. Tādēļ publikācijās netiek runāts par problēmu cēloni, bet tiek pārmests tiem liepājniekiem, kuri ar šo problēmu saskaras.

Bez alkoholisma laikraksts reprezentē tādas sociālās problēmas kā vienaldzība, neuzmanība un ētikas trūkums: „Neaudzinātība, kultūras trūkums, bet reizēm par visprastākā nekaunība nekad vēl nav maksājusi tik dārgi, kā mūsu dienās.”¹⁸⁸ Iepriekšējās nodaļās tika apskatīta ģimeniskā liepājnieka reprezentācija, kas apgalvo, ka ģimene ir liepājnieka vērtība. Arī slikta attieksme pret bērniem ir negatīvās identitātes reprezentācija. Vienā no publikācijām stāstīts, pirmkārt, par to, ka vecāki mēdz būt bezatbildīgi un atstāj savas atvases bērnu namos, otrkārt, ka problēma ir tā, ka alkoholiķu ģimenēs dzimst slimi bērni.¹⁸⁹ Tas aizved atpakaļ pie tēmas par alkohola problēmām, kas arī ir viena no reprezentētajām negatīvajām liepājnieka iezīmēm.

Liepājniekam piemītošo sociālo problēmu reprezentācija laikrakstā „Komunists” var iedalīt trijās daļās (sk. 6.9.tab.). Pirmais apgalvojums reprezentē, ka liepājniekam ir problēmas ar alkoholu (36% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases). Otrā sadaļa apgalvo, ka viņam piemīt tādas īpašības kā vienaldzība un neuzmanība (50% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases). Trešais apgalvojums paredz, ka liepājnieks ir bezatbildīgs attiecībā pret bērnu audzināšanu (14% no DVA apakšdiskursa publikāciju izlases).

6.9. tabula

Liepājniekam piemītošo sociālo problēmu reprezentācijas piemērs laikrakstā „Komunists” 1988.gadā

Nosaukšana	Apgalvojums	Argumentācija
Liepājniekam piemīt sociālās problēmas	Liepājniekam ir problēmas ar alkoholu	„Jau sācies trešais gads, kopš mūsu valstī izvērsusies cīņa pret žūpību. Tagad piedzērušos uz ielām redz reti. Taču tas nebūt neliecina par to, ka žūpība pilsētā samazinās. Dzer joprojām daudz.” ¹⁹⁰
Liepājniekam piemīt sociālās problēmas	Liepājnieks ir vienaldzīgs, neuzmanīgs un neievēro ētikas normas	„Vienaldzība mūsu trauksmainajā gadsimtā ir pavisam pierasta parādība. Un šo parādību mēs sastopam ik dienas visdažādākajās izpausmes formās.” ¹⁹¹

¹⁸⁷ Bergs, E. (1988., 25.maijs). Sapņi, kur jūsu saldme? *Komunists*. nr. 99., 2.lpp.

¹⁸⁸ Zellis, I. (1988., 17.maijs). Kā vējš skrien, kā miets atduras. *Komunists*. nr.93., 3.lpp.

¹⁸⁹ Pujēna, S. (1988., 5.marts). Četrdesmit minūtes bērnu audzināšanā. *Komunists*. nr.46., 3.lpp.

¹⁹⁰ Bolotina, Ņ. (1988., 14.janvāris). No diēkdienības līdz žūpībai. *Komunists*. nr.9., 2.lpp.

¹⁹¹ Karlsona, V. (1988., 15.janvāris). Neņemsim rītdien vienaldzību līdz. *Komunists*. nr.10., 3.lpp.

Nosaukšana	Apgalvojums	Argumentācija
Liepājniekam piemīt sociālās problēmas	Liepājnieku bezatbildība pret bērnu audzināšanu	„Tad kādēļ tik vieglprātīgi izturaties pret saviem bērniem? Neloloju ilūzijas, ka pēc katra raksta tiks likvidētas visas kļūdas, ko vecāki pieļauj savā rīcībā, audzinot bērnus, vienīgi gribētos, lai šo kļūdu būtu pēc iespējas mazāk.” ¹⁹²

Kā iepriekš tika minēts, galvenokārt liepājnieka sociālās problēmas reprezentētas komentāra žanrā. Dažos gadījumos raksti veidoti ziņu žanrā, stāstot, piemēram, par neuzmanīgu autovadītāju, kurš izraisījis avāriju. Tomēr arī šīs publikācijas ir lielā mērā komentējošas un neobjektīvas.

Neideālam pilsonim laikraksts piedēvē vienaldzības lomu arī alkohola pārmērīgā lietošanā, jo tiek uzsvērts, ja cilvēks neseko sabiedrībā pieņemtām normām, tad viņam ir vienaldzīga pārējās sabiedrības attieksme. Visi šie apgalvojumi savā ziņā pārklājās, veidojot vienu negatīvo identitātes reprezentāciju jeb sociālo problēmu reprezentāciju.

6.2.2.2. Liepājnieka- nekvalitatīvā strādnieka diskurss

Laikraksts reprezentē, ka viena no galvenajām vērtībām ir darbs (sk. 6.9. att., 6.1. nod.). Pētījumā tika noskaidrots, ka „paraugpilsonim” tiek piedēvētas īpašības, kuras padara viņu par profesionālu, kvalitatīvu un cienījamu, pašreizējā strādnieku. Tomēr viens no negatīvajiem laikraksta reprezentācijas diskursiem ir tieši liepājnieka kā nekvalitatīva strādnieka reprezentācija. Laikrakstā tas ir pretēji vērst diskurss, kurš kārtējo reizi apstiprina reprezentēto darba nozīmīgumu liepājnieka dzīvē.

No DVA atlasītajiem rakstiem, kuros reprezentēta negatīvā liepājnieka identitāte, nekvalitatīvā strādnieka reprezentācija tika novērota 26% gadījumu. Savukārt no DVA analīzei atlasītajiem rakstiem liepājnieka- nekvalitatīvā strādnieka reprezentācija ir sastopama 3% publikāciju.

Nekvalitatīvam strādniekam tiek piedēvētas tādas īpašības kā slinkums, vienaldzība un bezatbildība: „Bet Reinbergam liekas, ka viss pārāk lēnu vēl virzās uz priekšu. Ko lai dara, ja ne visi un ne visur mainījuši darba stilu un iemīļojuši saukli „Kaut nu tikai nepārstrādātos!”, ka grūti atrast amatnieku, kurš strādātu, nevis „halturētu”. ”¹⁹³ Šī publikācija liecina par pilnīgi pretēju liepājnieka- strādnieka reprezentāciju. „Komunistā” nekvalitatīvs strādnieks tiek reprezentēts kā slinķis, kurš nespēj izpildīt darba termiņus, uz darbu iet tikai dēļ peļņas, neuzskatot darbu par vienu no galvenajām vērtībām.

¹⁹² Jaunzems, O. (1988., 20.janvāris). Par fizikas likumu, ratiņiem un bērnu veselību. *Komunisti*. nr.13., 3.lpp.

¹⁹³ Pujēna, S. (1988., 7.janvāris). Kur direktors? Uz jumta! *Komunisti*. nr.4., 3.lpp.

Liepājniekam – nekvalitatīva strādnieka reprezentāciju laikrakstā „Komunists” var iedalīt trijās daļās (sk. 6.10.tab.). Pirmais apgalvojums reprezentē, ka liepājnieks ir slinks strādnieks, kurš slikti pilda savus pienākumus (71%). Savukārt otrais apgalvojums reprezentē, ka strādnieks strādā tikai, lai saņemtu algu, tādā veidā, meklējot darbā pašlabumu (29%).

6.10. tabula

Liepājnieka- nekvalitatīvā strādnieka reprezentācijas piemērs laikrakstā „Komunists” 1988.gadā

Nosaukšana	Apgalvojums	Argumentācija
Liepājnieks- strādnieks nekvalitatīvs	Slinks strādnieks, kurš slikti pilda savus pienākumus	„Ar dzērāju ir vieglāk, dzērāju var atlaist; ko iesāk ar sliņķi? Sliņķis ir gudrs, sliņķis zina savas tiesības un nekad nepastrādājas. Un sliņķi nevienam nedod pāraudzināšanai.” ¹⁹⁴
Liepājnieks- strādnieks nekvalitatīvs	Strādnieks strādā tikai, lai saņemtu algu, meklē darbā pašlabumu	„Žēl, ka vēl ir tādu darbinieku, kuri strādā tikai, lai saņemtu algu. Manuprāt, no darba ir jāgūst prieks un lepnums.” ¹⁹⁵

Avīze liepājnieku- nekvalitatīvo strādnieku reprezentē kā „neideālo” jeb slikto pilsoni, uzsverot nepareizu rīcību, kura nav attaisnojama, jo darbs ir viena no svarīgākajām liepājnieka dzīves nodarbēm. „Komunists” reprezentē, ka liepājnieks nedrīkst būt slinks un neprofesionāls. Kā arī strādniekam jāstrādā ne tikai, lai saņemtu atlīdzību, bet arī, lai pildītu padomju pilsoņa pienākumu.

No KA atlasītajām 222 publikācijām negatīvo liepājnieku reprezentē 12% publikāciju (sk.2.pielikumu). Tas apstiprina, ka biežāk (88%) sastopama ir pozitīvā liepājnieka reprezentācija. Pozitīvā liepājnieka reprezentācija attēlo sabiedrībā pastāvošās vērtības. Savukārt negatīvā liepājnieka reprezentācija kalpo par pamācību Liepājas iedzīvotājiem, lai kļūtu par „paraugpilsoņiem”.

¹⁹⁴ Alksne, S. (1988., 5.janvāris). Kā to dzīvi vajag dzīvot. *Komunists*. nr.2., 3.lpp.

¹⁹⁵ Kleins, A. (1988., 12.marts). Gavilēt vēl agri. *Komunists*. nr.50., 1.lpp.

SECINĀJUMI

Mana bakalaura darba mērķis ir izpētīt, kā tiek reprezentēta liepājnieka identitāte laikrakstā «Komunists» 1988.gadā. Tas tika sasniegts. Pētījuma gaitā tika izanalizēti 104 „Komunists” numuri. Ar KA palīdzību izvēlējos 222 publikācijas, kurās reprezentēta liepājnieka identitāte. Ar DVA analizēju 148 publikācijas no KA izlases.

Šajā nodaļā izklāstīšu svarīgākos pētījuma rezultātus:

1. Liepājnieka identitātes reprezentācija veidojas divos pretēji vērstos diskursos- pozitīvajā un negatīvajā.
2. Laikraksts reprezentē divas pretējas identitātes, viena no tām ir padomju pilsoņa identitāte, savukārt otra – Atmosdas atbalstītāja identitāte, abas ir pozitīvi reprezentētas.
3. Kopā tās reprezentē liepājnieku, kurš dzīvo, balstoties uz padomju ideoloģijas vērtībām, dažreiz tās pārkāpj, par ko tiek nosodīts. Vienlaikus viņš arī atbalsta tautas atmodu.
4. Avīze liepājnieka identitāti reprezentē: liepājnieka- strādnieka un kopiena biedra, izglītotā un kultūras cienītāja/ veidotāja, padomju pilsoņa, Atmosdas atbalstītāja, sportista un sporta atbalstītāja, ģimeniskā cilvēka, sociālo problēmu un nekvalitatīvā strādnieka diskursos.
5. Neskatoties uz to, ka lielākā daļu pētījumu rezultātu piešķir liepājniekam īpašības, kuras raksturo ideālo padomju pilsoni, liepājnieks tiek reprezentēts arī kā Atmosdas atbalstītājs. Par to liecina, piemēram, publikācijas, kuras reprezentē liepājnieka atbalstu LTF. Šis rezultāts liek domāt, ka laikraksts „Komunists” atrodas pārmaiņu posmā, nespējot nosliekties par labu vienai vai otrai identitātei.
6. Padomju ideoloģijai ir raksturīga pozitīvo īpašību atainošana medijos, tādēļ visticamāk, arī negatīvā liepājnieka reprezentācija ir iekļauta avīzes saturā, lai kalpotu kā mācība tiem, kuri neatbilst padomju pilsoņa ideālam. Visbiežāk negatīvajā liepājnieka reprezentācijā liela loma ir tieši raksta autoram, kurš izsaka savu viedokli par konkrēto tēmu.
7. Liepājnieka identitātes reprezentācijā svarīgāko lomu ieņem liepājnieka- strādnieka un kopienas biedra reprezentācija, kas raksturo liepājnieku kā strādīgu, uzticamu un rūpīgu darbinieku, kurš strādā kolektīva interesēs un darbu vērtē kā vienu no dzīves primārajām vērtībām.
8. Izglītotā liepājnieka identitātes diskurss reprezentē liepājnieku kā gudru un uz izglītību virzītu cilvēku, kura motivācija ir mācīties, lai sasniegtu izcilus rezultātus darbā. Liepājnieka- kultūras cienītāja/ veidotāja identitāte reprezentē cilvēku kā radošu un

- talantīgu personību, kura tendēta uz kultūras baudīšanu vai radīšanu. Tādā veidā laikraksts reprezentē kopienas izjūtu kultūras baudītāju starpā.
9. Liepājnieka- padomju pilsoņa identitātes diskurss reprezentē liepājnieku kā padomju varas atbalstītāju, kurš seko tās idejām, vērtībām un normām.
 10. Liepājnieka- Atmodas atbalstītāja identitātes diskurss reprezentē liepājnieku kā uz Latvijas nākotni mērķētu cilvēku, kurš atbalsta Latvijas Tautas frontes idejas un ir noskaņots tautas atmodai.
 11. Liepājnieka- sportista un sporta atbalstītāja identitāte reprezentē liepājnieku kā sportiska dzīvesveida piekritēju, kas atbalsta ievērojamus sportistus, kuri nākuši no Liepājas.
 12. Ģimeniskajam liepājniekam piedēvētas tādas īpašības kā spēja rūpēties un mīlēt savu ģimeni, kā arī atbildības izjūta pret bērniem. Laikraksts reprezentē, ka liela nozīme ir bērnu izglītošanai.
 13. Negatīvās identitātes diskurss reprezentē, ka liepājniekam piemīt vairākas sociālās problēmas- alkoholisms, kārtības normu pārkāpumi, slikta bērnu audzināšana.
 14. Savukārt liepājnieka- nekvalitatīvā strādnieka identitātes diskurss reprezentē liepājnieku kā slinku, vienaldzīgu un bezatbildīgu cilvēku, kurš strādā sevis, ne kolektīva labā. Šie raksti kalpo par sava veida pamācību, lai Liepājas iedzīvotāji mācītos ievērot ētikas, uzvedības normas un vērtības.

Pētījums „Liepājnieka identitātes reprezentācijas laikrakstā „Komunists” 1988.gadā” skaidro, kā šis reģionālais laikraksts reprezentē liepājnieka identitāti pozitīvo un negatīvo diskursu ietvaros. Pēc pētījuma rezultātiem var secināt, ka laikrakstā jau 1988.gada otrajā pusē jūtamas Atmodas iezīmes, bet tajā pašā laikā joprojām tiek reprezentēta pretēja- PSRS lojāla pilsoņa identitāte.

Darba gaitā esmu iepazinusies ar reprezentācijas, identitātes un ideoloģijas teorijām. Aplūkoju arī 1988.gada vēsturisko fonu, tādā veidā gūstot priekšstatu par kontekstu. Esmu sasniegusi savu izvirzīto darba mērķi-noskaidroju, kā laikraksts „Komunists” 1988.gadā reprezentē liepājnieka identitāti. Kopumā esmu sev radījusi interesi par mediju vēsturi laikā, kad pārmaiņas skāra dažādas sfēras un padomju vara lēnām zaudēja savas pozīcijas. Darbu var uzskatīt par pienesumu komunikācijas laukumam, jo tas raksturo, kā mainās un svārstās laikrakstā reprezentētā vienas pilsētas – Liepājas – iedzīvotāja identitātes reprezentācija pārmaiņu laikā.

Pētījumu varētu attīstīt, izvēršot to plašāku, palielinot pētāmo laika posmu, jo 1988.gads ir tikai Atmodas sākums. Tādējādi varētu noskaidrot, kā mainījās identitātes

reprezentācija, piemēram, līdz 1991.gadam, kad Latvija atguva neatkarību, un, kā šī identitāte tiek reprezentēta pēc 1991.gada, kad Atmodas gars lēnām zūd un mainās mediju loma. Tāpat būtu interesanti un vērtīgi salīdzināt, kādu pilsētas iedzīvotāja identitāti šajā pētījuma posmā reprezentēja citi reģionālie laikraksti.

IZMANTOTIE AVOTI UN LITERATŪRA

AVOTI

Laikraksts „Komunists”, 1988.gads (janvāris, marts, maijs, jūlijs, septembris, novembris).

No 222 pētījuma analizētajām publikācijām pētījuma rezultātu izklāsta daļā esmu atsaukusies uz:

1. [B.a.]. (1988., 1.janvāris). Dārgie, liepājnieki! *Komunists*. nr.1., 1.lpp.
2. [B.a.]. (1988., 21.janvāris). Kāds „iesaiņojums” reibumam? *Komunists*. nr.14., 2.lpp.
3. [B.a.]. (1988., 23.janvāris). Jaunas realitātes jeb par to, kā strādnieku kolektīvs ietekmēja lēmumu par uzņemšanu partijā. *Komunists*. nr.16., 1.lpp.
4. [B.a.]. (1988., 27.janvāris). Apbalvojumi. *Komunists*. nr.18., 1.lpp.
5. [B.a.]. (1988., 1.marts). Optimistiskā atvadīšanās. *Komunists*. nr. 42., 3.lpp.
6. [B.a.]. (1988., 18.marts). Bez rekonstrukcijas neiztikt. *Komunists*. nr.54., 1.lpp.
7. [B.a.]. (1988., 18.marts). Bāzt visus vienā maisā. *Komunists*. nr.54., 2.lpp.
8. [B.a.]. (1988., 11.maijs). Apbalvojumi. *Komunists*. nr.89., 1.lpp.
9. [B.a.]. (1988., 2.jūlijs). Mēs– jūsu bērni. *Komunists*. nr.126., 3.lpp.
10. [B.a.]. (1988., 5.jūlijs). Ko domājam par konferenci. *Komunists*. nr. 127., 1.lpp.
11. [B.a.]. (1988., 21.jūlijs). 1940.gads Liepājā. *Komunists*. nr. 139., 1.lpp.
12. [B.a.]. (1988., 21.jūlijs). Mūžos, lai dzīvo! *Komunists*. nr.139., 3.lpp.
13. [B.a.]. (1988., 1.septembris). Diploms par glītumu. *Komunists*. nr.167. 1.lpp.
14. [B.a.]. (1988., 16.septembris). Apbalvojumi. *Komunists*. nr.177., 1.lpp.
15. [B.a.]. (1988., 23.septembris). Bet kā domājat jūs? *Komunists*. nr.181., 3.lpp.
16. [B.a.]. (1988., 3.novembris). Apbalvojumi. *Komunists*. nr.210., 2.lpp.
17. Alksne, S. (1988., 5.janvāris). Kā to dzīvi vajag dzīvot. *Komunists*. nr.2., 3.lpp.
18. Arnis, F. (1988., 27.septembris). Kas viņš bija? *Komunists*. nr.185., 2.lpp.
19. Bans, V. (1988., 1.jūlijs). Konkrēto darbu laiks. *Komunists*. nr.125., 1.lpp.
20. Bergs, E. (1988., 25.maijs). Sapņi, kur jūsu saldme? *Komunists*. nr. 99., 2.lpp.
21. Bergs, E. (1988., 7.jūlijs). Kredo jeb šis tas par principiem. *Komunists*. nr.129., 2.lpp.
22. Bolotina, Ņ. (1988., 14.janvāris). No dīkdienības līdz žūpībai. *Komunists*. nr.9., 2.lpp.
23. Bolotina, Ņ. (1988., 28.janvāris). Labs atspēriens darbam. *Komunists*. nr.19., 2.lpp.
24. Brancis, I. (1988., 14.janvāris). Ne tikai romantika. *Komunists*. nr.8/9., 2.lpp.
25. Brancis I. (1988., 25.marts). Nerakstītais likums. *Komunists*. nr.59. 2.lpp.
26. Cerņina, I. (1988., 21.janvāris). Neatdot pozīcijas. *Komunists*. nr.14., 2.lpp.
27. Dardedze, D. (1988., 12.maijs). Gribas ticēt. *Komunists*. nr.91., 2.lpp.
28. Gabaliņš, R. (1988., 27.janvāris). Deficīts. *Komunists*. nr.18., 2.lpp.
29. Gabranovs, V. (1988., 16.novembris). „Es lepojos, ka mana skolotāja...”. *Komunists*. nr.218. 3.lpp.
30. Gavrilovs, N. (1988., 18.marts). Sports. *Komunists*. nr. 54., 2.lpp.
31. Gūtmanis, O. (1988., 17.marts). Pamats cerībām. *Komunists*. nr.53., 3.lpp.
32. Imbovica, I. (1988., 4.maijs). Recepte – godīgs darbs. *Komunists*. nr.88., 2.lpp.
33. Jaunzems, G. (1988., 14.maijs). Izeja tikai viena. *Komunists*. nr.91., 2.lpp.
34. Jaunzems, O. (1988., 20.janvāris). Par fizikas likumu, ratiņiem un bērnu veselību. *Komunists*. nr.13., 3.lpp.
35. Judina, V. (1988., 29.jūlijs). Bērni atklāj mākslas pasauli. *Komunists*. nr.142., 3.lpp.
36. Jurenko, A. (1988., 20.janvāris). Ja katrs savā vietā. *Komunists*. nr.12., 2.lpp.
37. Kalēja E. (1988., 4.marts). Pienākuma cilvēks. *Komunists*. nr. 45., 1.lpp.
38. Karlsons, V. (1988., 15.janvāris). Neņemsim rītdien vienaldzību līdz. *Komunists*. nr.10., 3.lpp.
39. Kičigins, P. (1988., 6.janvāris). Komunists ir īpašs cilvēks. *Komunists*. nr. 3., 2.lpp.

40. Kleins, A., (1988., 12.janvāris). Rasma rosmei neapsīkt. *Komunists*. nr.7., 3.lpp
41. Kleins, A. (1988., 12.marts). Gavilēt vēl agri. *Komunists*. nr.50., 1.lpp.
42. Kļaviņš, A. (1988., 8.maijs). Mākslas dienu izskaņā. *Komunists*. nr.89., 3.lpp.
43. Kūlis, E., (1988., 14.maijs). Deju laiks. *Komunists*. nr.93., 3.lpp.
44. Kūlis, E. (1988., 21.septembris). Zem ausekļa zīmes. *Komunists*. nr. 179., 3.lpp.
45. Kūlis, M. (1988., 15.jūlijs). Mēs- jūsu bērni. *Komunists*. nr. 135., 2.lpp.
46. Leine, L. (1988., 19.maijs). Nagla jādzen līdz galam. *Komunists*. nr.95., 1.lpp.
47. Leine, L. (1988., 28.maijs). Esmu atdevis sevi visu. *Komunists*. nr. 102., 2.lpp.
48. Leine, L. (1988., 28.jūlijs). Sasniegt būtisko. *Komunists*. nr.142., 3.lpp.
49. Leine, L. (1988., 8.septembris). Pirmie soļi. *Komunists*.nr.171., 1.lpp.
50. Leine, L. (1988., 9.septembris). *Pirmie soļi*. *Komunists*. nr. 172., 1.lpp.
51. LKP LPK. (1988., 6.MARTS). Ar pirmo atmodu uz visu mūžu. *Komunists*. nr. 47., 1.lpp.
52. Meistere,D. (1988., 16.septembris). Ar desmit kilogramiem plecos. *Komunists*. nr.177., 1.lpp.
53. Meņģe, M. (1988., 26.marts). Viss sākas bērībā. *Komunists*. nr. 60., 2.lpp.
54. Mikuļska, D. (1988., 13.jūlijs). Mēs strādājam! *Komunists*. nr.133., 3.lpp.
55. Palamarčuks, V. (1988., 5.jūlijs). Palīdz radīt komfortu. *Komunists*. nr.5., 1.lpp.
56. Pastore, K. (1988., 26.novembris). Cilvēks ar jaunrades dzirksti. *Komunists*. nr.226., 2.lpp.
57. Protčenko, A. (1988., 10.marts). Neatstājot uguns līniju. *Komunists*. nr. 48., 2.lpp.
58. Pujēna, S.(1988., 5.janvāris). Skolotāji skolēnu brīvdienās. *Komunists*. nr.5., 2.lpp.
59. Pujēna, S. (1988., 7.janvāris). Kur direktors? Uz jumta! *Komunists*. nr.4., 3.lpp.
60. Pujēna, S. (1988., 5.marts). Četrdesmit minūtes bērnu audzināšanā. *Komunists*. nr.46., 3.lpp.
61. Pujēna, S. (1988., 8.septembris). Garīgo līdzsvaru saglabāt. *Komunists*. nr.171., 1.lpp.
62. Pujēna, S. (1988., 30.septembris). *Lāčplēša otrā atgriešanās*. *Komunists*. nr.207., 3.lpp.
63. Purs J. (1988., 8.janvāris). [B.v.]. *Komunists*. nr.5. 1.lpp.
64. Rjabkova, G. (1988., 9.janvāris). Lai izsmaržo dvēsele. *Komunists*. nr.6., 1.lpp.
65. Rubīns, R. (1988., 15.marts). Zenta Mauriņa Liepājā. *Komunists*. nr.51., 3.lpp.
66. Sarma, S. (1988., 6.janvāris). Komjaunatnes stipendiāts. *Komunists*. nr.3., 1.lpp.
67. Sarma, S. (1988., 13.septembris). Uz redzēšanos dzejas dienas. *Komunists*. nr.173., 1.lpp.
68. Sarma, S. (1988., 15.novembris). „Nīca` 88”. *Komunists*. nr.213. 1.lpp.
69. Saulīte, M. (1988., 17.novembris). Atbalstot LTF. *Komunists*. nr. 219., 3.lpp.
70. Sieksta, Ē. (1988., 15.septembris). *LTF pamati ielikti*. *Komunists*. nr.176., 2.lpp.
71. S.P.(1988., 16.marts). Kas palīdzēs „Atlantam”? *Komunists*. nr.52., 3.lpp.
72. Vecvagare A. (1988., 15.janvāris). Darbs teic darītāju. *Komunists*. nr.10., 1.lpp.
73. Vecvagare, A. (1988., 14.septembris). Brigadiere. *Komunists*. nr.173. 2.lpp.
74. Vija, L.(1988., 23.jūlijs). Republikas gadadienā. *Komunists*. nr.140., 1.lpp.
75. Virga, I. (1988., 1.jūlijs). Gribi būt jūrnieks? *Komunists*. nr.125. 4.lpp
76. Vlasova, V. (1988., 6.janvāris). Ideāls– daudzpusīgi attīstīts cilvēks. *Komunists*. nr.3., 3.lpp.
77. Zellis, I. (1988., 17.maijs). Kā vējš skrien, kā miets atduras. *Komunists*. nr.93., 3.lpp.
78. Zeme, L. (1988., 3.novembris). *Liepājnieku ērtībām un LTF atbalstam*. *Komunists*. 210., 3.lpp.

LITERATŪRAS SARAKSTS

1. Anderson, B. (2006). *Imagined Communities*. New York: Verso.
2. Ball, T., Dagger, R., Christian, W., Campbell, C. (2010). *Political Ideologies and the Democratic Ideal*. Toronto: Pearson.
3. Barikadopēdijas fonds. (2012). *Latvijas Tautas fronteī–25*. Skatīts 16.03.16 [http://www.barikadopedija.lv/raksti/Latvijas Tautas fronteī \(LTF\) %E2%80%9425](http://www.barikadopedija.lv/raksti/Latvijas_Tautas_frontei_(LTF)_%E2%80%9425)
4. Berger, A. A. (1998). *Media Research Techniques. 2nd ed.* Thousand Oaks: Sage Publications.
5. Bertrand, I., Hughes, P. (2005). *Media Research Methods*. Houndmills: Palgrave Macmillan.
6. Bleiere, D. (2012). *Eiropa Ārpus Eiropas... Dzīve Latvijas PSR*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds.
7. Blūzma, V., Celle, O., Jundzis, T., u.c. (1998). *Latvijas valsts atjaunošana, 1986.-1993*. Rīga: LU žurnāla „Latvijas Vēstures” fonds.
8. Brikše, I. (2005). Publiskās sfēras demokratizācijas iespējas: Perestroikas un glasnostj aspekts Latvijā (1985–1990). Grām.: Brikše, I. (red.). Latvijas Universitātes raksti. 683.sēj.: Komunikācija. Kultūras un vēstures diskurss. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 192.–209. lpp.
9. Burke, P., J., Stets, J., E. (2009). *Identity Theory*. Oxford: Oxford University Press.
10. Croteau, D., Hoynes, W. (2000). *Media Society: Industries, Images, and Audience*. California: Thousand Oaks.
11. Dickerson, A. B. (2004). *Kant on Representation and Objectivity*. Cambridge: Cambridge university press.
12. Dijk, T., A. (2008). *Discourse and Power*. New York: Palgrave Macmillan.
13. Dijk, T.,A. (2000). *Ideology: A Multidisciplinary Approach*. London: SAGE Publications.
14. Erikson,E.,H. (1968). *Identity, Youth and Crisis*. New York: Norton Company.
15. Evans,J., Nixon,S. (2003/1997). *Representation: Cultural Representation and Signifying Practices*. London: SAGE Publications.
16. Funk. M., (2012). Imagine commodities? Analyzing Local Identity and Place in American Community Newspaper Website Banners. *New Media & Society*. Vol 15(4): 574–595.
17. Hall, S. (2003/1997). *Representation: Cultural Representation and Signifying Practices*. London: SAGE Publications.

18. Hamer, M. (2006). Trading on Trust: news agencies, local journalism and local media. In: Franklin, B. (ed.). *Local Journalism and Local Media. Making the Local News*. Canada:Routledge.
19. Hinton, P. R. (2000). *Hinten Stereotypes, Cognition and Culture*. East Sussex: Psychology Press.
20. Johannses, L., Norgaard, O., (1999). *The Baltic States afetr Independence. Second Edition*. Great Britain: Edward Elgar Publishing.
21. Krippendorff, K. (2004). *Content Analysis: An Introduction To Its Methodology. 2nd ed.* Thousand Oaks: SAGE Publicitions.
22. Lacey, N.(1998/2009). *Image and Representation. Key Concepts in Media Studies*. London: Routledge.
23. Ločmele, K. (2010). Darbs – Oktobrēnu Noteikums un Cilvēciska Vērtība Žurnālā “Zīlīte” (1958. gada augusts – 1963. gada augusts). Grām: O. Proskurova (atb. red.) *Laiku Atšalkas: Žurnālistika, Kino, Politika*. Rīga: Latvijas Universitātes Sociālo un politisko pētījumu institūts.11.–26.lpp.
24. Luckmann, T., Berger, L. P. (1967). *The Social Construction of Reality: A Treatise in the Sociology of Knowledge*. New York: Anchor Books.
25. Lūsēns, E., (2005). *Liepāja laikmetu dzirnavās*. Liepāja: Kurzemes Vārds.
26. Meyes, M., (ed.). *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage Publications.
27. Morley, D., Robins, K. (1995). *Spaces and Identity*. London: Routledge.
28. Moscovici, S. (1984). *The Phenomenon of Social Representations*. Cambridge: Cambridge University Press.
29. Neuendorf, A. K. (2002). *The Content Analysis Guidebook*. Thousand Oaks: SAGE Publications.
30. Paasi, A., (2003). Region and Place: Refional identity in question. *Progress in Human Geography*. Vol 27(4): 475–485.
31. Remess, A., (2011). *Liepājā, Pasta ielas namiņā*. Liepāja: Kurzemes Vārds.
32. Rodriguez, M., (2011). Comunities, Cultural Identity, and the News. In: Lowrey, W., Gade, P.,J. (ed.). *Changing the News: The Forces Shaping Jpurnalism in Uncertain Times*. NY: Rotuledge.
33. Smith, D., Wistrich, E., (2007). *Regional Identity & Diverity in Europe*. London: Federal Trust.
34. Strelitz, L., N. (2002). Media Consumption and Identity Formation: The Case of the ‘Homeland’ Viewers. *Media Culture & Society*. 24 (4): 459–480.
35. Škapars, J. (1998). *Latvijas Tautas fronte*. Rīga: Jāņa sēta.

36. Tajfel, H., Turner, J. C. (1982). *Social Identity and Intergroup Relations*. Cambridge: Cambridge University Press.
37. Titsler, S. [etc.]. (2007/2000). *Methods of text and discourse analysis*. Los Angeles; London; New Delhi; Singapore: SAGE Publications. P. 146.
38. Wodak, R. (1999). *The Discursive Construction of National Identity*. London: Routledge.
39. Wodak, R., Reisigl, M. (2009). The Discourse-Historical Approach. In: Wodak, R., Meyes, M., (ed.). *Methods of Critical Discourse Analysis*. London: Sage Publications
40. Webb, J. (2009). *Understanding Representation*. London: SAGE Publications.
41. Zelče, V., (2005). Vēsture perestroikas redakcijā un Latvijas okupācijas jēdziens: 1988.gads. Grām.: Brikše, I. (galv. red.). *Latvijas Universitātes raksti: 683. sēj.: Komunikācija*. Rīga: LU Akadēmiskais apgāds. 248.–269.lpp.

PIELIKUMI

1. Raksta atrašanās vieta laikrakstā

- a) Pirmā lapaspuse;
- b) Otrā lapaspuse;
- c) Trešā lapaspuse;
- d) Ceturtā lapaspuse.

2. Raksta garums

- a) Mazāk kā $\frac{1}{4}$ no lapas (neiskaitot);
- b) Aptuveni $\frac{1}{4}$ no lapas;
- c) Aptuveni $\frac{1}{2}$ no lapas;
- d) $\frac{1}{2}$ - 1 lappuse (neieskaitot);
- e) 1 lappuse;
- f) 1 lappuse (neieskaitot) un vairāk.

3. Raksta žanrs

- a) Intervija;
- b) Komentārs;
- c) Ziņa;
- d) Apraksts;
- e) Uzruna;
- f) Portrets;
- g) Cits variants.

4. Rakstā minēts

- a) Liepājnieks kā darītājs;
- b) Uzruna liepājniekam;
- c) Cits variants (nojaušama identitāte).

5. Galvenās raksta tēmas (iespējami vairāki varianti)

- a) Liepājnieks;
- b) Pilsēta;
- c) Darbs;
- d) Lauki;
- e) Partijas dzīve;
- f) Sports;
- g) Izglītība;
- h) Kultūra;
- i) Cieņa, gods, morāle;
- j) Sadzīve;
- k) Ģimene;
- l) Latvijas Tautas fronte;
- m) Cits variants.

6. Kāda loma rakstā piedēvēta liepājniekam (iespējami vairāki varianti)

- a) Liepājnieks kā strādnieks;
- b) Liepājnieks kā padomju pilsonis;
- c) Liepājnieks kā sportists, sporta atbalstītājs;

- d) Liepājnieks kā pilsētnieks;
- e) Liepājnieks kā laucinieks;
- f) Liepājnieks kā kultūras cienītājs, mākslinieks;
- g) Liepājnieks kā izglītots cilvēks;
- h) Liepājnieks kā ģimenes cilvēks;
- i) Liepājnieks kā atmodas atbalstītājs;
- j) Liepājnieks kā atmodas pretinieks;
- k) Liepājnieks kā kopienas biedrs;
- l) Liepājnieks kā individualitāte;
- m) Liepājnieks kā varonis, ievērojama persona;
- n) Liepājnieks kā nosodāma persona;
- o) Cits variants

7. Īpašības tiek piedēvētas liepājniekam (iespējami vairāki varianti)

- a) Profesionāls savas jomas speciālists, līderis;
- b) Sportisks, aktīvs;
- c) Izglītots, gudrs un radošs;
- d) Saimniecisks;
- e) Ģimenisks;
- f) Patriotisks;
- g) Paraugpilsonis;
- h) Slikts pilsonis;
- i) Cits variants.

8. Raksta autors

- a) Žurnālists, redakcijas darbinieks, ārštata korespondents;
- b) Laikraksta lasītājs;
- c) Liepājas komunistiskās partijas Liepājas pilsētas komiteja;
- d) Nozares pārstāvis, speciālists;
- e) Autors nav minēts;
- f) Cits variants.

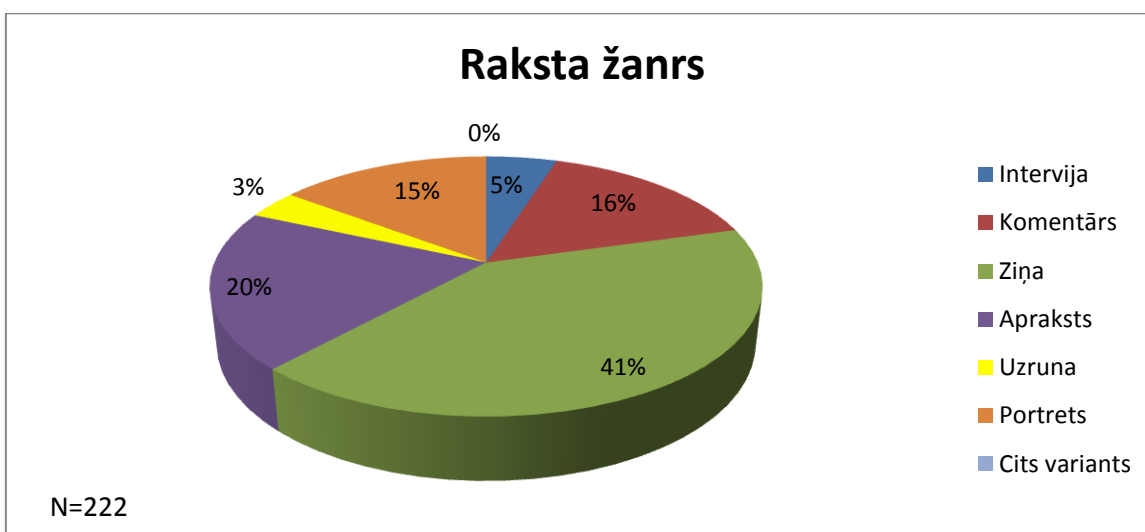
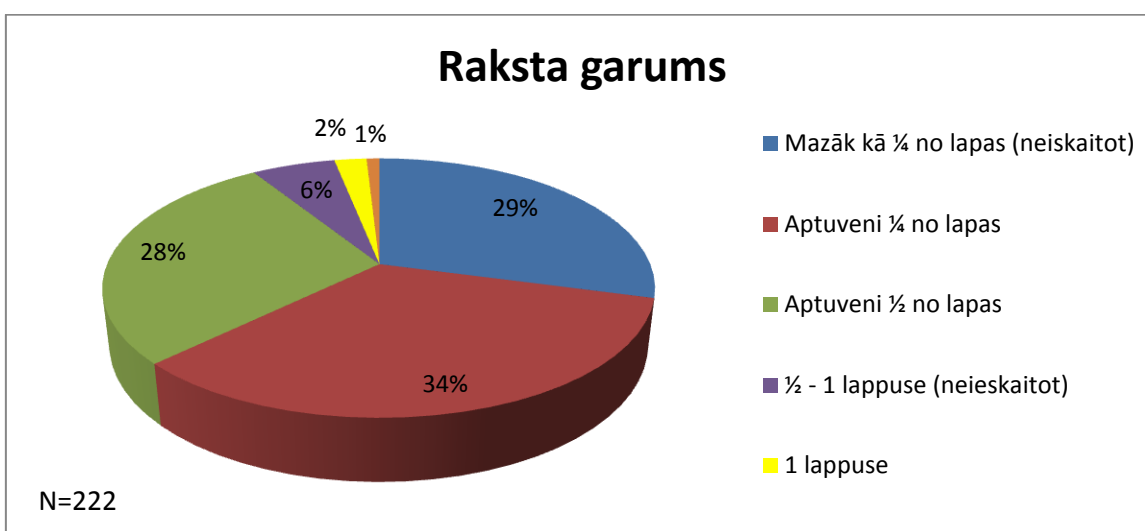
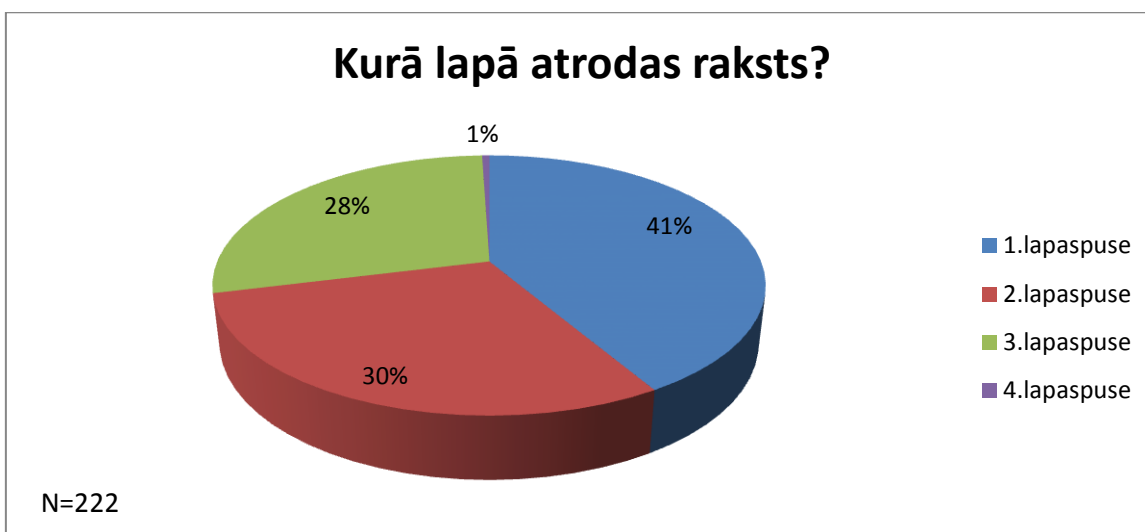
9. Vai rakstam pievienots vizuālais materiāls

- a) Jā;
- b) Nē.

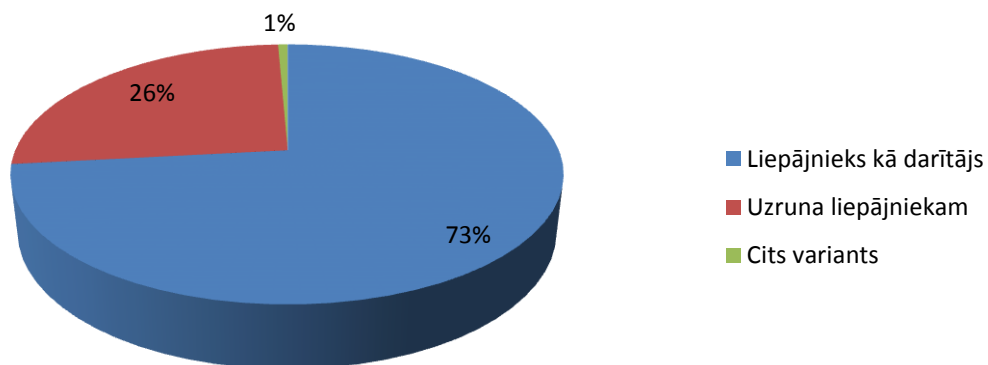
10. Vizuālajā materiālā attēlots

- a) Liepājnieks savā darba vidē;
- b) Liepājnieks- atpūtā;
- c) Liepājnieka- mākslinieka portrets;
- d) Liepājnieka- sportista portrets;
- e) Liepājnieka ģimene/ bērni;
- f) Liepājas vide;
- g) Cits liepājnieka portrets;
- h) Cits variants.

Kvantitatīvās kontentanalīzes rezultātu apkopojums

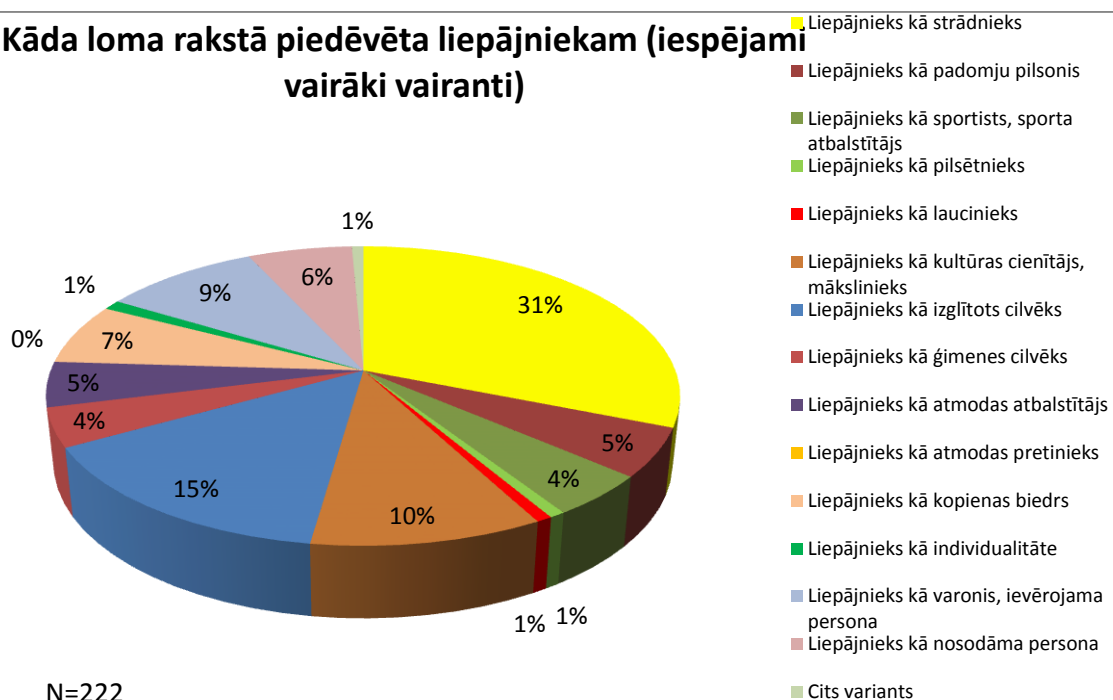

Rakstā minēts

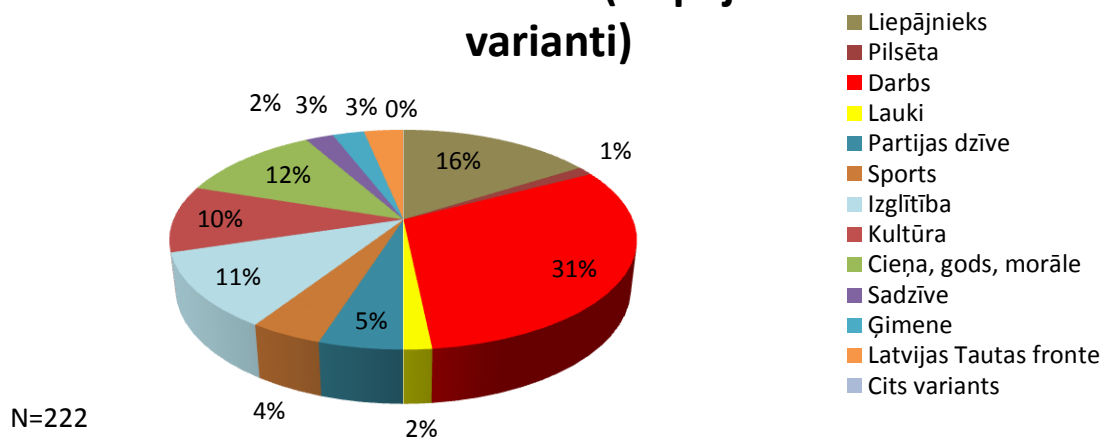
N=222

Kāda loma rakstā piedēvēta liepājniekam (iespējami vairāki vairanti)

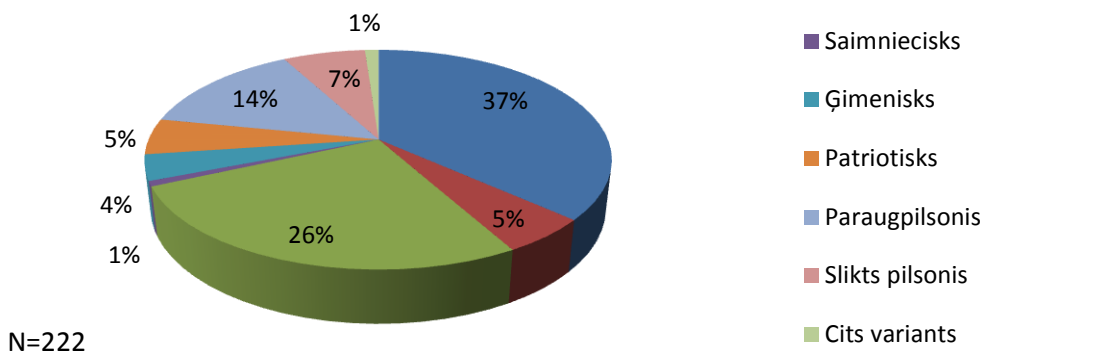
N=222

Galvenās raksta tēmas (iespējami vairāki varianti)

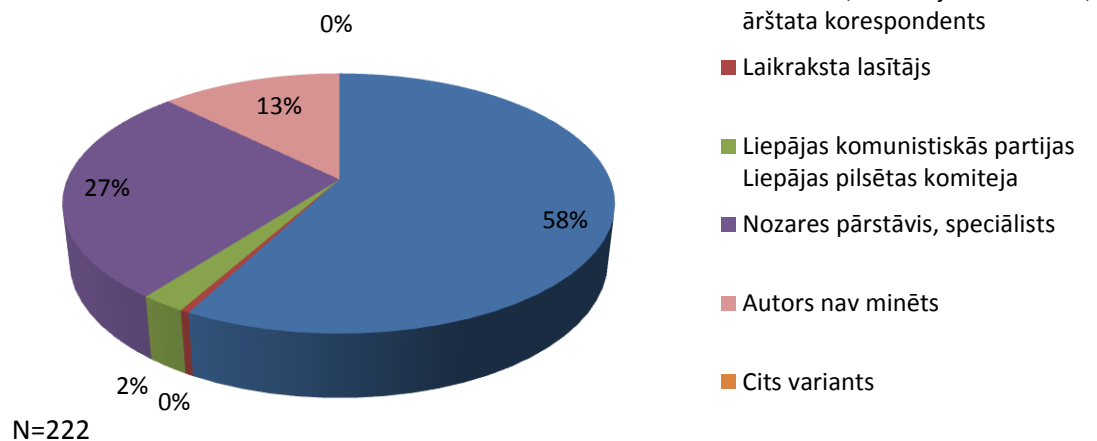

N=222

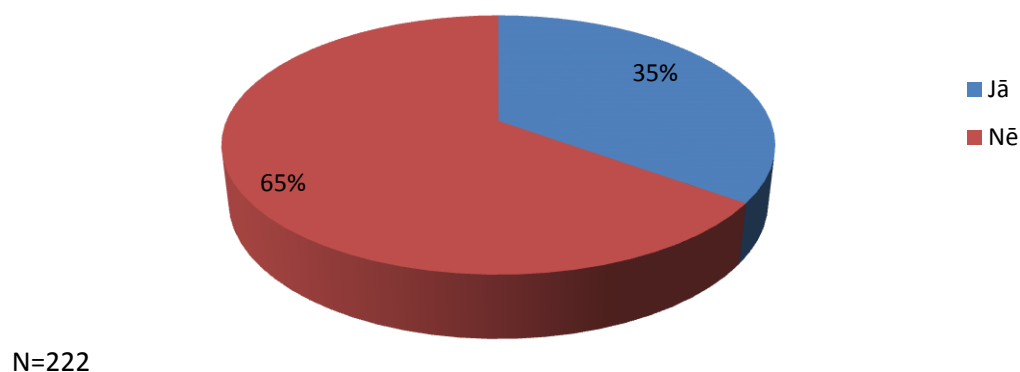
Īpašības tiek piedēvētas liepājniekam (iespējami vairāki varianti)

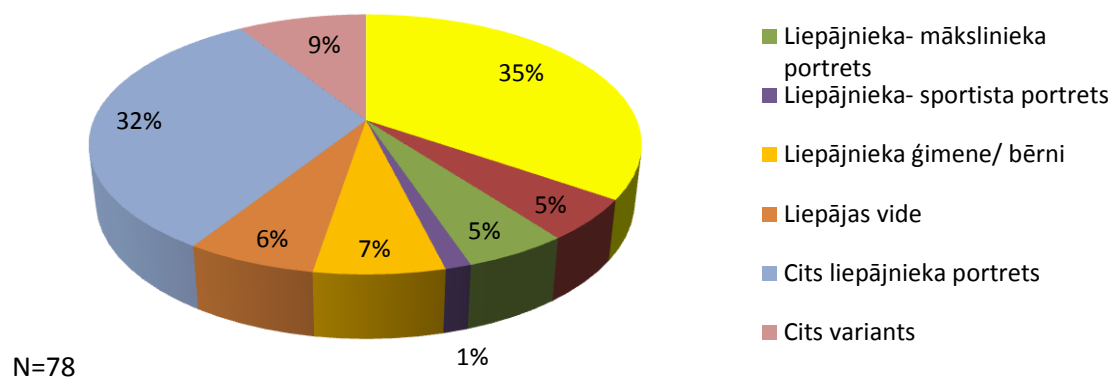
Raksta autors

Vai rakstam pievienots vizuālais materiāls?

Vizuālajā materiālā attēlots

3.pielikums Kvantitatīvās kontentanalīzes rezultāti

Raksta Nosaukums, datums	Lpp	Raksts garums	Raksta žanrs	Rakstā minēts	Galvenā raksta tēma	Reprezentēt s liepājnieks	Liepājnieka īpašības	Raksta autors	Vizuālais materiāls	Attēlots vizuālajā materiālā
Dārgie liepājnieki, 1.janvāris	1.	c	e	b	a,b,c	a, d, g, h, e	a, c, d, e, g	c	Jā	f
Skolotāji skolēnu brīvdienās, 5.janvāris	1.	b	c	a	c,g	g,k	a,c	a	Nē	
Palīdz radīt komfortu, 5.janvāris	1.	b	f	a	c	a	A	d	Nē	
Kā to dzīvi vajag dzīvot, 5.janvāris	3.	c	d	a	c,i	a	a,h	a	Jā	g
Prasme saliedēt, 6.janvāris	1.	b	f	a	a	a,g,h,k	a,c,e,g	d	Jā	g
Komjaunatnes stipendiāts, 6.janvāris	1.	a	c	a	a,g	g	c,g	a	Nē	
Komunists ir īpašs cilvēks, 6.janvāris	2.	c	d	a	a,c,i,j	a,b,k	a,c,f,g	d	Jā	g
Ideāls-daudzpusīgi attīstīts cilvēks, 6.janvāris	3.	b	d	a	a,c,h,g	a,f,g,h,l	a,c,e,f,g	d	Nē	
Mazs savas zemes pilsonis, 7.janvāris	2.	a	d	a	g	g,h	c,e	d	Nē	
„Kur direktors? Uz jumta!”, 7.janvāris	3.	c	f	a	a,c	a,g	a,c,g,i	a	Jā	g
Bez virsraksta, 8.janvāris	1.	b	c	a	a,c,i	a,k	a,g	a	Jā	a
Satikšanās naktī, 8.janvāris	3.	b	c	a	c,i	a,b,k	a,g	d	Jā	h
Lai izsmaržo dvēsele, 9.janvāris	1., 3.	b	d	a	a,c,h	f	a,c	d	Jā	c
Vai tad tā nav varonība?, 9.janvāris	2.	a	c	a	a, i,j	m	c,g	a	Nē	

Fotogrāfijas ir nopietni, 9.janvāris	3.	d	a	a	c,h	b, f, k,	a, c, g	a	Jā	c
Vienotu rūpi kopējai bēdai, 12.janvāris	2.	c	b	b	a,c,i	a	h	a	Nē	
Runāsim latviski, 12.janvāris	3.	b	b	b	g,i	g,k	c,g	a	Nē	
Rasmas rosmei neapsīkt, 12.janvāris	3.	d	d	a	a, c, f, g	b,c,g,m	a,b,c,	a	Jā	g
No dīkdienības līdz žūpībai, 14.janvāris	1.	c	b	b	a,c,i	n	h	a	Nē	
Ne tikai romantika, 14.janvāris	2.	b	f	a	c	a	a,g	a	Jā	g
Pārkārtosimies? Jā, tikai pareizajā virzienā, 14.janvāris	3.	b	b	b	f	c	B	d	Nē	
Šie apsveikumi mums ir dārgi, 15.janvāris	1.	a	e	a	a,i	m	l	a	Nē	
Sirds dāsnums-internāta bērniem, 15.janvāris	1.	a	c	a	m	m	g	d	Nē	
Darbs teic darītāju, 15.janvāris	1.	c	d	a	a,c,	a	a,g	a	Jā	a
Saruna vakarā, pēc pulksten 19-tiem, 15.janvāris	2.	c	d	a	c	a,m	a,g	a	Jā	a
Neņemsim rītdien vienaldzību līdz!, 15.janvāris	3.	c	b	b	i	g,o	h	b	Nē	
Beidzot mums atvērušās acis, 16.janvāris	3.	d	d	a	c,g	g	c,g	d	Jā	h
Brūnā puķa	2.	c	d	a	a	n	h	a	Nē	

gads, 20.janvāris										
Par fizikas likumiem, ratiņiem un ... bērnu veselību, 20.janvāris	3.	c	d	b	i	n	e,h	d	Nē	
Ja katrs savā vietā..., 20.janvāris	3.	c	b	b	f	c		d	Nē	
Neatdot pozīcijas, 21.janvāris	1.	c	d	a	c	a	a	a	Nē	
Mūsu kopējās rūpes, 21.janvāris	2.	c	c	a	c	a,k	a,g	a	Nē	
Kāds „iesaiņojums ” reibumam?, 21.janvāris	3.	b	d	b	j			a	Nē	
Atzinība- tā mudina, 22.janvāris	1.	C	c	a	c	a	a	a	Nē	
Bez drošas aizmugures... , 22.janvāris	1.	b	d	b	m,j	n		a	Nē	
Atbildīgai būt, 22.janvāris	2.	c	f	a	c	a	a,g	a	Jā	G
Jaunas realitātes jeb par to, kā strādnieku kolektīvs ietekmēja lēmumu par uzņemšanu partijā, 23.janvāris	1.,2 .	f	d	a	d,i	a,n	h	a	Nē	
Liepājnieki prot, 26.janvāris	1.	a	c	a	g,h	f,g	c	d	Nē	
Piedzērušās mašīnas, 26.janvāris	3.,4 .	d	b	b	i	n	h	a	Nē	
Apbalvojumi, 27.janvāris	1.	a	c	a	c,k	a,h	a,e	e	Nē	
Deficīts, 27.janvāris	2.	c	d	b	h	f		d	Nē	
Muzejs un apmeklētājs, 27.janvāris	3.	b	d	a	h	f	c	d	Nē	
Smēķēt aizliegts? Nu,	3.	b	b	b	i	n	h	a	Nē	

un tad?, 27.janvāris										
Labs atspēriens darbam, 28.janvāris	1.	b	f	a	c	a,g,l,m	a,c,g	a	Jā	a
Savstarpēji ierosinošs dialogs, 29.janvāris	1.	c	c	b	a,c	a,b,	a,f	a	Nē	
Aicinājums, 29.janvāris	2.	c	f	a	a,c	a,m	a,g	a	Jā	g
Es lūdzu tevi, cilvēk!, 30.janvāris	1.	a	e	b	a,j	n	h	d	Nē	
Par pilsētas galveno dārznieku un mazliet par sevi Liepājā, 30.janvāris	3.	c	a	a	a,h	f,m	a,c	a	Jā	
Ar jaunības degsmi, 1.marts	2.	c	d	a	c	a	a	a	Nē	
Tauta jāciena, 1.marts	2.	b	b	b	i	n	h	a	Nē	
Optimistiskā atvadišanās, 1.marts	3.	b	c	c	f	o	f	a	Nē	
Interēšu klubi nostiprina pozīcijas, 1.marts	3.	b	d	a	a,g	k	c	a	Jā	B
„Jauno patriotu” starts, 3.martā	1.	b	c	a	e,f	c	b,g	a	Nē	
Uz satikšanos aicina ķīmiķi, 3.martā	1.	a	c	a	g	g,k	c	d	Nē	
Jaunā pakāpē, 3.marts	2.	c	c	a	c	a	a	d	Nē	
Kā domājat liepājnieki?, 4.marts	1.	a	b	a	a,c	a	a	d	Nē	
Pienākuma cilvēks, 4.marts	1.	b	f	a	a,c	A	a,g	d	Jā	g
Gaidām mājās, 4.marts	2.	b	f	a	c,i	m	a,g	d	Jā	a
Kad darbs un sports priecē, 1., 2.	1., 2.	b	d	a	c	a	a	a	Jā	a

5.marts										
Četrdesmit minūtes bērnu audzināšanai, 5.marts	3.	c	d	b	k	h	e	a	Jā	E
Ar pirmo atmodu un visu mūžu, 6.marts	1.	d	b	b	a,l	a,g,h	a,c,f,	c	Jā	B,f
Palīdzēsim sev un citiem, 10.marts	1.	a	b	b	j		c	d	Nē	
Neatstājot uguns līniju, 10.marts	2.	c	f	a	a,c	m	a,c,g	a	Jā	A
Gavilēt vēl agri, 12.marts	1.	b	d	a	a,i	n	h	f	Nē	
Attieksme, 12.marts	2.	b	e	B	b,g	g,k	c,g	d	Nē	
Atjaunotnes ceļā, 15.marts	2.	b	c	c	e	b		c	Nē	
Laiks atvēsināt karstās galvas, 15.marts	3.	b	c	a	a,i	n	h	a	Nē	
Zenta Mauriņa Liepājā, 15.marts	3.	b	f	a	a,h	m		a	Jā	c
Kas palīdzēs „Atlantam”?, 16.marts	1.	b	d	a	c,f	c	b,c,g	d	Nē	
Diagnoze: politisks aklums, 16.marts	2.,3	d	b	b	e,g	b	c	d	Nē	
Krodera mācībstunda, 16.marts	3.	a	c	b	g,h	f,g	c	a	Nē	
Pie pirmavotiem atgriezoties, 17.marts	1.	b	d	c	e	b	g	a	Nē	
Pamats cerībām, 17.marts	3.	b	c	a	a,h	f,l	c	d	Nē	
Bez rekonstrukcijas neiztikt, 18.marts	1.,2	c	d	a	c	a	a	a	Jā	a
Bāzt visus vienā maisā?, 18.marts	2.	b	b	a		n	h	a	Nē	

Sports, 18.marts	2.	a	b	a	f	c	b	a	Nē	
Viņa nemīl skaļumu, 19.marts	2.	c	f	a	a,c	a	a,g	d	Jā	a
Apbalvojumi, 22.marts	1.	a	c	a	c	a,m	a	e	Nē	
Klāt vērtēšanas diena, 22.marts	3.	a	b	b	g	n	h	a	Nē	
Kultūras stabilitātei, 24.marts	1.	e	c	a	h	f	c	a	Jā	h
Liepājas rakstniekiem, 24.marts	3.	b	b	c	h	f	c	a	Nē	
Trīs un vairāku gadu uzdevumi, 25.marts	1.	a	c	a	c	a	a	a	Nē	
Nerakstītais likums, 25.marts	1.	b	f	a	c	a	a	a	Jā	a
Apzināts un sistemātisks darbs, 26.marts	1.	b	a	b	g,h	f,g	c	d	Nē	
Viss sākas bērībā, 26.marts	2.	c	a	a	c,g	a,g	a,c,g	d	Jā	e
Mājup ar uzvaru, 29.marts	1.	a	c	a	c	a	a	a	Nē	
Zvejnieku aicinājums, 31.marts	1.	a	c	a	c	a	A,g	d	Nē	
Spirgtajā Maija vējā, 4.maijs	1.	a	c	a	C,h	A,k	a	a	Jā	B
Recepte- godīgs darbs, 4.maijs	2.	a	d	a	c	a	A,c	a	Nē	
Kad grācija atkal nāks pie mums, 4.maijs	3.	b	e	b	h	f	c	a	Nē	
Mūžs atdots bērniem, 6.maijs	3.	c	F	a	A,c,i	m	A,e	a	Jā	G
Atcerēsimies svēto varoņdarbu, 8.maijs	1.	b	e	b	A,c,i	A,b,m	f	c	Jā	H
Mākslas dienu	3.	b	b	b	H,g	F,g	c	d	Nē	

izskaņā, 8.maijs										
Apbalvojumi, 11.maijs	1.	a	c	a	i	B,m	F,g	e	Nē	
Pārmetumie m laiks vēl pietiks, 11.maijs	3.	a	b	a	c	c	b	a	Nē	
Gribas ticēt, 12.maijs	1.	a	c	a	i		g	a	Nē	
Tiekas „strādnieku” skolotāji, 13.maijs	1.	a	d	a	C,g	A,,g,k	A,c	a	Nē	
Donoru diena, 13.maijs	2.	a	c	a	i	m	g	d	Nē	
Izeja tikai viena, 14.maijs	2.	b	b	b	A,g,k	g	c	d	Nē	
Deju laiks, 14.maijs	3.	c	c	c	F,h	C,f	b	a	Jā	D
Brigadieris, 17.maijs	1.	c	f	a	c	a	a	d	Jā	A
Deputāta, Liepājas goda pilsoņa piemiņai, 17.maijs	1.	a	c	b	A,c,i	m	g	e	Nē	
Kā vējš skrien, kā miets atduras, 17.maijs	3.	b	d	b		n	h	a	Nē	
Nagla jāiedzen līdz galam, 19.maijs	1.	d	d	a	D,i	a,m	A,g	a	Nē	
Apspriešana, 20.maijs	1.	d	c	a	C,i	a	a	a	Jā	H
Prasīt padomu cilvēkiem, 20.maijs	2.	c	b	a	c	k	a	d	Nē	
Ko un kā būvēsim savā dārzā?, 20.maijs	3.	b	d	b	J,k	h	B,e	d	Nē	
Glāzītes cena, 21.maijs	2.	c	d	a	i	n	h	a	Nē	
„Sīki, mazi kadiķīši zied sudraba ziediņiem”, 24.maijs	1.	b	d	a	H,k	F,h	e	a	Nē	
Iecirknī- tikai	1.	c	c	a	C,k	A,h		d	Jā	A

topošās māmiņas, 24.maijs										
„Zaļās zemes” spoguļi, 24.maijs	3.	c	c	c	h	f	c	a	Jā	A
Uz izveļošanas, 25.maijs	1.,2	C	a	a	C,i	a	a	a	Nē	
Sapņi, sapņi, kur jūsu saldme?, 25.maijs	2.	c	d	a	i	n		a	Nē	
„Pelekais terors nav tikai rīdzinieku „privilēģija”, 25.maijs	3.	c	d	a	i	n		a	Nē	
Rīt- ķīmiku diena, 28.maijs	1.	b	c	a	c	a	a	a	Jā	a
Esmu atdevis sevi visu, 28.maijs	2.	c	f	a	C,i	m	A,c	a	Jā	a
Apbalvojumi, 31.maijs	1.	a	c	a	C,i	A,m	a	e	Nē	
Cilvēki mums līdzās, 31.maijs	1.,2	c	c	a	C,g	g	c	d	Nē	
Kurš- uz pedagoģiju?, 31.maijs	3.	a	c	a	g	g	A,c	d	Nē	
Konkrēto darba laiks, 1.jūlijs	1.	a	b	b	A,c	a	A,c	a	Nē	
Tautas kontrole, 1.jūlijs	2.	b	b	a	c	a	a	d	Jā	A
Gribi būt jūrnieks?, 1.jūlijs	4.	a	c	a	g	b	c	d	Nē	
Uz šīs zemes, zem šīs saules, 2.jūlijs	1.	c	c	a	e	b	f	a	Nē	
Mēs- jūsu bērni, 2.jūlijs	3.	d	c	a	g	g	c	e	Jā	E
Ko domājam par konferenci, 5.jūlijs	1.	b	b	c	G,k	g	c	e	Nē	
Virišķības mācībstundas , 5.jūlijs	1.	a	c	a	g	g	c	d	Nē	

Kad Jāņa diena aizvadīta, 5.jūlijs	3.	c	c	a	h	F		a	Nē	
Bez virsraksta, 6.jūlijs	1.	b	d	a	c	A,k	a	d	Jā	A
Cerību laiks, 6.jūlijs	3.	c	c	a	g	F,g	c	a	Jā	H
Saskaitot gūto, 7.jūlijs	1.	a	c	a	c	a	a	a	Nē	
Cik augsta būs otrā virsotne?, 7.jūlijs	1.	a	c	b	h	f		a	Nē	
Par mazajiem darbiņiem un lielajiem nedarbiem, 7.jūlijs	2.	a	b	b	C,g	A,g	a	a	Nē	
Kredo jeb šīs tas par principiem, 7.jūlijs	2.	b	b	a	A,c,i	A,m	A,g	a	Nē	
Atbildību par darbu-pirmām kārtām, 8.jūlijs	1.	c	d	a	c	a	a	a	Jā	G
Rit no rita-jūrmalā, 8.jūlijs	1.	a	c	b	c	a		a	Nē	
„Atspolītes” piektais ceturksnis, 8.jūlijs	3.	a	c	a	D,g	A,g	a	a	Jā	E
Līdz-dzīvošana un darbs, 9.jūlijs	1.,2	f	d	c	e	b		a	Jā	F
Runas ir garas, darbs-kā kuro reizi, 12.jūlijs	1.	a	c	a	c	a	a	a	Nē	
Tas trauksmainais jaunības laiks, 12.jūlijs	3.	b	f	a	A,h,i	f	c	a	Nē	
Apbalvojumi, 13.jūlijs	1.	a	c	a	c	A,g	A,c	e	Nē	
Mēs strādājam, 13.jūlijs	3.	c	c	a	c	a	a	a	Jā	A
Steidzieties uz Novatoru klubu,	1.	a	c	b	c	g	c	a	Nē	

14.jūlijs										
Trīs dienas Bārtas krastā, 14.jūlijs	1.	a	c	a	H,k	k	B,g	a	Nē	
Gribas būt saimniekam, 15.jūlijs	1.	c	f	a	c	a	a	a	Jā	A
Mēs- jūsu bērni, 15.jūlijs	2.	b	f	a	c	a	a	d	Jā	A
Pārdomas par krāsām un politiku, 16.jūlijs	2.,4	D	b	c		k		d	Nē	
Vai Latvijas šī gada galvenais sporta notikums?, 16.jūlijs	3.	b	c	a	f	c	A,b	a	Nē	
Bez virsraksta, 20.jūlijs	1.	b	f	a	c	a	a	a	Jā	G
Mūžos lai dzīvo, 21.jūlijs	1.	c	b	b		b		e	Jā	G
1940.gads Liepājā, 21.jūlijs	2.	a	b	c	e	b	f	e	Jā	F
Republikas gadadienā, 23.jūlijā	1.	a	c	a	e	b	f	a	Nē	
Atšķirīgu viedokļu krustpunktos, 23.jūlijā	2.	d	d	a	e	G,l	c	a	Nē	
Tas raibas eksāmenu laiks, 23.jūlijs	3.	c	c	a	g	g	c	a	Jā	A
Par mums, par Liepāju, 26.jūlijs	3.	d	d	b	b	k		a	Nē	
Sasniegt būtisko, 28.jūlijs	2.	a	a	a	c	a	a	a	Jā	G
Nacionāls vai nacionālistisks, 28.jūlijs	3.	b	b	b	l	j	i	d	Nē	
Mērķtiecīga, 29.jūlijs	1.	b	f	a	c	a	a	a	Jā	G
Attieksme, 29.jūlijs	3.	b	b	b		B	f	a	Nē	
Bērni atklāj mākslas pasauli,	3.	b	c	a	g	g	c	d	Nē	

29.jūlijs										
Bezpartejisko partija, 29.jūlijs	4.	e	d	c	e	i		a	Nē	
Tuvojas, 30.jūlijs	1.	a	c	a	C,h	f	A,c	a	Jā	C
Diplomi par glītumu, 1.septembris	1.	a	c	a	c	f	a	e	Nē	
Zvans ieskandējis jaunu darba un cerību gadu, 3.septembris	1.	e	d	a	g	g	c	a	Jā	E
...un es redzu viņu, 3.septembris	2.	c	a	a	c	a	a	a	Nē	
Apbalvojumi, 6.septembris	1.	a	c	a	c	a	a	e	Nē	
Par ko domā Latvijas teātri?, 6.septembris	3.	b	c	b	h	f	c	d	Nē	
Pats par savu naudu, 6.septembris	3.	b	b	c	f	c	b	a	Nē	
Garīgo līdzsvaru saglabāt, 8.septembris	1.	c	c	b	h	i		a	Nē	
Pirmie soļi, 9.septembris	1.,2 .	b	a	a	C,l	i		a	Nē	
Tuvāk dzīvei, 9.septembris	2.	b	a	a	C,e	a	a	a	Nē	
Kas viņi bija, 10.septembris	2.	c	f	a	c	a	a	d	Jā	g
Uz redzēšanos dzejas dienas, 13.septembris	1.	b	c	a	h	f		a	Jā	B
Kritērijs-darbs un atbildība, 13.septembris	2.	b	c	a	c	A,k		a	Nē	
Latvijas Tautas frontes programma, 13.septembris	2.,3 .	c	c	b	l	i	c	e	Nē	
Brigadiere, 14.septembris	2.	c	f	a	a	a	a	a	Jā	G
Latvijas Tautas frontes programma,	2.,3	c	c	b	l	i	C	e	Nē	

14.septembris										
Rajonā aug griķi, 15.septembris	1.	a	c	a	d	a	A	a	Nē	
LTF: pamati ir ielikti, 15.septembris	1.	b	c	c	l	j		a	Nē	
Kas viņš bija?, 15.septembris	2.	b	f	a	a	A,g	A	d	Jā	G
Latvijas Tautas frontes programma, 15.septembris	2.,3	c	c	b	l	i		e	Nē	
Apbalvojumi, 16.septembris	1.	a	c	a	a	A,h	a	e	Nē	
Ar desmit kilogramiem plecos, 16.septembris	1.	b	f	a	a	a	a	a	Jā	A
Latvijas Tautas frontes statūti, 16.septembris	2.	d	c	b	l	i	c	e	Nē	
Par vējainu ceļu un „Baltijas” sirdsapziņu, 17.septembris	1.,2	B	c	a	c	a	a	d	Jā	a
Strādājam, 21.septembris	1.	b	c	a	c	A,g		d	Nē	
Galvenais, lai ir darbošanās, 21.septembris	2.	c	c	b	l	i		a	Nē	
Zem ausekļa zīmes, 21.septembris	3.	c	f	a	a	m	c	a	Jā	G
Prieks, kas nav liegts nevienam, 22.septembris	3.	b	c	b	h	f	c	e	Nē	
Skrējēji izies galvenajās ielās, 22.septembris	3.	b	c	a	f	c	b	e	Nē	
25.septembrī- Mašīnbūvētāju diena, 23.septembris	1.	a	c	a	c	a	a	a	Jā	A
Bet kā domājat jūs?, 23.septembris	3.	b	c	b	f	c	b	e	Nē	
Darbs- visu	1.	c	b	b	c	b		e	Nē	

vērtību mērs, 24.septembris										
Aicina diskusiju klubs, 27.septembris	1.	b	c	b	g	g	c	a	Nē	
Kas viņi bija?, 27.septembris	2.	a	f	a	a	A,m	a	d	Jā	G
Anta Klints un viņas dzimtā puse, 27.septembris	3.	a	d	a	a	F,m	c	d	Jā	H
Apsveicam, 30.septembris	1.	a	c	a	c	B,m	a	e	Nē	
Lāčplēša otrā atgriešanās, 30.septembris	3.,4 .	e	a	c	h	i		a	Jā	A
Ar sirds- apziņas karogu, 1.novembris	1.	c	f	a	a	a	A,c	a	Jā	G
Vārdus stiprināt ar darbiem, 1.novembris	1.,2 .	c	c	c	e	n	h	a	Nē	
Kas viņi bija, 2.novembris	2.	b	f	a	a	a	a	d	Jā	G
Darba veterāni, 2.novemrbis	2.	a	c	a	c	a	a	e	Nē	
Viņš ir piemērs, 2.novembris	2.	a	f	a	a	a	a	d	Nē	
Kaspars kongresā, 2.novembris	3.	c	a	a	l	i	c	a	Nē	
Apbalvojumi, 3.novembris	2.	a	c	a	c	A,m	a	e	Nē	
Liepājnieku ērtībām un LTF atbalstam, 3.novembris	3.	a	c	a	c	i		a	Nē	
Labākie, 5.novembris	1.	a	c	a	c	a.m	a	e	Nē	
Ziedu sūtījums V. I. Leņinam, 6.novembris	1.	a	e	b	e	b		a	Nē	
Dārgie liepājnieki!, 6.novembris	1.	a	e	b	e	b	f	c	Nē	
Bez virsraksta, 10.novembris	1.	a	d	a	b		f	a	Jā	F

Vienotai politdienai, 12.novembrī	1.	a	c	c	e	b		d	Nē	
„Nīca`88”, 15.novembris	3.	a	c	a	a	f	a	a	Nē	
„Mācies bez aplinkiem uz rītdienu iet...”, 16.novembris	1.	a	c	a	G,h	F,g	c	d	Nē	
Tautas balss, 16.novembris	2.	e	c	c	l	i		e	Nē	
„Es lepojos, kas mana skolotāja...”, 16.novembris	3.	b	f	a	a	A,h	A,c	a	Jā	G
Atbalstot LTF, 17.novembris	3.	b	c	a	l	i	f	d	Nē	
Arī liepājnieki lems par Latvijas olimpisko komiteju, 18.novembris	1.	a	c	a	f	c	b	e	Nē	
„Venta” sāk un uzvar, 18.novembris	2.	c	c	a	c	a	a	a	Jā	a
Savādāk viņš nevar, 19.novembris	2.	a	f	a	a	a	a	a	Jā	A
Lauki dzīves mainībā, 19.novembris	2.	c	c	a	d	a	d	a	Nē	
Darbi un domas, 19.novembris	3.	b	b	a	m	l,l	c	d	Nē	
Vera Seļivanova, 24.novembris	2.	b	b	b	g	g	c	e	Jā	G
Zināšanu dziļums, 26.novembris	2.	c	d	a	c	g	c	a	Nē	
Cilvēks ar jaunrades dzirksti, 26.novembris	2.	b	f	a	a	a	a	a	Jā	G

Kontentanalīzes rezultāti: liepājnieka identitātes reprezentējošās publikācijas laikrakstā „Komunists” 1988.gadā

*Laikraksta „Komunists” analizēto numuru kopskaits (104)

*Liepājnieka identitātes reprezentējošās publikācijas, KA izlase (222)

*DVA atlasītie raksti (148)

Bakalaura darbs „Liepājnieka identitātes reprezentācija laikrakstā „Komunists” 1988.gadā” izstrādāts LU Sociālo zinātņu fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Darba apjoms (neskaitot titullapu, satura rādītāju, apzīmējumu sarakstu, izmantotās informācijas avotu sarakstu, pielikumus, dokumentāro lapu un zemspītras atsauces) ir 136 911 rakstuzīmes (ieskaitot intervālus).

Autors: Nika Ķīnasta _____

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: Dr.sc.comm. Klinta Ločmele _____

Recenzents: Mg.sc.soc Laura Ardava _____

Darbs iesniegts Komunikācijas studiju nodaļā 09.06.2015

Dekāna pilnvarotā persona:

(personiskais paraksts)

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē ____ .06.2015.

prot. Nr. _____

Komisijas sekretāre: Mg.sc.soc. Ilze Šulmane _____

(personiskais paraksts)